

CONCORDIA

UBEZPIECZENIA

GRUPA GENERALI

Ogólne Warunki Ubezpieczenia

CONCORDIA AGRO

GOSPODARSTWO
ROLNE

SPIS TREŚCI

SKOROWIDZ	3
ROZDZIAŁ I POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ	6
ROZDZIAŁ II OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ROLNIKÓW Z TYTUŁU POSIADANIA GOSPODARSTWA ROLNEGO, OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW WCHODZĄCYCH W SKŁAD GOSPODARSTWA ROLNEGO OD OGNIAM I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH	13
ROZDZIAŁ III DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE MIENIA OD OGNIAM I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH	13
ROZDZIAŁ IV DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE MIENIA OD KRADZIEŻY Z WŁAMANIEM I RABUNKU	16
ROZDZIAŁ V DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ	18
ROZDZIAŁ VI DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW	20
KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 1 BUDYNKI ROLNICZE PLUS	22
KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 2 MOJE GOSPODARSTWO	22
KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 3 UBEZPIECZENIE AGRO DOM	23
ZAŁĄCZNIKI	25
ZAŁĄCZNIK NR I MINIMALNE WYMOGI ZABEZPIECZENIA MIENIA PRZED KRADZIEŻĄ Z WŁAMANIEM	25
ZAŁĄCZNIK NR II TABELA RODZAJÓW ORAZ OKREŚLONYCH PROCENTOWO USZCZERBKÓW NA ZDROWIU	25
ZAŁĄCZNIK NR III KLAUZULE DODATKOWE	36
JAK ZGŁOSIĆ SZKODĘ?	40
ZASADY SKŁADANIA REKLAMACJI	40

Wykaz postanowień umownych – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie sposobu sporządzania informacji zamieszczanych we wzorcach umów: **Concordia Agro**

	Postanowienia wspólne dla wszystkich ubezpieczeń	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia dobrowolnego OC	Postanowienia dotyczące ubezpieczenia NNW
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń					
Przedmiot ubezpieczenia	Rozdział I § 3	Rozdział III § 29	Rozdział IV § 43	Rozdział V § 55	Rozdział VI § 65
Zakres ubezpieczenia	Rozdział I § 1 ust. 2	Rozdział III § 30	Rozdział IV § 44	Rozdział V § 56, § 57, § 58	Rozdział VI § 66
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia					
Wyłączenia odpowiedzialności	Rozdział I § 4	Rozdział III § 31, § 32, § 33	Rozdział IV § 45, § 46, § 47	Rozdział V § 59	Rozdział VI ust. § 66 2), 2 pkt § 68 ust. 3 pkt 9) i 10)
Ograniczenia odpowiedzialności (w tym udziały własne, franszyzy, limity, niedoubezpieczenie)	brak	Rozdział III § 31 ust. 4, § 41, § 42 ust. 2	Rozdział IV § 45, § 50, § 54 ust. 2	Rozdział V § 59 ust. 3	Rozdział VI § 68
Obowiązki Ubezpieczającego/ Ubezpieczonego i konsekwencje ich niewykonania	Rozdział I § 5 ust. 2 do 4, § 9, § 14, § 15, § 16, § 17, § 24	Rozdział III § 34	brak	Rozdział V § 62, § 63, § 64	Rozdział VI § 70
Suma ubezpieczenia/ suma gwarancyjna	Rozdział I § 13	Rozdział III § 35	Rozdział IV § 48	Rozdział V § 61	Rozdział VI § 69

Jeżeli Klient zdecydował się na rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o klauzule dodatkowe – niezbędne jest zapoznanie się z zapisami warunków dotyczącymi klauzul dodatkowych w zależności od wybranego zakresu ubezpieczenia.

Oznaczenie klauzuli	Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń	Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia
Klauzula szczególna nr 1 Budynki rolnicze Plus	§ 2; § 3	§ 2 ust. 5, § 3 ust. 2 oraz zobacz wyłączenia i ograniczenia Rozdziale III w tabeli na str. 3
Klauzula szczególna nr 2 Moje Gospodarstwo	§ 2; § 3	zobacz wyłączenia i ograniczenia w Rozdziałach III i IV w tabeli na str. 3
Klauzula szczególna nr 3 Ubezpieczenie Agro Dom	§ 2; § 3; § 4	§ 5, § 7 oraz zobacz wyłączenia i ograniczenia w Rozdziałach II, III, IV w tabeli na str. 3
Klauzule mające zastosowanie do dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, do których zaliczamy wymienione poniżej:		§ 1
Klauzula OG1 Ubezpieczenia ryzyka przepięcia	pkt 1	pkt 2, 3, 4
Klauzula OG2A Ubezpieczenia ryzyka wandalizmu	pkt 1	pkt 2, 3, 4, 5
Klauzula OG4A Ubezpieczenia ryzyka rozmrożenia środków obrotowych (-18°C)	pkt 1, 2	pkt 3, 4, 5
Klauzula OG4B Ubezpieczenia ryzyka rozmrożenia środków obrotowych (-4°C)	pkt 1, 2	pkt 3, 4, 5
Klauzula OG8 Ubezpieczenie szkód w mieniu znajdującym się na placach składowych	pkt 1	pkt 2, 3, 4
Klauzula OG10 Automatycznego pokrycia mienia	pkt 1, 2	pkt 3, 4, 5
Klauzula OG11C Klauzula zwiększenia sum ubezpieczenia ziemiopłodów (sierpień-październik)	pkt 1, 3	pkt 2
Klauzula OG12 Leeway	Klauzula OG12	Klauzula OG12
Klauzula OG17 Ubezpieczenia zwierząt gospodarskich od porażenia prądem	pkt 1	pkt 2
Klauzula OG 18 Klauzula Ubezpieczenia mienia związanego z wylęgiem drobiu, chowem drobiu lub zwierząt futerkowych w ramach działów specjalnych produkcji rolnej	pkt 1	pkt 2

Klauzula OG19 Ubezpieczenia mienia związanego z produkcją grzybów i grzybni	pkt 1	pkt 2
Klauzula OG20 Ubezpieczenia paliw napędowych	pkt 1	pkt 2
Klauzula OG21 Ubezpieczenia słomy, siana, traw energetycznych składowanych w budynkach	pkt 1	pkt 2, 3, 4
Klauzula OG22 Klauzula Ubezpieczenia mienia od zalania	pkt 1	pkt 2, 3, 4, 5
Klauzula OG23 Klauzula Ubezpieczenia odnawialnych źródeł energii	pkt 1, 2, 4, 5, 6, 7	pkt 3, 8
Klauzula OG24 Klauzula ubezpieczenia różnicy pomiędzy ceną nabycia/kosztami wytworzenia a ceną sprzedaży	pkt 1	pkt 2, 3, 4
Klauzula OG30 Klauzula Ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów od stłuczenia	pkt 1, 2, 3, 5, 6	pkt 4, 7
Klauzule mające zastosowanie do dobrowolnego ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku wymienione poniżej:	§ 2	
Klauzula KR2 Ubezpieczenia zewnętrznych elementów stałych budynków i budowli	pkt 1, 2	pkt 3, 4
Klauzula KR8 Ubezpieczenia szkód w mieniu znajdującym się na placach składowych	pkt 1	pkt 2, 3
Klauzula KR24 Klauzula ubezpieczenia różnicy pomiędzy ceną nabycia/kosztami wytworzenia a ceną sprzedaży	pkt 1	pkt 2, 3

ROZDZIAŁ I

POSTANOWIENIA WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH RODZAJÓW UBEZPIECZEŃ

Postanowienia wstępne § 1

- Niniejsze Ogólne Warunki Ubezpieczenia CONCORDIA AGRO, zwane dalej „OWU”, mają zastosowanie do umów ubezpieczenia, zawieranych przez CONCORDIĘ POLSKA Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych, zwane dalej CONCORDIA, z osobami fizycznymi, w tym także prowadzącymi działalność gospodarczą, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, osobami prawnymi lub jednostkami organizacyjnymi niebędącymi osobami prawnymi, mającymi zdolność do czynności prawnych, zwanymi dalej Ubezpieczającymi.
- Umowa ubezpieczenia, zwana dalej w treści niniejszych OWU „Umową”, może obejmować:
  - obowiązkowe ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych (obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolniczych),
  - obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego (obowiązkowe ubezpieczenie OC rolników),
  - dobrowolne ubezpieczenie mienia od ognia i innych zdarzeń losowych,
  - dobrowolne ubezpieczenie mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku,
  - dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w życiu prywatnym,
  - dobrowolne ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzeniem gospodarstwa rolnego (OC rolnika PLUS),
  - dobrowolne ubezpieczenie następstw nieszczęśliwych wypadków.
- Umowa ubezpieczenia może regulować prawa i obowiązki stron w sposób odmienny od OWU. Wprowadzenie do Umowy ubezpieczenia takich postanowień wymaga ich przyjęcia przez obie strony Umowy w formie pisemnej pod rygorem nieważności.
- Użyte w niniejszych OWU wyrażenia i zwroty należy rozumieć w taki sposób, w jaki są one definiowane w niniejszych OWU.
- Postanowienia Rozdziału I OWU mają zastosowanie do wszystkich ubezpieczeń, których dotyczy Umowa. Pozostałe rozdziały OWU regulują kwestie związane z danym rodzajem ubezpieczenia i mogą zawierać postanowienia szczególne, mające pierwszeństwo stosowania przed postanowieniami Rozdziału I.
- Do Umowy ubezpieczenia mogą zostać również wprowadzone klauzule dodatkowe stanowiące załącznik do niniejszych OWU, zawierające postanowienia szczególne w stosunku do postanowień OWU.

Definicje § 2

Terminom użytym w niniejszych OWU nadaje się następujące znaczenie:

- akty terroryzmu lub sabotażu** – nielegalne działania lub akcje organizowane z pobudek ideologicznych, politycznych, religijnych, indywidualne lub grupowe, skierowane przeciwko osobom lub obiektom w celu wprowadzenia chaosu, zastraszenia ludności lub dezorganizacji życia publicznego przy użyciu przemocy, albo skierowane przeciw społeczeństwu z zamiarem jego zastraszenia dla osiągnięcia celów politycznych lub społecznych;
- amatorskie uprawianie sportu** – działania, które nie są połączone z jakimkolwiek czerpaniem dochodu, polegające na treningach odbywających się nie częściej niż 2 razy w tygodniu w określonej dyscyplinie sportu, przy możliwym udziale w amatorskich rozgrywkach sportowych, imprezach sportowych, bez przynależności do klubów sportowych (w tym uczelnianych), związków i innych organizacji zrzeszających osoby uprawiające sport, chyba że organizacje te zrzeszają wyłącznie amatorów lub miłośników. Definicja ta obejmuje również formy aktywności fizycznej organizowanej dla dzieci w wieku szkolnym do 15 roku życia, jeśli aktywność ta nie odbywa się częściej, niż 2 razy w tygodniu w danej dyscyplinie sportu;
- budowla** – trwale związany z gruntem obiekt budowlany inny niż budynek, wraz z instalacjami i urządzeniami, stanowiący całość techniczną i użytkową;
- budynek** – obiekt budowlany, który jest trwale związany z gruntem, wydzielony z przestrzeni za pomocą przegród budowlanych, posiadający fundamenty i dach, wraz z wbudowanymi instalacjami, urządzeniami technicznymi, stanowiący całość techniczną i użytkową;
- budynek mieszkalny** – budynek służący zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych, zamieszkiwany i użytkowany przez Ubezpieczonego wraz z garażem stanowiącym część budynku mieszkalnego oraz pomieszczeniami przynależnymi; za budynek mieszkalny uważa się również budynek przeznaczony do czasowego zamieszkania w ramach prowadzonej działalności agroturystycznej;
- budynek (budowla) niepalny** – budynek spełniający warunki konstrukcji I klasy palności bezpieczeństwa ogniowego, tj. budynek, którego ściany zewnętrzne są wykonane z materiałów niepalnych, mający pokrycie dachowe z materiału niepalnego lub niezapalnego. Do budynków I klasy palności należą w szczególności budynki o ścianach zewnętrznych z cegły, pustaków, kamienia i pokryciu dachowym z blachy, dachówki, eternitu, łupka kamiennego, jak również budynki o ścianach monolitycznych, z wielkiej płyty, z elementów wielkoblokowych, o konstrukcji szkieletowej stalowej lub żelbetowej z wypełnieniem, których ściany zewnętrzne wykonane są z materiałów niepalnych (dopuszczalna jest płyta warstwowa wyłącznie wypełniona wełną mineralną), mające pokrycie dachowe z materiału niepalnego lub niezapalnego (dopuszczalna jest papa, o ile pozostałe elementy dachu są niepalne lub niezapalne);
- budynek (budowla) palny** – budynek, którego ściany zewnętrzne bądź pokrycie dachowe wykonane są z innych materiałów niż określone dla budynku (lub budowli) niepalnego. W szczególności za materiał palny uważa się drewno, tzw. płyty oborniczne, czyli płyty warstwowe wypełnione styropianem, pianką poliuretanową lub materiałem innym niż wełna mineralna;
- budynek rolniczy** – budynek wchodzący w skład gospodarstwa rolnego w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK;
- dane** – informacje nadające się do bezpośredniego przetworzenia przez elektroniczne systemy przetwarzania danych, zgromadzone poza jednostką centralną komputera, tj.:
  - dane ze zbiorów danych,
  - system operacyjny i dane wchodzące w jego skład,
  - licencyjne, standardowe programy pochodzące z produkcji seryjnej,
  - aplikacje pochodzące z aplikacji jednostkowej (wytworzone na podstawie oprogramowania licencyjnego);
- deszcz nawalny** – deszcz o sile natężenia co najmniej 4 według skali stosowanej przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMI GW). Wystąpienie takiego zjawiska powinno zostać przez IMI GW potwierdzone. Gdy nie istnieje możliwość uzyskania opinii IMI GW, CONCORDIA może stwierdzić fakt wystąpienia deszczu nawalnego na podstawie stanu faktycznego i rozmiaru szkód w miejscu ubezpieczenia bądź w bezpośrednim sąsiedztwie;
- dewastacja** – umyślne zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie, związane z usiłowaniem lub dokonaniem kradzieży z włamaniem lub rabunkiem;
- dym i sadza** – zawiesina cząstek w gazie, będąca bezpośrednim skutkiem spalania, która nagle wydobyla się ze znajdujących się w miejscu ubezpieczenia urządzeń (eksploatowanych zgodnie z przeznaczeniem i przepisami technicznymi, przy sprawnym funkcjonowaniu urządzeń wentylacyjnych i oddymiających), lub powstała w wyniku pożaru poza miejscem ubezpieczenia i dotarła do ubezpieczonego mienia;
- działalność agroturystyczna** – działalność prowadzona przez Ubezpieczonego polegająca na wynajmie nie więcej niż 5 pokoi gościnnych w budynkach mieszkalnych w gospodarstwie rolnym, będącym w posiadaniu Ubezpieczonego, osobom przebywającym na wypoczynku, sprzedaży posiłków domowych oraz na świadczeniu innych usług związanych z pobytem turystów, o ile działalność ta została zgłoszona w Urzędzie Gminy;
- działy specjalne produkcji rolnej** – działalność rolnicza określona na podstawie Ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 roku poz. 361, z późn. zm.);
- franszyza integralna** – ustalona w Umowie wartość, z wysokości której Ubezpieczony ponosi skutki każdej szkody; jeżeli jednak wartość szkody przekroczy tą wartość, wtedy CONCORDIA wypłaca całe należne odszkodowanie;
- franszyza redukcyjna** – ustalona w Umowie procentowa lub kwotowa wartość, pomniejszająca wysokość wypłaconego odszkodowania, w każdym przypadku wystąpienia szkody, objętej ochroną ubezpieczeniową;
- gospodarstwo rolne** – obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych jako użytki rolne gruntów pod zabudowaniami, przekraczający łącznie powierzchnię 1,0 hektara, jeżeli podlega on w całości lub części opodatkowaniu podatkiem rolnym, a także obszar takich użytków i gruntów, niezależnie od jego powierzchni, jeżeli jest prowadzona na nim produkcja rolna, stanowiąca dział specjalny w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych;
- grad** – opad atmosferyczny składający się z bryłek lodu;
- huk ponaddzwiękowy** – działanie fali uderzeniowej wywołanej przez samolot podczas przekraczania prędkości dźwięku;
- huragan** – wiatr o prędkości 17,5 m/sek. lub wyższej, wyrządzający masowe szkody. Wystąpienie takiego wiatru powinno być potwierdzone przez Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMI GW). Jeżeli nie istnieje możliwość uzyskania takiego potwierdzenia, uznaje się – świadczący o działaniu huraganu – stan faktyczny i rozmiar szkód w miejscu, w którym one powstały lub w bezpośrednim sąsiedztwie. Pojedyncze szkody są traktowane jako wynik działania huraganu tylko wtedy, gdy w najbliższym sąsiedztwie stwierdzone ślady huraganu lub też rodzaj i rozmiary szkody świadczą o jego wystąpieniu;
- katastrofa budowlana** – niezamierzone, gwałtowne zniszczenie budynku lub budowli lub ich części, a także konstrukcyjnych elementów rusztań, elementów urządzeń formujących, ścianek szczylnych i obudowy wykopów, o którym zostały powiadomione podmioty określone w art. 75 ust. 1 Prawa budowlanego. Za katastrofę budowlaną nie uznaje się:
  - uszkodzenia elementu wbudowanego w budynek lub budowlę, nadającego się do naprawy lub wymiany,

- b) uszkodzenia lub zniszczenia urządzeń mechanicznych i elektronicznych stanowiących funkcjonalną i integralną część budynku,
- c) awarii instalacji;
- 22) **kradzież z włamaniem** – dokonanie albo usiłowanie zaboru mienia z lokalu, budynku lub placu składowego, zabezpieczonych zgodnie z Załącznikiem nr I do niniejszych OWU:
- po uprzednim usunięciu siłą przez sprawcę zabezpieczeń lub otworzeniu wejścia do lokalu przy użyciu narzędzi, albo podrobionego lub dopasowanego klucza, bądź klucza oryginalnego, w którego posiadanie sprawca wszedł wskutek włamania do innego lokalu lub w wyniku rabunku,
  - przez sprawcę, który ukrył się w lokalu przed jego zamknięciem, jeśli pozostawił ślady mogące służyć jako dowód jego potajemnego ukrycia,
  - przez sprawcę, który pokonał zabezpieczenia placu składowego bez usunięcia tych zabezpieczeń, także bez pomocy narzędzi, jeśli wskazują na to dowody potwierdzające sposób pokonania zabezpieczeń;
- 23) **kradzież zwykła** – zabór mienia w celu przywłaszczenia, niespełniającego warunków wymaganych dla uznania go za kradzież z włamaniem;
- 24) **lawina** – gwałtowne zsuwanie lub staczanie się ze stoków górskich mas śniegu, lodu lub kamieni;
- 25) **lokal** – przestrzeń wydzielona trwałymi ścianami (przegrodami), stanowiąca funkcjonalną lub gospodarczą całość, służąca zaspokojeniu potrzeb Ubezpieczonego, użytkowana na mocy posiadanego przez niego tytułu prawnego, składająca się z jednego lub większej liczby pomieszczeń;
- 26) **lokaut** – zmierzające do określonego celu, zaplanowane, czasowe wykluczenie z czynności pracowniczych grupy pracowników stanowiącej co najmniej 10% ogółu zatrudnionych w danym miejscu ubezpieczenia, lecz nie mniej niż 20 osób;
- 27) **maszyny, urządzenia, wyposażenie** – niebędące stałymi elementami lub ruchomościami domowymi rodzaje mechanizmów lub zespoły elementów oraz przyrządy wykorzystywane przez Ubezpieczonego w prowadzeniu gospodarstwa rolnego, w szczególności: poidła, dojarki, niezwiązane trwale z budynkiem zagrody dla zwierząt, agregaty prądotwórcze, sortowniki, paszociągi, systemy pojenia, schładzalniki, zbiorniki mleka, nagrzewnice. Z niniejszej definicji wyłącza się pojazdy mechaniczne, przyczepy, naczepy, ciągniki rolnicze, tabory kolejowe, statki powietrzne i wodne oraz maszyny, urządzenia i narzędzia ciągnięte przez pojazd, które podczas transportu poruszają się na własnych kołach;
- 28) **materiały i zapasy** – stanowiące własność Ubezpieczonego i związane z funkcjonowaniem gospodarstwa rolnego, niebędące ziemiopłodami lub zwierzętami gospodarskimi:
- wytworzone lub przetworzone produkty gotowe,
  - znajdujące się w toku produkcji półprodukty,
  - pasze,
  - odżywki dla zwierząt gospodarskich,
  - nasiona na siew i sadzeniaki,
  - nawozy sztuczne i środki ochrony roślin,
  - opakowania,
  - części zamienne do maszyn i sprzętu rolniczego,
  - materiały opałowe i budowlane;
- 29) **mienie pracownicze** – mienie ruchome będące własnością pracowników Ubezpieczonego, służące do ich osobistego użytku, znajdujące się w miejscu ubezpieczenia, z wyłączeniem wartości pieniężnych, pojazdów mechanicznych oraz dokumentów;
- 30) **mienie osób trzecich** – mienie przyjęte na podstawie umowy w celu wykonania usługi (np. obróbki, naprawy, remontu, przeróbki, czyszczenia, sprzedaży, składu, przechowania) lub w innym celu, zgodnym z zakresem działalności Ubezpieczonego;
- 31) **mienie podziemne** – mienie znajdujące się pod powierzchnią ziemi, z wyjątkiem części budynków i budowli oraz znajdującego się w nich mienia;
- 32) **monitoring czynny** – system ochrony przeciwkradzieżowej spełniający łącznie niżej wymienione warunki:
- działa w oparciu o elektroniczny układ czujek i wywołuje alarm w agencji ochrony lub jednostce policji w przypadku naruszenia zabezpieczeń chronionego lokalu,
  - odbiorczy sygnału alarmowego, o którym mowa powyżej, zobowiązuje agencję lub policję do bezwzględnego wysłania patrolu interwencyjnego do chronionego miejsca;
- 33) **nakłady inwestycyjne** – udokumentowane wydatki na remonty kapitalne i adaptacyjne oraz prace wykończeniowe w budynkach, budowlach lub lokalach niebędących własnością Ubezpieczonego, poniesione w celu dostosowania tych obiektów do potrzeb prowadzonej działalności lub podniesienia standardu;
- 34) **napór śniegu** – bezpośrednio, niszczące oddziaływanie ciężaru śniegu lub lodu na ubezpieczony budynek lub budowlę lub budynek, budowlę, w którym znajduje się ubezpieczone mienie, powstałe w wyniku opadów śniegu przekraczających 85% wartości charakterystycznej (normowej) obciążenia śniegiem gruntu, właściwej dla strefy, w której znajduje się ubezpieczony budynek lub budowla, określonej według obowiązującej normy polskiej „Obciążenie śniegiem”; warunkiem uznania szkody za spowodowaną naporem śniegu jest, aby przynajmniej jedna stacja meteorologiczna IMiGW, zlokalizowana na terenie tej samej strefy lub strefy o niższej wartości charakterystycznej obciążenia śniegiem w promieniu 100 km od ubezpieczonego budynku, zmierzyła ciężar pokrywy śnieżnej przekraczający 85% wartości charakterystycznej (normowej) właściwej dla miejsca lokalizacji ubezpieczonego mienia;
- 35) **niedoubezpieczenie** – sytuacja, w której w ubezpieczeniu mienia w dniu zdarzenia suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia jest niższa od jego wartości ustalonej w systemie sum stałych, zgodnie z § 36;
- 36) **nieszczęśliwy wypadek** – nagle i nieoczekiwane zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, działającą niezależnie od woli Ubezpieczonego, będące bezpośrednią i wyłączną przyczyną doznania przez Ubezpieczonego wypadku ubezpieczeniowego objętego ochroną, w wyniku którego doznał on trwałego uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł. Za nieszczęśliwy wypadek nie uznaje się chorób, nawet występujących nagle (w szczególności zawału serca lub udaru mózgu), ani przeciążenia lub nadwyrężenia organizmu na skutek wykonywania powtarzalnych czynności fizycznych;
- 37) **obiekty inżynieryjne** – wszelkie obiekty inżynierii lądowej i wodnej, w szczególności: drogi, mosty, wiadukty, tunele, nabrzeża, pomosty, mola, śluzy, tamy, torowiska i linie kolejowe;
- 38) **obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolniczych** – obowiązkowe ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, o którym mowa w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK;
- 39) **obowiązkowe ubezpieczenie OC rolników** – obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego, o którym mowa w ustawie o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK;
- 40) **osoby bliskie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego** – następujące osoby:
- małżonek lub osoba, która pozostaje z Ubezpieczonym w faktycznym związku (konkubina, konkubent),
  - dzieci, pasierbowie, dzieci przysposobione lub dzieci przyjęte na wychowanie,
  - rodzice, teściowie, przysposabiający, ojczym, macocha,
  - dziadkowie, wnuki, rodzeństwo, synowe, zięciowie,
  - każda osoba stale zamieszkująca lub zameldowana z Ubezpieczającym lub Ubezpieczonym;
- 41) **osoba trzecia** – każda osoba lub podmiot prawa inny niż Ubezpieczający, Ubezpieczony lub CONCORDIA;
- 42) **osunięcie się ziemi** – niespodowodowane działalnością ludzką osuwanie się ziemi na stokach;
- 43) **pęknięcie mrozowe** – uszkodzenie spowodowane mrozem, polegające na pęknięciu znajdujących się wewnątrz ubezpieczonego budynku mieszkalnego instalacji wodno-kanalizacyjnych, instalacji grzewczych, instalacji tryskaczowej lub gaśniczej;
- 44) **plac składowy** – teren ogrodzony i odpowiednio zabezpieczony, zgodnie z Załącznikiem nr I do niniejszych OWU, przystosowany do składowania środków obrotowych lub przechowywania maszyn i urządzeń, tj. umieszcawiania ich w sposób usystematyzowany w przeznaczoną do tego celu przestrzeni, przy zachowaniu odpowiednich warunków i metod przechowywania, w zależności od cech fizykochemicznych składowanego mienia i wymagań producenta lub dostawcy; plac składowy powinien mieć płaską i utwardzoną nawierzchnię przystosowaną do poruszania się po nim magazynowych środków transportowych;
- 45) **podwykonawca Ubezpieczającego/Ubezpieczonego** – podmiot inny niż pracownik, któremu Ubezpieczony powierzył wykonanie czynności, prac lub usług;
- 46) **powódź** – zalanie terenów w następstwie podniesienia się wody w korytach wód płynących i stojących lub podniesienia się poziomu morskich wód przybrzeżnych;
- 47) **porażenie prądem** – działanie prądu elektrycznego powodujące śmierć;
- 48) **pożar** – działanie ognia, który przedostał się poza palenisko lub powstał bez paleniska i mógł sam się rozprzestrzenić;
- 49) **pracownik** – osoba fizyczna, zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę albo na podstawie umowy cywilnoprawnej (z wyjątkiem osoby fizycznej, która zawarła z Ubezpieczonym umowę cywilnoprawną jako przedsiębiorca); za pracownika uznaje się także praktykanta, stażystę lub wolontariusza, któremu Ubezpieczony powierzył wykonanie określonych czynności na jego rzecz i pod jego kierownictwem;
- 50) **przedsiębiorca** – osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadząca we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową, w tym również rolnik;
- 51) **przebiecie** – gwałtowna zmiana napięcia, natężenia lub innego parametru prądu elektrycznego w sieci energetycznej ponad jego maksymalną dopuszczalną wartość, określoną przez producenta dla danego urządzenia;
- 52) **rabunek** – zabór mienia przy użyciu lub groźbie natychmiastowego użycia przemocy fizycznej na osobie albo doprowadzeniu jej do stanu nieprzytomności lub bezbronności;
- 53) **reprezentant Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego** – w rozumieniu niniejszych OWU za reprezentantów Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego uważa się:
- w przypadku przedsiębiorstw państwowych – dyrektora, jego zastępcę, jego pełnomocników oraz zarządę,
  - w przypadku spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych – członków zarządu, prokurentów i ich pełnomocników,
  - w przypadku spółek komandytowo-akcyjnych – komplementariusza będącego osobą fizyczną, akcjonariusza, prokurentów i ich pełnomocników,
  - w przypadku spółek jawnych i komandytowych – wspólników, komplementariuszy będących osobami fizycznymi, prokurentów i ich

- pełnomocników,
- e) w przypadku spółek partnerskich – partnerów, prokurentów i ich pełnomocników,
- f) w przypadku spółek cywilnych – wspólników oraz ich pełnomocników,
- g) w przypadku osób fizycznych – osobę fizyczną zawierającą Umowę ubezpieczenia i jej pełnomocników,
- h) w przypadku spółdzielni, fundacji i stowarzyszeń – członków zarządu;
- 54) **rolnik** – osoba fizyczna, w której posiadaniu lub współposiadaniu jest gospodarstwo rolne;
- 55) **rozmożenie** – utrata przydatności do spożycia produktów spożywczych przechowywanych przez Ubezpieczonego, na skutek ich zepsucia, w wyniku podwyższenia temperatury przechowywania w urządzeniu chłodniczym, w następstwie uszkodzenia tego urządzenia lub urządzenia dostarczającego prąd, powstałego na skutek uderzenia pioruna;
- 56) **rozruchy** – gwałtowne demonstracje grupy osób, które nie mieszczą się w kategorii zamieszek;
- 57) **ruchomości domowe:**
- a) urządzenia i przedmioty użytku domowego, zapasy gospodarstwa domowego, meble niebędące stałymi elementami oraz odzież i inne przedmioty osobistego użytku,
- b) sprzęt audiowizualny, fotograficzny, elektroniczny i komputerowy oraz instrumenty muzyczne,
- c) gotówka, czyli krajowe i zagraniczne znaki pieniężne,
- d) wózki inwalidzkie niepodlegające rejestracji oraz sprzęt rehabilitacyjny,
- e) sprzęt turystyczny i sportowy,
- f) części do samochodów, motocykli i motorowerów,
- g) biżuteria, kamienie szlachetne, perły, a także wszystkie przedmioty wykonane w całości lub w części ze złota, srebra i platyny, a także pozostałych metali z grupy platynowców (np. monety kolekcjonerskie, medale itp.),
- h) zwierzęta domowe;
- 58) **sieć elektryczna (elektroenergetyczna)** – część systemu elektroenergetycznego obejmująca linie przesyłowe napowietrzne i kablowe oraz stacje transformatoroworozdzielcze, z wyjątkiem instalacji elektrycznych wchodzących w skład budynków lub budowli;
- 59) **spływ wód po zboczach** – zalanie terenu na skutek działania wód spływających po stokach lub zboczach na obszarach górskich lub falistych;
- 60) **sporty wysokiego ryzyka** – uprawianie wspinaczki, speleologii, sportów lotniczych, sportów motorowych i motorowodnych, sportów walki związanych z używaniem jakiegokolwiek rodzaju broni, skoków na gumowej linie, skoków do wody, nurkowania przy użyciu specjalistycznego sprzętu, narciarstwa ekstremalnego (skialpinizm, zjazdy ekstremalne, freestyle), snowboardingu ekstremalnego (freeride, snowboarding wysokogórski, snowboarding prędkościowy, skoki i ewolucje snowboardowe), spływów sportowych (rafting, canyoning, hydrospeed, kajakerstwo górskie), parkour, buggi kiting, jazda ekstremalna na motocyklu (fmx – freestyle motocross, stunt riding), kolarstwo ekstremalne (tzw. freeride), off-road i rajdy przeprawowe;
- 61) **stałe elementy budynku** – części budynku zamontowane lub wbudowane w sposób trwały, niebędące instalacjami i urządzeniami technicznymi:
- a) elementy zabudowy wewnętrznej np. drzwi wewnętrzne, meble, szafy wnękowe, zabudowa kuchni, antresole, zabudowy o konstrukcji szkieletowej, np. sufity podwieszane, punkty świetlne, obudowy instalacji i grzejników,
- b) elementy instalacji wodno-kanalizacyjnej, np. baterie, krany, zlewy, umywalki, wanny, miski ustępowe z elementami splukującymi, kabiny prysznicowe, brodziki, bidety,
- c) elementy instalacji elektrycznej lub grzewczej, np. kuchenki elektryczne, podgrzewacze, piece, kominki wraz z osprzętem,
- d) elementy instalacji gazowej – kuchenki, grzejniki, piece wraz z osprzętem,
- e) elementy instalacji internetowej, światłowodowej, TV,
- f) elementy systemu alarmowego, urządzeń domofonowe, wentylacyjne, klimatyzacyjne, anteny i instalacje antenowe,
- g) wewnętrzne i zewnętrzne kraty, rolety, żaluzje, oraz moskitiery, wraz z siłownikami i systemami sterującymi,
- h) wewnętrzne ścianki działowe o konstrukcji szkieletowej, np. płyty gipsowo-kartonowe,
- i) wewnętrzne elementy dekoracyjne, np. powłoki malarskie, okleiny lub wykładziny sufitów, ścian, podłóg, schodów (glazura, boazeria, tapeta, panele, deski, parkiet, posadzki),
- j) siłowniki drzwi garażowych,
- k) przedmioty takie jak: klatki, kojce, wygradzenia, ruszta, regały magazynowe;
- 62) **stały dozór** – całodobowy dozór pełniony w miejscu ubezpieczenia przez pracowników Ubezpieczonego lub licencjonowaną agencję ochrony mienia, na zlecenie Ubezpieczonego. Osoby sprawujące dozór muszą posiadać pisemnie określony zakres obowiązków obejmujący co najmniej:
- a) określenie miejsca wykonywania dozoru i/lub mienia, które podlega ochronie, z zastrzeżeniem, że po godzinach pracy Ubezpieczonego osoby pełniące stały dozór obowiązane są przynajmniej co godzinę dokonywać obchodu obszaru podlegającego ochronie, sprawdzić stan zabezpieczeń i sporządzić raport w książce dyżurów lub w innej trwałej formie,
- b) procedury dotyczące zasad postępowania w przypadku naruszenia zabezpieczeń lub próby włamania;
- 63) **stopień technicznego zużycia** – procentowy wskaźnik zużycia ubezpieczonego mienia ustalany zgodnie z zasadami wyceny wartości mienia danego rodzaju stosowanymi przez rzeczoznawców wyceny mienia;
- 64) **strajk** – celowa przerwa w pracy grupy pracowników w celu wymuszenia spełnienia żądań ekonomicznych lub politycznych;
- 65) **szkoda:**
- a) w ubezpieczeniu mienia – utrata, uszkodzenie lub zniszczenie ubezpieczonego mienia,
- b) w dobrowolnym ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej – szkoda w mieniu lub szkoda na osobie;
- 66) **szkoda całkowita** – szkoda, której wysokość jest równa lub przekracza wartość rzeczywistą przedmiotu ubezpieczenia, określoną na dzień powstania szkody;
- 67) **szkoda częściowa** – szkoda, której wartość nie przekracza wartości rzeczywistej przedmiotu ubezpieczenia, określonej na dzień powstania szkody;
- 68) **szkoda na osobie** – straty majątkowe oraz krzywda, powstałe wskutek śmierci, uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, w tym także utracone z tego tytułu korzyści poniesione przez poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie doznał uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia;
- 69) **szkoda w mieniu** – straty majątkowe powstałe wskutek uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy ruchomej albo nieruchomości, a także utracone korzyści poniesione przez poszkodowanego, które mógłby osiągnąć, gdyby nie zostało uszkodzone lub zniszczone jego mienie;
- 70) **szkoda wodociągowa** – szkoda powstała bezpośrednio wskutek:
- a) wydostania się wody (a także pary lub płynów) w związku z awarią sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, grzewczej, klimatyzacyjnej lub technologicznej,
- b) pozostawienia niezakręconych kranów lub innych zaworów w urządzeniach sieci określonych powyżej,
- c) cofnięcia się wody lub ścieków z urządzeń sieci kanalizacyjnej,
- d) samoczynnego uruchomienia się instalacji tryskaczowych lub zraszaczowych, z wyłączeniem przypadków będących następstwem prób naprawy, przebudowy, modernizacji instalacji lub budynku;
- 71) **środki obrotowe** – stanowiące własność Ubezpieczonego i związane z funkcjonowaniem gospodarstwa rolnego materiały i zapasy, ziemiopłody oraz zwierzęta gospodarskie;
- 72) **teren powodziowy** – lokalizacja, która:
- a) znajduje się w odległości mniejszej niż 500 m od najbliższego cieku wodnego (np. rzeka, potok, strumień) o szerokości koryta co najmniej 5 m (przy średnim stanie wody) lub
- b) w roku 2010 lub w latach kolejnych uległa szkodzie powodziowej;
- 73) **trwały uszczerbek na zdrowiu** – wskazane w Załączniku nr II uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia powodujący takie upośledzenie sprawności organizmu bądź jego części, które według wiedzy medycznej uniemożliwia powrót do stanu zdrowia sprzed zajścia wypadku ubezpieczeniowego;
- 74) **trzęsienie ziemi** – niewywołane przez działalność człowieka zaburzenie systemu równowagi we wnętrzu ziemi, któremu towarzyszą wstrząsy i drgania gruntu, potwierdzone pomiarami stacji sejsmologicznej znajdującej się najbliżej miejsca ubezpieczenia;
- 75) **Ubezpieczony** – rolnik lub osoba fizyczna posiadająca mienie służące do prowadzenia działalności rolniczej (np. budynki), jednak niespełniająca warunków definicji rolnika, której na podstawie Umowy ubezpieczenia udzielana jest ochrona ubezpieczeniowa; o ile z OWU lub z Umowy ubezpieczenia nie wynika inaczej, świadczenia z Umowy ubezpieczenia przysługują Ubezpieczonemu;
- 76) **udar mózgu** – wystąpienie naczyniopochodnego nagłego incydentu mózgowego, obejmujące zawał tkanki mózgowej, krwotok wewnątrzczaszkowy lub podpajęczynówkowy oraz zatory w naczyniach mózgowych materiałem pochodzenia pozaczaszkowego. Wykluczone są: przemijające niedokrwienia mózgu (TIA), pourazowe uszkodzenia mózgu, neurologiczne objawy spowodowane migreną oraz udary lakunarne bez deficytu neurologicznego. Diagnoza musi być postawiona przez lekarza specjalistę i potwierdzona przez typowe objawy kliniczne i tomografię komputerową lub rezonans magnetyczny mózgu. Neurologiczne objawy ubytkowe muszą trwać minimum 24 godziny;
- 77) **uderzenie pioruna** – działanie elektryczności atmosferycznej na ubezpieczone mienie, w tym także działanie polegające na spowodowaniu nagłego przepięcia prądu o napięciu wyższym od znamionowego;
- 78) **uderzenie pojazdu** – bezpośrednie uderzenie pojazdu mechanicznego w ubezpieczone mienie;
- 79) **udział własny** – kwota, o którą CONCORDIA zmniejsza wypłacone odszkodowanie, ustalona jako stała wartość, procent sumy ubezpieczenia określonej w Umowie lub procent wysokości szkody;
- 80) **upadek drzewa, masztu, słupa, anteny, komina, latarni** – niebędące następstwem działalności ludzkiej przewrócenie się rosnących drzew, masztów, słupów, anten, kominów, latarni lub części tych przedmiotów na przedmiot ubezpieczenia;
- 81) **upadek statku powietrznego** – katastrofa lub przymusowe lądowanie statku powietrznego, a także upadek jego części lub ładunku (w tym paliwa);
- 82) **Uprawniony** – każda osoba lub podmiot prawa, której przysługują świadczenia z Umowy ubezpieczenia, zawartej na podstawie niniejszych OWU;
- 83) **Uposażony** – w ubezpieczeniu następstw nieszczęśliwych wypadków osoba

- fizyczna lub podmiot, uprawniony do otrzymania świadczenia ubezpieczeniowego na wypadek śmierci Ubezpieczonego;
- 84) **ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK** – Ustawa z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, tj. Dz.U. 2013.392, z późn. zm.;
- 85) **wandalizm** – umyślne zniszczenie lub uszkodzenie ubezpieczonego mienia przez osoby trzecie, niezwiązane z usiłowaniem lub dokonaniem kradzieży z włamaniem lub rabunkiem;
- 86) **wartość odtworzeniowa (nowa)** – wartość odpowiadająca kosztom odtworzenia mienia do stanu nowego, lecz nieulepszego, tj.:
- w przypadku budynku lub budowli – wartość odpowiadająca kosztom odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych technologii, konstrukcji i standardu wykończenia, przy zastosowaniu dotychczasowych wymiarów i materiałów,
  - w przypadku maszyn, urządzeń i wyposażenia, stałych elementów budynków oraz ruchomości domowych – wartość odpowiadająca kosztom zakupu lub wytworzenia nowego przedmiotu tego samego rodzaju, typu oraz o tych samych parametrach, z uwzględnieniem kosztów transportu i montażu. Jeżeli nie jest możliwy zakup lub wytworzenie mienia o tych samych parametrach dopuszcza się, aby wartość odpowiadała kosztom zakupu mienia o najbardziej zbliżonych parametrach;
- 87) **wartość rzeczywista** – wartość odtworzeniowa (nowa) pomniejszona o wyrażony w procentach stopień technicznego zużycia;
- 88) **wartości pieniężne**:
- gotówka, czyli krajowe i zagraniczne znaki pieniężne,
  - czeki, z wyjątkiem czeków zakreślonych, skasowanych lub opatrzonych indosem pełnomocniczym, zawierającym wzmiankę „wartość do inkasa”, „należność do inkasa” lub inną o podobnym charakterze,
  - weksle, z wyjątkiem weksli opatrzonych indosem pełnomocniczym, zawierającym wzmiankę „wartość do inkasa” lub inną o podobnym charakterze,
  - inne dokumenty zastępujące w obrocie gotówkę z wyłączeniem kart płatniczych, kredytowych, charge i debetowych,
  - złoto, srebro, platyna i pozostałe metale z grupy platynowców oraz wyroby z tych metali, a także kamienie szlachetne i perły stanowiące wyrób użytkowy;
- 89) **wartość wytworzenia** – suma kosztów materiałów, surowców i robocizny (bez dodatkowych kosztów i nakładów) poniesionych w celu wytworzenia określonej rzeczy;
- 90) **wyłączenie z eksploatacji** – zaprzestanie prowadzenia w ubezpieczonym budynku, budowli lub lokalu działalności (rolniczej, gospodarczej, oświatowej, społecznej itp.) albo zaprzestanie wykorzystywania ich na cele zgodne z przeznaczeniem;
- 91) **wybuch** – gwałtowna zmiana stanu równowagi układu z jednoczesnym wyzwoleniem się gazów, pyłów lub pary, wywołana ich właściwością rozprzestrzeniania się. W przypadku naczyń ciśnieniowych i innych zbiorników tego rodzaju, zdarzenie zostanie uznane za wybuch, jeżeli ściany tych naczyń lub zbiorników uległy zniszczeniu w takim zakresie, iż wskutek ujęcia gazów, pyłów, pary lub cieczy nastąpiło nagłe wyrównanie ciśnień. Wybuchem jest również gwałtowne zgniczenie i uszkodzenie zbiornika lub aparatu próżniowego ciśnieniem zewnętrznym (implozja);
- 92) **zalanie** – szkoda powstała wskutek:
- szkody wodociągowej,
  - stłuczenia lub uszkodzenia akwariów lub innych przedmiotów stanowiących wyposażenie użytkowe lub wystrój wewnątrz i zawierających wodę lub inne ciecze,
  - zalania wodą lub innym płynem przez osoby trzecie,
  - zalania wodą pochodzącą z opadów atmosferycznych (np. deszczu albo topniejącego śniegu lub gradu) przez nieszczelne pokrycie dachowe,
  - zalania wodą z urządzeń domowych, np. pralki, wirówki, zmywarki na skutek awarii tych urządzeń;
- 93) **zamek wielozastawkowy** – zamek, do którego klucz posiada w łopacie więcej niż jedno żłobienie prostopadłe do trzonu;
- 94) **zamieszki** – gwałtowne demonstracje, nielegalne akcje grupy osób wymierzone przeciwko władzy w celu zmiany istniejącego porządku prawnego;
- 95) **zapadanie się ziemi** – obniżenie poziomu terenu z powodu zaważenia się naturalnych, pustych przestrzeni w gruncie;
- 96) **zawodowe uprawianie sportu** – forma aktywności fizycznej połączona z czerpaniem dochodu, polegająca na regularnych treningach odbywających się częściej niż 2 razy w tygodniu, przy jednoczesnym udziale w zawodach, igrzyskach, obozach kondycyjnych, imprezach sportowych organizowanych przez właściwy dla danej dyscypliny związek sportowy, a także przynależność do klubów sportowych, związków i innych organizacji zrzeszających osoby uprawiające sport;
- 97) **zdarzenie lub zdarzenie losowe** – niezależne od woli Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego zdarzenie przyszłe i niepewne, o charakterze nagłym, zaistniałe w okresie ubezpieczenia i miejscu ubezpieczenia wskazanym w Umowie, powodujące szkodę w ubezpieczonym mieniu;
- 98) **ziemiopłody** – zebrane i złożone w obrębie gospodarstwa rolnego plony roślinne;
- 99) **zwierzęta domowe** – stanowiące własność Ubezpieczonego koty, psy, chomiki, świnki morskie, króliki domowe, papugi, kanarki, żółwie lub ryby akwariowe, z wyłączeniem zwierząt trzymanyh w celach hodowlanych lub handlowych;
- 100) **zwierzęta gospodarskie** – stanowiące własność Ubezpieczonego i przeznaczone

do chowu, hodowli lub użytku w gospodarstwie rolnym:

- bydło domowe i bawoły,
- świnie,
- owce,
- kozy,
- drób – kury, kaczki, gęsi, indyki, przepiórki, perlice oraz utrzymywane w warunkach fermowych strusie,
- konie i osły,
- jelenie i danielę utrzymywane w warunkach fermowych w chowie zamkniętym w celu pozyskania mięsa i skór,
- zwierzęta futerkowe – lisy (pospolity lub polarny), norki, tchórze, jenoty, nutrie, szynszyle i króliki utrzymywane w celu produkcji surowca dla przemysłu futrzarskiego, mięsnego lub włókienniczego.

Przedmiot ubezpieczenia § 3

- Przedmiotem ubezpieczenia w ramach Umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU może być:
  - mienie,
  - odpowiedzialność cywilna,
  - życie i zdrowie Ubezpieczonego.
- Przedmiot i zakres ubezpieczenia w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ubezpieczeń jest szczegółowo opisany w Rozdziałach II-VI niniejszych OWU oraz klauzulach dodatkowych.
- W odniesieniu do:
  - obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych;
  - obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników
 nie stosuje się zapisów niniejszych OWU, a sposób zawarcia Umowy ubezpieczenia, warunki udzielanej ochrony ubezpieczeniowej oraz inne kwestie związane z zawieraniem Umowy ubezpieczenia regulowane są przez przepisy ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK.

Wspólne wyłączenia odpowiedzialności § 4

- W odniesieniu do wszystkich rodzajów ubezpieczeń, które mogą zostać zawarte na podstawie niniejszych OWU, CONCORDIA nie odpowiada za szkody:
  - o ile z postanowień rozdziału OWU dotyczących danego rodzaju ubezpieczenia nie wynika inaczej – wyrządzone wskutek umyślnej winy lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego albo osób, z którymi Ubezpieczający lub Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Jednak w przypadku szkód powstałych wskutek rażącego niedbalstwa, odszkodowanie należy się, o ile jego zapłata odpowiada w danych okolicznościach względem słuszności;
  - powstałe w następstwie działań wojennych, stanu wojennego, stanu wyjątkowego, wojny domowej, przewrotu, rewolucji, inwazji, najazdu, wrogich działań innego państwa;
  - powstałe w następstwie aktów terroryzmu lub sabotażu, strajków, lokautów, zamieszek, rozruchów, niepokojów społecznych;
  - powstałe w następstwie konfiskaty, zawłaszczenia mienia, nacjonalizacji, rekwiizycji, przetrzymywania, zarekwirowania lub zniszczenia mienia przez władzę, także jeżeli zdarzenia powyższe nastąpiły na mocy wydanego przez władzę aktu prawnego dotyczącego ubezpieczonego mienia;
  - powstałe w następstwie działania energii jądrowej lub paliwa jądrowego, promieniowania jonizującego, skażenia radioaktywnego, bez względu na źródło ich pochodzenia, odpadów nuklearnych, izotopów promieniotwórczych, promieni laserowych i maserowych oraz pola magnetycznego i elektromagnetycznego;
  - objęte zakresem ubezpieczeń obowiązkowych innych niż obowiązkowe ubezpieczenie OC rolników lub obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolniczych, zawieranych na podstawie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK, niezależnie od faktu, czy stosowna Umowa ubezpieczenia obowiązkowego została zawarta.
- O ile nie umówiono się inaczej, ilekroć w niniejszych OWU mowa jest o winie umyślnej lub rażącym niedbalstwie Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego albo o braku lub ograniczeniu odpowiedzialności CONCORDII z uwagi na działania lub zaniechania Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, należy przez to rozumieć winę umyślną lub rażące niedbalstwo lub działania lub zaniechania:
  - odpowiednio Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego;
  - odpowiednio reprezentantów Ubezpieczającego lub reprezentantów Ubezpieczonego;
  - odpowiednio:
    - pracowników Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego,
    - podwykonawców Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego,
    - jakichkolwiek innych osób pracujących w gospodarstwie rolnym Ubezpieczonego lub wykonujących na rzecz Ubezpieczonego prace związane z prowadzoną przez Ubezpieczonego działalnością rolniczą.

Zawarcie Umowy ubezpieczenia i czas jej trwania § 5

- Umowę ubezpieczenia zawiera się na podstawie wniosku ubezpieczeniowego, zawierającego informacje wymagane przez CONCORDIĘ do oceny ryzyka i określenia należnej składki, w tym co najmniej:
  - dane Ubezpieczającego i Ubezpieczonego: imię i nazwisko lub pełną nazwę, adres zamieszkania lub siedziby, nr REGON lub PESEL,
  - rodzaj prowadzonej przez Ubezpieczonego działalności,
  - wielkość gospodarstwa rolnego,
  - przedmiot ubezpieczenia i jego cechy (np. rok budowy budynku, materiały ścian, pokrycie dachowe, powierzchnia użytkowa),
  - miejsce ubezpieczenia,
  - okres ubezpieczenia,
  - sumę ubezpieczenia i sposób jej ustalenia,
  - opis zabezpieczeń w danej lokalizacji,
  - informację o liczbie i wartości szkód w okresie 3 lat poprzedzających zawarcie Umowy ubezpieczenia.
- Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości CONCORDII wszystkie znane sobie okoliczności, o które CONCORDIA zapytywała w formularzu oferty albo przed zawarciem Umowy w innych pismach. Jeżeli Ubezpieczający zawiera Umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez CONCORDIĘ Umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.
- W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, obowiązki określone w ust. 2 spoczywają na Ubezpieczonym tylko wówczas, jeżeli wiedział on o zawarciu Umowy na jego rachunek.
- CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 2-3 nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 2-3 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany Umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
- Jeśli na skutek naruszenia obowiązków, o których mowa w ust. 3, naliczono składkę zbyt niską w stosunku do składki, która powinna zostać naliczona, CONCORDIA:
  - jest uprawniona do zażądania od Ubezpieczającego dopłaty brakującej części składki albo
  - jeśli Uprawniony do świadczenia jest jednocześnie Ubezpieczającym, a zdarzenie już zaszło – potrąci brakującą część składki z wypłacanego świadczenia.

§ 6

- W razie wątpliwości, Umowę ubezpieczenia uważa się za zawartą z chwilą doręczenia Ubezpieczającemu dokumentu ubezpieczenia.
- Jeżeli w odpowiedzi na złożony wniosek ubezpieczeniowy CONCORDIA doręcza Ubezpieczającemu dokument ubezpieczenia zawierający postanowienia, które odbiegają na niekorzyść Ubezpieczającego od treści złożonego przez niego wniosku, CONCORDIA zobowiązana jest zwrócić Ubezpieczającemu na to uwagę na piśmie przy doręczeniu tego dokumentu, wyznaczając mu co najmniej 7-dniowy termin do zgłoszenia sprzeciwu. W razie niewykonania tego obowiązku zmiany dokonane na niekorzyść Ubezpieczającego nie są skuteczne, a Umowa jest zawarta zgodnie z warunkami określonymi we wniosku.
- W braku sprzeciwu Umowa dochodzi do skutku zgodnie z treścią dokumentu ubezpieczenia następnego dnia po upływie terminu wyznaczonego do złożenia sprzeciwu. Zgłoszenie sprzeciwu w terminie oznacza, że Umowa ubezpieczenia nie została zawarta – w takiej sytuacji opłacona składka ubezpieczeniowa podlega zwrotowi bez potrąceń.

§ 7

- Umowa ubezpieczenia może zostać zawarta na rachunek własny lub na cudzy rachunek.
- W przypadku gdy Umowę ubezpieczenia zawarto na cudzy rachunek, Ubezpieczony może żądać by CONCORDIA udzieliła mu informacji o postanowieniach zawartej Umowy oraz OWU w zakresie, w jakim dotyczą praw i obowiązków Ubezpieczonego.
- W przypadku zawarcia Umowy na cudzy rachunek obowiązkiem Ubezpieczającego jest:
  - doręczenie Ubezpieczonemu OWU. Obowiązek ten powinien zostać wykonany przez Ubezpieczającego przed wyrażeniem przez Ubezpieczonego zgody na zawarcie Umowy ubezpieczenia lub przed wyrażeniem przez Ubezpieczonego zgody na finansowanie składki ubezpieczeniowej, jeżeli Ubezpieczający ustalił z Ubezpieczonym, że składka ma być finansowana przez Ubezpieczonego. Jeśli Ubezpieczony zgłosi CONCORDII takie żądanie, OWU zostaną przekazane Ubezpieczonemu również bezpośrednio przez CONCORDIĘ, co jednak nie uchybia obowiązkowi Ubezpieczającego wskazanemu w zdaniu poprzednim;
  - przekazywanie niezwłocznie Ubezpieczonemu skierowanej do nich i związanej z Umową ubezpieczenia korespondencji otrzymanej od CONCORDII;

- korespondencję uważa się za przekazaną Ubezpieczonemu z dniem przekazania przez Ubezpieczającego;
- przekazywanie CONCORDII korespondencji składanej przez Ubezpieczonych do CONCORDII; oświadczenia bądź korespondencję Ubezpieczonych uważa się za przekazane CONCORDII dopiero z dniem ich otrzymania przez Ubezpieczyciela.
  - Ubezpieczający ponosi wobec CONCORDII odpowiedzialność za szkodę poniesioną przez CONCORDIĘ na skutek uchybienia przez Ubezpieczającego obowiązkom wskazanym w ust. 3 – jeśli na skutek tego uchybienia CONCORDIA była zmuszona do wypłaty z Umowy ubezpieczenia świadczenia wyższego niż świadczenie, które zostałoby wypłacone, gdyby takie uchybienie nie miało miejsca.

§ 8

- W Umowie ubezpieczenia określa się datę początkową i końcową okresu ubezpieczenia. W razie wątpliwości uznaje się, że Umowa została zawarta na okres jednego roku.
- Odpowiedzialność CONCORDII z tytułu zawartej Umowy ubezpieczenia rozpoczyna się w dniu określonym w Umowie jako data początkowa okresu ubezpieczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia następnego po opłaceniu składki lub pierwszej raty składki, chyba że umówiono się inaczej.

§ 9

- W czasie trwania Umowy ubezpieczenia, Ubezpieczający obowiązany jest zawiadamiać CONCORDIĘ o zmianach okoliczności, o których mowa w § 5 ust. 2, niezwłocznie po otrzymaniu o nich informacji.
- W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, obowiązki określone w ust. 1 spoczywają na Ubezpieczonym tylko wówczas, jeżeli wiedział on o zawarciu Umowy na jego rachunek.
- CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ust. 1-2, nie zostały podane do jej wiadomości. Jeżeli do naruszenia ust. 1-2 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że wypadek przewidziany Umową i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
- W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa wypadku, każda ze stron Umowy ubezpieczenia może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania, druga strona może, w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania, wypowiedzieć Umowę ze skutkiem natychmiastowym.

Rozwiązanie Umowy i zakończenie odpowiedzialności Ubezpieczyciela § 10

- Jeżeli Umowę ubezpieczenia zawarto na okres przekraczający 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od Umowy w okresie 30 dni, a w przypadku, gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od daty zawarcia Umowy. Odstąpienie od Umowy nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłaty składki za okres, w którym CONCORDIA udzielała ochrony ubezpieczeniowej.
- Odpowiedzialność CONCORDII z tytułu zawartej Umowy ubezpieczenia kończy się:
  - z chwilą rozwiązania Umowy ubezpieczenia;
  - z chwilą, gdy na skutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań z ryzyka objętego podlimitem, podlimit ten uległ wyczerpaniu; w takim przypadku odpowiedzialność ustaje wyłącznie w odniesieniu do ryzyka objętego podlimitem.
- Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu:
  - z upływem dnia określonego w Umowie jako data końcowa okresu ubezpieczenia;
  - z chwilą otrzymania przez CONCORDIĘ oświadczenia o odstąpieniu przez Ubezpieczającego od Umowy ubezpieczenia, w przypadku określonym w ust. 1;
  - z chwilą otrzymania przez Ubezpieczającego oświadczenia CONCORDII o wypowiedzeniu Umowy ze skutkiem natychmiastowym, o którym mowa w § 11;
  - z chwilą, gdy na skutek wypłaty odszkodowania lub odszkodowań, suma ubezpieczenia uległa wyczerpaniu – jednak Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu wyłącznie w odniesieniu do tego rodzaju ubezpieczenia, kategorii ubezpieczonego mienia lub przedmiotu ubezpieczenia, w odniesieniu do którego suma ubezpieczenia uległa wyczerpaniu;
  - z upływem dnia poprzedzającego dzień, w którym miał rozpocząć się okres ubezpieczenia – jeśli termin płatności składki przypadał przed tym dniem i nie opłacono składki w terminie;
  - z upływem dnia, w którym bezskutecznie minął dodatkowy termin wyznaczony przez CONCORDIĘ Ubezpieczającemu do zapłaty składki;
  - z dniem całkowitej utraty bądź zniszczenia przedmiotu ubezpieczenia objętego ochroną w ramach ubezpieczenia mienia – jednak Umowa ubezpieczenia ulega rozwiązaniu wyłącznie w odniesieniu do tego przedmiotu ubezpieczenia, który został całkowicie utracony lub zniszczony;
  - z dniem śmierci Ubezpieczonego – w odniesieniu do ubezpieczenia następstwa

- nieszczęśliwych wypadków;
- 9) w innych przypadkach przewidzianych przepisami prawa.

§ 11

CONCORDIA może wypowiedzieć Umowę ubezpieczenia wyłącznie z ważnych powodów wymienionych poniżej:

- 1) jeżeli w trakcie trwania Umowy (w tym po zgłoszeniu szkody) zostanie ujawnione, że Ubezpieczający umyślnie albo przez rażące niedbalstwo podał do wiadomości CONCORDII, wbrew obowiązkom wynikającym z § 5, informacje niezgodne z rzeczywistością bądź nie poinformował CONCORDII o zmianach okoliczności, o których zgodnie z § 9 był zobowiązany informować;
- 2) jeżeli Ubezpieczający podjął (również nieudaną) próbę wyłudzenia świadczenia ubezpieczeniowego;
- 3) jeżeli Ubezpieczający umyślnie lub przez rażące niedbalstwo uchybił swoim obowiązkom dotyczącym zapobiegania zajściu wypadku ubezpieczeniowego – pomimo pisemnego wezwania ze strony CONCORDII do zaprzestania tym uchybieniem;
- 4) jeżeli z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa Ubezpieczający nie usunął szczególnych zagrożeń, których usunięcia – z uwagi na okoliczności – CONCORDIA domagała się na piśmie, zgodnie z § 16.

Składka § 12

1. Za udzielenie ochrony ubezpieczeniowej CONCORDII należy się składka.
2. Roszczenie o zapłatę składki przysługuje CONCORDII wyłącznie przeciwko Ubezpieczającemu.
3. Wysokość należnej składki ubezpieczeniowej określona jest w dokumencie ubezpieczenia.
4. Wysokość składki ubezpieczeniowej i tryb jej płatności ustalane są na podstawie taryfy obowiązującej w dniu zawarcia Umowy lub po przeprowadzeniu indywidualnej oceny ryzyka i potwierdzone są w dokumencie ubezpieczenia.
5. Wysokość składki uzależniona jest od czynników oceny ryzyka, a w szczególności:
  - 1) wysokości sumy ubezpieczenia lub podlimitów,
  - 2) sposobu wykorzystania budynków,
  - 3) wieku budynków,
  - 4) palności,
  - 5) wielkości gospodarstwa,
  - 6) liczby pracowników,
  - 7) liczby pojazdów wolnobieżnych,
  - 8) zakresu ubezpieczenia,
  - 9) długości okresu ubezpieczenia,
  - 10) historii szkodowej poprzednich umów ubezpieczenia,
  - 11) kosztu reasekuracji ryzyka.
6. CONCORDIA może zastosować zniżki składki, w szczególności z tytułu:
  - 1) wprowadzenia do Umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych od OWU,
  - 2) bezszkodowego przebiegu poprzednich umów ubezpieczenia,
  - 3) wprowadzenia franszys, udziałów własnych lub innych ograniczeń odpowiedzialności,
  - 4) jednorazową płatność składki.
7. CONCORDIA może zastosować zwwyżki składki, w szczególności z tytułu:
  - 1) wprowadzenia do Umowy ubezpieczenia postanowień dodatkowych lub odmiennych od OWU,
  - 2) wystąpienia szkód w ubezpieczonym ryzyku w okresie poprzedzającym zawarcie Umowy ubezpieczenia,
  - 3) rozłożenia składki na raty.
8. Składka opłacana jest jednorazowo lub w ratach. Ilekroć w niniejszych OWU jest mowa o składce, należy rozumieć przez to również pierwszą ratę składki.
9. Składka powinna zostać opłacona najpóźniej w dniu zawarcia Umowy, chyba że w dokumencie ubezpieczenia CONCORDIA wskazała późniejszy termin płatności.
10. W przypadku gdy termin płatności składki przypada przed początkiem okresu ubezpieczenia, nieopłacenie składki w terminie powoduje automatyczne rozwiązanie Umowy z upływem dnia poprzedzającego dzień, który miał stanowić początek okresu ubezpieczenia.
11. W przypadku gdy termin płatności składki przypada później niż początek okresu ubezpieczenia, w razie nieopłacenia składki w terminie, CONCORDIA może w każdym momencie wypowiedzieć Umowę ze skutkiem natychmiastowym i żądać zapłaty składki za okres, w którym ponosiła odpowiedzialność.
12. W przypadku nieopłacenia w terminie drugiej lub kolejnej raty składki, CONCORDIA może wezwać Ubezpieczającego do zapłaty składki w dodatkowym, przynajmniej 7-dniowym terminie, którego bezskuteczny upływ spowoduje rozwiązanie Umowy z upływem tego terminu.
13. W przypadku, o którym mowa w ust. 11 i 12, CONCORDIA może również udzielać w dalszym ciągu ochrony ubezpieczeniowej i dochodzić zapłaty zaległej składki lub jej raty.
14. W razie rozwiązania Umowy, w sytuacjach opisanych w ust. 10, 11 i 12 składki lub

raty składki wpłacone przez Ubezpieczającego po rozwiązaniu Umowy, podlegają zwrotowi. W przypadku gdy zawarto nową Umowę ubezpieczenia, na życzenie Ubezpieczającego mogą zostać zaliczone na poczet składki należnej z tytułu zawarcia tej Umowy.

15. Za zapłatę składki lub jej raty uważa się wyłącznie zapłatę kwoty nie mniejszej niż wynikająca z polisy.
16. W przypadku wygaśnięcia ochrony ubezpieczeniowej przed upływem okresu, na jaki została zawarta Umowa, Ubezpieczającemu przysługuje zwrot składki za okres niewykorzystanej ochrony ubezpieczeniowej obliczany proporcjonalnie za każdy dzień niewykorzystanej ochrony.
17. Zapłata składki w formie przelewu bankowego lub przekazu pocztowego jest uznana za dokonaną w chwili złożenia zlecenia zapłaty w banku lub w urzędzie pocztowym na właściwy rachunek bankowy CONCORDII, pod warunkiem posiadania przez Ubezpieczającego na rachunku wystarczającej ilości wolnych środków, przy czym za zapłatę składki lub raty składki uznaje się wyłącznie zapłatę takiej kwoty, która jest nie niższa od kwoty składki lub raty składki wynikającej z Umowy ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia § 13

1. Suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia lub uzgodniony w Umowie limit odpowiedzialności, stanowi górną granicę odpowiedzialności CONCORDII, z zastrzeżeniem ust. 2-5.
2. O ile Umowa nie stanowi inaczej, suma ubezpieczenia ulega obniżeniu o kwotę wypłaconych odszkodowań i świadczeń dodatkowych, np. z tytułu pokrycia określonych kosztów. Po całkowitym wyczerpaniu sumy ubezpieczenia w danym rodzaju ubezpieczenia, Umowa ubezpieczenia w odniesieniu do tego rodzaju ubezpieczenia ulega rozwiązaniu.
3. Ubezpieczający, za zgodą CONCORDII oraz po opłaceniu dodatkowej składki, może przywrócić sumę ubezpieczenia do poprzedniej wysokości. W takim przypadku naliczenie składki następuje proporcjonalnie do długości okresu ubezpieczenia.
4. Ustalone w Umowie ubezpieczenia odrębne limity dla określonych szkód lub klauzul dodatkowych ulegają obniżeniu o kwoty odszkodowań wypłaconych z tytułu szkód objętych tymi limitami. Jeżeli z powodu wypłaty odszkodowania lub świadczeń dodatkowych wysokość sumy ubezpieczenia stanie się niższa od jakiegokolwiek ustalonego limitu odpowiedzialności, limit ten ulega zmniejszeniu do wysokości zmniejszonej sumy ubezpieczenia. Powyższa zasada nie ma zastosowania do sum ubezpieczenia w ubezpieczeniu obowiązkowym budynków rolniczych.
5. Sumę ubezpieczenia ustala się bez podatku od towarów i usług podlegającego odliczeniu, zgodnie z obowiązującymi przepisami, chyba że umówiono się inaczej.
6. Postanowienia ust. 1-4 stosuje się odpowiednio do sumy gwarancyjnej w ubezpieczeniu odpowiedzialności cywilnej.

Obowiązki stron § 14

Ubezpieczony obowiązany jest przestrzegać obowiązków dotyczących zabezpieczenia mienia przed szkodą, określonych w poszczególnych rozdziałach OWU dotyczących poszczególnych ubezpieczeń pod rygorem konsekwencji wskazanych w poszczególnych rozdziałach OWU.

§ 15

1. Ubezpieczony prowadzący działalność gospodarczą obowiązany jest do prowadzenia ksiąg rachunkowych, przechowywania i chronienia dokumentacji finansowej oraz prowadzenia ewidencji ubezpieczonego mienia zgodnie z obowiązującymi przepisami.
2. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczonego obowiązków wymienionych w ust. 1 lub § 5 ust. 2, CONCORDIA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w odpowiedniej części, w zakresie jakim niedopełnienie obowiązków miało wpływ na możliwość ustalenia okoliczności powstania szkody bądź też na ustalenie wysokości szkody.

§ 16

1. Ubezpieczony obowiązany jest do usunięcia zagrożeń, których usunięcia z uwagi na okoliczności, CONCORDIA domagała się na piśmie, najpóźniej w chwili zawarcia Umowy ubezpieczenia.
2. Jeżeli Ubezpieczony nie wykonał obowiązku, o którym mowa w ust. 1, w odpowiednim terminie wskazanym pisemnie przez CONCORDIE, CONCORDIA zwolniona jest z odpowiedzialności za szkody powstałe po wyznaczonym terminie, w zakresie w jakim niewykonanie obowiązku miało wpływ na powstanie lub rozmiar szkody.

§ 17

1. W razie zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową, Ubezpieczający lub Ubezpieczony zobowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów.
2. Ponadto, do obowiązków Ubezpieczającego i Ubezpieczonego należy:
  - 1) niezwłocznie, o ile to możliwe – nie później jednak niż w ciągu 3 dni od daty powstania szkody lub uzyskania o niej wiadomości, zawiadomić CONCORDIĘ o szkodzie. Jeżeli Umowa ubezpieczenia jest zawarta na cudzy rachunek, niniejszy obowiązek nie obciąża Ubezpieczonego, jeśli nie wie on o zawarciu Umowy na jego rachunek;
  - 2) niezwłocznie powiadomić miejscową jednostkę policji o każdej szkodzi, która mogła powstać w wyniku przestępstwa;
  - 3) pozostawić bez zmian miejsce szkody do czasu przybycia przedstawiciela CONCORDII, chyba że zmiana jest niezbędna w celu zabezpieczenia mienia pozostałego po szkodzi lub zmniejszenia rozmiaru szkody;
  - 4) umożliwić CONCORDII dokonanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności powstania szkody, zasadności i wysokości roszczenia oraz udzielić w tym celu pomocy i wyjaśnień, a w szczególności udostępnić pełną dokumentację księgową Ubezpieczonego mienia;
  - 5) dostarczyć CONCORDII i wyznaczonemu przez nią przedstawicielowi dokumenty wskazane przez CONCORDIĘ lub wyznaczonego przedstawiciela, w celu rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania.
3. Jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, CONCORDIA wolna jest od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu.
4. W razie naruszenia z winy umyślniej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w ust. 2 pkt 1), CONCORDIA może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło CONCORDII ustalenie okoliczności i skutków wypadku.
5. Skutki braku zawiadomienia CONCORDII o wypadku nie następują, jeżeli CONCORDIA w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymała wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jej wiadomości.
6. W razie niedopełnienia przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego obowiązków wymienionych w ust. 2 pkt 2)-5) CONCORDIA może odmówić wypłaty odszkodowania w całości lub w odpowiedniej części, w zakresie w jakim niedopełnienie obowiązków miało wpływ na ustalenie okoliczności powstania szkody bądź też na ustalenie wysokości odszkodowania.

Likwidacja szkód

§ 18

1. Jeżeli ten sam przedmiot ubezpieczenia w tym samym czasie jest ubezpieczony od tego samego ryzyka u dwóch lub więcej ubezpieczycieli na sumy, które łącznie przewyższają jego wartość ubezpieczeniową, Ubezpieczony nie może żądać świadczenia przenoszącego wysokość szkody. Między ubezpieczycielami każdy z nich odpowiada w takim stosunku, w jakim przyjęta przez niego suma ubezpieczenia pozostaje do łącznych sum wynikających z podwójnego lub wielokrotnego ubezpieczenia.
2. Jeżeli w którejkolwiek z umów ubezpieczenia, o jakich mowa w ust. 1, uzgodniono, że suma wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu ubezpieczenia może być wyższa od poniesionej szkody, zapłaty świadczenia w części przewyższającej wysokość szkody Ubezpieczający może żądać tylko od tego ubezpieczyciela. W takim przypadku dla określenia odpowiedzialności między ubezpieczycielami należy przyjąć, że w ubezpieczeniu, o którym mowa w niniejszym paragrafie, suma ubezpieczenia równa jest wartości ubezpieczonego mienia.

§ 19

1. Uprawniony z Umowy ubezpieczenia zobowiązany jest do udokumentowania zasadności zgłoszonego roszczenia.
2. Ubezpieczony obowiązany jest dostarczyć CONCORDII dokumenty niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania, sporządzone na własny koszt.
3. CONCORDIA zastrzega sobie prawo weryfikacji przedłożonych przez Ubezpieczonego rachunków, kosztorysów i innych dokumentów związanych z ustaleniem rozmiaru szkody.
4. W razie zawarcia Umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek, Ubezpieczony jest uprawniony do żądania należnego świadczenia bezpośrednio od CONCORDII, chyba że strony uzgodniły inaczej; jednakże uzgodnienie takie nie może zostać dokonane po zajściu wypadku ubezpieczeniowego.

§ 20

Po otrzymaniu zawiadomienia o zajściu zdarzenia objętego ochroną ubezpieczeniową, w terminie 7 dni od dnia otrzymania tego zawiadomienia, CONCORDIA informuje o tym Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, jeżeli nie są oni osobami występującymi z tym

zawiadomieniem, oraz podejmuje postępowanie dotyczące ustalenia stanu faktycznego zdarzenia, zasadności zgłoszonych roszczeń i wysokości odszkodowania, a także informuje osobę występującą z roszczeniem pisemnie lub w inny sposób, na który osoba ta wyraziła zgodę, jakie dokumenty są potrzebne do ustalenia odpowiedzialności CONCORDII lub wysokości odszkodowania, jeżeli jest to niezbędne do dalszego prowadzenia postępowania.

§ 21

1. CONCORDIA wypłaca odszkodowanie lub świadczenie na podstawie uznania roszczenia Uprawnionego z Umowy ubezpieczenia w wyniku własnych ustaleń, dokonanych po otrzymaniu zawiadomienia o wystąpieniu zdarzenia objętego ubezpieczeniem, zawartej z Uprawnionym ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.
2. CONCORDIA obowiązana jest do wypłaty odszkodowania w terminie 30 dni od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Jeżeli wyjaśnienie w tym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności CONCORDII albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni od dnia, w którym, przy zachowaniu należytej staranności, wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe. W takim przypadku, CONCORDIA w terminie wskazanym powyżej zawiadamia pisemnie osobę zgłaszającą roszczenie o przyczynach niemożności zaspokojenia jej roszczeń w całości lub w części, a także wypłaca bezsporną część świadczenia.
3. Jeżeli odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, CONCORDIA informuje o tym pisemnie osobę występującą z roszczeniem, wskazując na okoliczności oraz podstawę prawną uzasadniającą całkowitą lub częściową odmowę wypłaty odszkodowania, z pouczeniem o możliwości dochodzenia roszczeń na drodze sądowej.

§ 22

W przypadku braku zgody pomiędzy CONCORDIĄ i Ubezpieczonym co do zakresu lub wysokości szkody, może zostać powołany wspólny ekspert, którego koszt zostanie pokryty po połowie przez obie strony. Opinia wydana przez wspólnego eksperta będzie wiążąca dla CONCORDII i Ubezpieczonego. Powołany ekspert nie może pozostawać w stosunku służbowym, kapitałowym lub innej zależności z żadną ze stron Umowy.

§ 23

Jeżeli Uprawniony do wystąpienia z roszczeniem nie zgadza się z ustaleniami CONCORDII co do odmowy zaspokojenia roszczenia albo co do wysokości odszkodowania, może w ciągu 30 dni zgłosić na piśmie – za pośrednictwem przedstawicielstwa CONCORDII – wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy przez Zarząd CONCORDII.

Regres

§ 24

1. Z dniem wypłaty odszkodowania przez CONCORDIĘ, roszczenie Ubezpieczonego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na CONCORDIĘ do wysokości wypłaconego świadczenia. Jeżeli CONCORDIA pokryła tylko część szkody, Ubezpieczonemu przysługuje co do pozostałej części pierwszeństwo zaspokojenia przed roszczeniem CONCORDII.
2. Nie przechodzą na CONCORDIĘ roszczenia Ubezpieczonego przeciwko osobom, z którymi Ubezpieczony pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym, chyba że sprawca wyrządził szkodę umyślnie.
3. W razie powstania szkody:
  - 1) Ubezpieczony zobowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń regresowych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę;
  - 2) Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć CONCORDII wszelkie informacje i dokumenty będące w jego posiadaniu oraz dokonać wszelkich czynności lub umożliwić ich dokonanie CONCORDII, jeżeli są one niezbędne do skutecznego dochodzenia przez Ubezpieczyciela praw określonych w ust. 1;
  - 3) Ubezpieczony nie może bez zgody CONCORDII zrzec się roszczeń, o których mowa w ust. 1.
4. W razie niespełnienia obowiązków wynikających z ust. 3, CONCORDIA może odmówić wypłaty odszkodowania w zakresie kwoty, w odniesieniu do której CONCORDIA nie może z tych przyczyn dochodzić skutecznie roszczeń regresowych, a jeżeli odszkodowanie już wypłacono, może żądać zwrotu tej kwoty od Ubezpieczonego.

Postanowienia końcowe

§ 25

1. Wszelkie zawiadomienia i oświadczenia stron związane z Umową ubezpieczenia zawartą na podstawie niniejszych OWU, powinny być składane na piśmie za pokwitowaniem lub przesyłane listem poleconym, albo, jeżeli obie strony Umowy wyraziły na to uprzednią zgodę, przesyłane drogą elektroniczną.

2. Strony Umowy są zobowiązane zawiadamiać o każdorazowej zmianie danych adresowych.

§ 26

1. Prawem właściwym dla Umowy ubezpieczenia zawartej na podstawie niniejszych OWU jest prawo polskie.
2. W sprawach nieuregulowanych w niniejszych OWU zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego oraz inne bezwzględnie obowiązujące przepisy prawa.

§ 27

Niniejsze OWU zostały zatwierdzone uchwałą Zarządu Concordia Polska TUW i mają zastosowanie do Umów ubezpieczenia zawartych od dnia 1 października 2016 r.

ROZDZIAŁ II

OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ ROLNIKÓW Z TYTUŁU POSIADANIA GOSPODARSTWA ROLNEGO, OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE BUDYNKÓW WCHODZĄCYCH W SKŁAD GOSPODARSTWA ROLNEGO OD OGNI A I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH

§ 28

1. Umowa ubezpieczenia może obejmować:
  - 1) obowiązkowe ubezpieczenie OC rolników,
  - 2) obowiązkowe ubezpieczenie budynków rolniczych.
2. Sposób zawarcia Umowy, warunki ochrony ubezpieczeniowej oraz pozostałe kwestie dotyczące ubezpieczeń, o których mowa w ust. 1, określa ustawa o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK.

ROZDZIAŁ III

DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE MIENIA OD OGNI A I INNYCH ZDARZEŃ LOSOWYCH

Przedmiot ubezpieczenia § 29

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być określone w Umowie ubezpieczenia:
  - 1) mienie wykorzystywane w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego, ewidencjonowane (o ile na Ubezpieczonym ciąży prawny obowiązek prowadzenia ewidencji mienia), stanowiące własność Ubezpieczonego lub mienie będące w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego, w tym mienie przewłaszczone na zabezpieczenie, tj.:
    - a) budynki niebędące budynkami rolniczymi, ale wykorzystywane do działalności rolniczej,
    - b) budowle,
    - c) stałe elementy budynku niebędącego budynkiem mieszkalnym (jednak udzielenie ochrony ubezpieczeniowej w odniesieniu do stałych elementów budynku będącego budynkiem mieszkalnym możliwe jest na podstawie klauzuli szczególnej nr 3 do OWU),
    - d) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
    - e) materiały i zapasy,
    - f) ziemiopłody,
    - g) zwierzęta gospodarskie,
    - h) nakłady inwestycyjne,
  - 2) mienie osób trzecich;
  - 3) mienie pracownicze, o ile zostało zgłoszone do ubezpieczenia z podaniem

odrębnych sum ubezpieczenia.

2. Warunkiem objęcia ochroną ubezpieczeniową budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, których jednostkowa wartość ustalana zgodnie z zasadami określonymi w § 36 ust. 1 przekracza kwotę 10 000 zł, jest wskazanie w dokumencie ubezpieczenia lub w wykazie ubezpieczonego mienia, który stanowi integralną część zawieranej Umowy ubezpieczenia tych przedmiotów ubezpieczenia wraz z:
  - 1) sumami ubezpieczenia przypadającymi na te przedmioty;
  - 2) rodzajem, modelem, numerem fabrycznym, seryjnym lub ewidencyjnym poszczególnych przedmiotów lub innymi cechami umożliwiającymi identyfikację przedmiotów ubezpieczenia.
3. W odniesieniu do budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, których jednostkowa wartość ustalana zgodnie z zasadami określonymi w § 36 ust. 1 nie przekracza kwoty 10 000 zł, a także w odniesieniu do pozostałych rodzajów mienia, przyjmuje się, że ochroną ubezpieczeniową jest objęta całość mienia znajdującego się w miejscu, o którym mowa w ust. 4 lub 5 poniżej, pod warunkiem, że w polisie wymieniono dany rodzaj mienia jako objęty ubezpieczeniem i określono dla niego sumę ubezpieczenia.
4. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w miejscu wymienionym w Umowie ubezpieczenia.
5. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową również w miejscu, do którego zostało przeniesione z miejsca ubezpieczenia w związku z bezpośrednim narażeniem na powstanie szkody objętej ochroną, zgodnie z niniejszymi OWU. Mienie objęte jest także ochroną w trakcie przenoszenia lub przewożenia powyższe miejsce. Jeżeli Ubezpieczony zbywa przedmiot ubezpieczenia postanawia się, że:
  - 1) prawa z Umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia; przeniesienie tych praw wymaga zgody CONCORDII;
  - 2) w razie przeniesienia praw, o których mowa w pkt 1), na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą CONCORDII umówiły się inaczej; pomimo tego przejścia obowiązków, zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę;
  - 3) jeżeli prawa, o których mowa w pkt 1), nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę;
  - 4) postanowienia pkt 1)-3) nie mają zastosowania przy przenoszeniu wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w Umowie wypadku.

Zakres ubezpieczenia § 30

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem przewidzianego zakresem ubezpieczenia zdarzenia losowego, które zaistniało w okresie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień § 4 oraz §§ 31-33.
2. Zakres ubezpieczenia obejmuje następujące zdarzenia:
  - 1) pożar,
  - 2) uderzenie pioruna,
  - 3) wybuch,
  - 4) upadek statku powietrznego,
  - 5) trzęsienie ziemi,
  - 6) huragan,
  - 7) grad,
  - 8) deszcz nawalny,
  - 9) osunięcie się ziemi,
  - 10) zapadanie się ziemi,
  - 11) lawinę,
  - 12) powódź,
  - 13) napór śniegu,
  - 14) spływ wód po zboczach,
  - 15) szkody wodociągowe,
  - 16) huk ponaddźwiękowy,
  - 17) uderzenie pojazdu,
  - 18) upadek drzewa, masztu, słupa, anteny, komina, latarni,
  - 19) dym i sadzę.
3. Ubezpieczone mienie objęte jest także ochroną od szkód powstałych wskutek akcji gaśniczej, ratowniczej, wyburzenia lub odgruzowania, prowadzonych w związku z wystąpieniem zdarzeń, za które CONCORDIA ponosi odpowiedzialność.
4. W przypadku wystąpienia zdarzenia losowego objętego ochroną, CONCORDIA zwraca Ubezpieczonemu koszty poniesione w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, w granicach sumy ubezpieczenia, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Powyższe koszty są zwracane, nawet jeżeli nie wystąpiła szkoda w ubezpieczonym mieniu.
5. Jeżeli koszty wymienione w ust. 4 zostały poniesione na pisemne polecenie CONCORDII, wówczas koszty te zostaną zwrócone w całości, nawet jeżeli odszkodowanie za szkodę w mieniu powiększone o te koszty przekracza łączną sumę ubezpieczenia lub limit odpowiedzialności uzgodniony dla danej Umowy ubezpieczenia.
6. Na podstawie indywidualnej oceny ryzyka CONCORDIA może wprowadzić do

Umowy ograniczenia odpowiedzialności dla przedmiotu ubezpieczenia lub szkód powstałych wskutek określonych zdarzeń ubezpieczeniowych.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela

§ 31

1. Odpowiedzialność CONCORDII nie obejmuje szkód bezpośrednio lub pośrednio powstałych wskutek:
  - 1) powolnego działania czynników termicznych, fizycznych (m.in. hałas, wibracje, woda) lub biologicznych (m.in. pleśni, porostów, grzybów, roślin, mokrego lub suchego rozkładu, zwierząt, insektów, bakterii);
  - 2) zawilgacania, przesiąkania, działania wód gruntowych, przemarzania, suszy, wysychania, zagrybiania;
  - 3) działania wirusów komputerowych lub osób trzecich za pośrednictwem sieci elektronicznych;
  - 4) wycieku lub innych form przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji;
  - 5) osiadanania gruntu;
  - 6) zdarzenia związanego z działalnością kopalni lub zakładu górniczego, za które przysługuje odszkodowanie na podstawie przepisów prawa górniczego lub geologicznego.
2. Umowa ubezpieczenia nie obejmuje szkód powstałych w:
  - 1) mieniu w postaci budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, których jednostkowa wartość, ustalana zgodnie z zasadami określonymi w § 36 ust. 1, przekracza kwotę 10 000 zł, a które to mienie nie zostało wskazane w dokumencie ubezpieczenia lub w wykazie ubezpieczonego mienia w sposób określony w § 36 ust. 2;
  - 2) gruntach, glebach, zbiornikach wodnych, wodach powierzchniowych, wodach podziemnych, kanałach, rowach (łącznie z systemem melioracji lub kanałach przepustowych), mieniu podziemnym;
  - 3) pojazdach mechanicznych, przyczepach, naczepach, ciągnikach rolniczych, taborze kolejowym, statkach powietrznych i wodnych, maszynach, urządzeniach lub narzędziach ciągniętych przez pojazdy, które podczas transportu poruszają się na własnych kołach;
  - 4) papierach wartościowych, aktach, dokumentach, planach, biletach, danych na nośnikach wszelkiego rodzaju, prototypach i wzorach, eksponatach muzealnych, dziełach sztuki oraz innych przedmiotach o charakterze artystycznym, zabytkowym lub unikatowym;
  - 5) wartościach pieniężnych;
  - 6) środkach odurzających lub substancjach psychotropowych;
  - 7) amunicji i broni palnej, w stosunku do której nie uzyskano wymaganego prawem pozwolenia;
  - 8) trofeach myśliwskich;
  - 9) szklarniach oraz mieniu w nich się znajdującym;
  - 10) kioskach, kontenerach bez fundamentów, straganach oraz w mieniu w nich się znajdującym;
  - 11) masztach i bilbordach reklamowych niebędących elementami budynków lub niezamontowanych na budynkach;
  - 12) mieniu będącym w trakcie budowy, montażu, instalacji, rozruchu próbnego, testów poprzedzających uruchomienie;
  - 13) budynkach, budowlach i lokalach wyłączonych z eksploatacji przez okres dłuższy niż 30 dni, a także znajdującym się w nich mieniu;
  - 14) budynkach i budowlach przeznaczonych do rozbiórki lub wyburzenia oraz w znajdującym się w nich mieniu;
  - 15) maszynach, urządzeniach i wyposażeniu przeznaczonym do likwidacji lub złomowania;
  - 16) słomie, sianie, trawach energetycznych składowanych poza budynkami;
  - 17) drzewach, krzewach, uprawach na pniu, innej roślinności, a także grzybach oraz ich grzybniach;
  - 18) zwierzętach laboratoryjnych, zwierzętach domowych, rybach, pszczołach;
  - 19) nieoznakowanych zwierzętach gospodarskich, jeżeli obowiązek ich oznakowania wynika z przepisów prawa;
  - 20) mieniu o przekroczonym terminie ważności lub wycofanym z obrotu przed powstaniem szkody oraz mieniu, którego zakup potwierdzony jest dowodem uznanym przez właściwe organy za fałszywy;
  - 21) budynkach i budowlach oraz mieniu się w nich znajdującym podczas robót budowlanych lub remontowych, na które zgodnie z ustawą Prawo budowlane wymagane jest zezwolenie, chyba że roboty te nie miały wpływu na powstanie lub wysokość szkody;
  - 22) środkach obrotowych lub mieniu osób pozostających poza stosunkiem ubezpieczenia przekazanych w celu wykonania usługi podczas obróbki, wytwarzania, testowania, naprawy, czyszczenia, przywracania do pierwotnego stanu lub renowacji, jeśli szkoda powstała bezpośrednio wskutek przeprowadzania tych działań;
  - 23) środkach obrotowych spowodowanych zmianą temperatury ich przechowywania;
  - 24) mieniu składowanym lub przechowywanym niezgodnie z wymogami dostawcy lub producenta, chyba że nie miało to wpływu na powstanie ani rozmiar

- szkody;
- 25) liniach transmisyjnych i przesyłowych, za wyjątkiem linii będących częścią instalacji budynków ubezpieczonych na podstawie niniejszych OWU;
  - 26) programach komputerowych;
  - 27) kartach płatniczych, kredytowych i debetowych;
  - 28) obiektach inżynierskich;
  - 29) namiotach, inspektach i tunelach foliowych oraz mieniu w nich się znajdującym.
3. Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje również szkód powstałych wskutek:
- 1) wybuchu:
    - a) wywołanego przez Ubezpieczonego w celach produkcyjnych, eksploatacyjnych lub innych,
    - b) w silniku, gdy wybuch jest związany z jego naturalną funkcją;
  - 2) działania wody na budowle wodne i urządzenia wodne, z wyjątkiem szkód spowodowanych występującą w obrębie koryta rzeki lub innego naturalnego lub sztucznego zbiornika wodnego falą powodziową o takiej wielkości i sile działania, jaka nie została przewidziana przy projektowaniu budowli lub urządzenia wodnego jako zbyt rzadko występująca;
  - 3) działania wody lub innych płynów w środkach obrotowych oraz pozostałym mieniu ruchomym wyłączonym z użytkowania, w przypadku przechowywania niżej niż 14 cm nad podłogą znajdującą się poniżej poziomu gruntu, chyba że zalanie mienia nastąpiło bezpośrednio z góry;
  - 4) powstałe wskutek katastrofy budowlanej;
  - 5) powstałe w wyniku uderzenia pojazdu kierowanego lub używanego przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub osobę bliską Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego;
  - 6) zalania, naporu śniegu, gradu, deszczu nawalnego jeśli do powstania szkody przyczynił się zły stan dachu lub innych elementów budynku bądź niezabezpieczone lub nieprawidłowo zabezpieczone otwory dachowe albo inne elementy budynku. Nie dotyczy to szkód w mieniu znajdującym się w pomieszczeniach najmowanych, jeżeli do obowiązków Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego nie należy dbanie o stan techniczny budynku lub lokalu oraz jeśli do dnia powstania szkody Ubezpieczający ani Ubezpieczony nie wiedział o istniejących zaniedbaniach w tym zakresie lub o nich wiedział i posiada pisemne dowody występowania do właściciela z żądaniem ich usunięcia;
  - 7) zamarznięcia instalacji znajdującej się na zewnątrz budynku lub wewnątrz nieogrzewanego budynku, w tym pęknięcia instalacji na skutek zamarznięcia oraz zalania powstałego z tego powodu;
  - 8) powodzi oraz osunięcia się ziemi – w mieniu znajdującym się na obszarach:
    - a) między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego,
    - b) w pasie nadbrzeżnym wód morskich,
    - c) na terenie powodziowym, jeżeli między linią brzegu a ubezpieczoną lokalizacją nie występuje wał przeciwpowodziowy;
  - 9) powodzi, spływu wód po zboczach, deszczu nawalnego, osunięcia się ziemi, naporu śniegu powstałych w okresie 15 dni od daty zawarcia Umowy ubezpieczenia (karencja); karencja nie ma zastosowania dla umów kontynuowanych w CONCORDII z zachowaniem ciągłości ochrony ubezpieczeniowej;
  - 10) zapadania się ziemi, gdy są to szkody powstałe w związku z działalnością człowieka;
  - 11) systematycznego zawilgocenia przedmiotu ubezpieczenia z powodu nieszczelności urządzeń sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, grzewczej, tryskaczowej lub technologicznej;
  - 12) pierwotnie istniejących wad materiałowych, błędów konstrukcyjnych, projektowych lub wadliwego wykonawstwa;
  - 13) poddania w procesie technologicznym przedmiotu ubezpieczenia działaniu ognia lub ciepła;
  - 14) działania stopionego szkła lub metalu;
  - 15) naruszenia przez Ubezpieczonego obowiązków wskazanych w § 34 ust. 1, na zasadach określonych w § 34 ust. 2.
4. W przypadku niedoubezpieczenia, wysokość odszkodowania ulega umniejszeniu na zasadach określonych w § 41.

§ 32

1. Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte szkody polegające na:
  - 1) stopniowym pogarszaniu się stanu ubezpieczonego mienia między innymi w związku z normalnym zużyciem, starzeniem, korozją, oksydacją, kawitacją, zanieczyszczeniem, pokryciem osadem, sadzą, zapyleciem;
  - 2) deformowaniu, osiadananiu lub pękaniu budynku, budowli lub ich części, chyba że szkoda taka powstała wskutek innego zdarzenia niewyłączonego z zakresu ubezpieczenia;
  - 3) utracie danych zawartych na komputerowych nośnikach informacji oraz konieczności poniesienia kosztów odtworzenia tych danych.
2. Jeżeli w następstwie szkód wymienionych w ust. 1 wystąpiło inne zdarzenie niewyłączone z zakresu ubezpieczenia, wówczas odpowiedzialność CONCORDII ograniczona jest jedynie do skutków takiego zdarzenia.
3. CONCORDIA nie pokrywa:
  - 1) szkód spowodowanych zaniechaniem obowiązkowych okresowych

przeглядów konserwacyjnych lub remontów, braku utrzymania obiektów budowlanych w należytym stanie technicznym a także powstałych wskutek braku konserwacji obiektów budowlanych oraz instalacji w tych obiektach lub wynikających z faktu, że konstrukcja tych obiektów budowlanych lub instalacji nie odpowiada przepisom prawa;

- 2) szkód, za które dostawcy bądź usługodawcy są odpowiedzialni na mocy umowy lub obowiązujących przepisów prawa oraz powstałe w okresie działania rękojmi lub gwarancji pokrywane przez producenta lub warsztat naprawczy;
- 3) strat niebędących bezpośrednim następstwem szkód objętych odpowiedzialnością na podstawie niniejszych OWU (tzw. strat pośrednich), związanych między innymi z opóźnieniami, utratą rynku, utratą zysku, zwiększonymi kosztami prowadzenia działalności, stratami wynikającymi ze zobowiązań i umów;
- 4) szkód powstałych w trakcie załadunku, transportu lub wyładunku;
- 5) wynikających z natury przedmiotu ubezpieczenia (naturalne ubytki).

§ 33

O ile do Umowy nie zostały włączone określone klauzule, wymienione w Załączniku nr III, z zakresu ubezpieczenia wyłączone są również szkody:

- 1) w mieniu związanym z wylegiem drobiu, chowem drobiu lub zwierząt futerkowych w ramach działań specjalnych produkcji rolnej;
- 2) w mieniu związanym z produkcją grzybów lub grzybnii;
- 3) w sianie, siewie, trawach energetycznych składowanych w budynkach;
- 4) w środkach obrotowych znajdujących się poza budynkami i budowlami;
- 5) w kolektorach słonecznych, ogniwach fotowoltaicznych, siłowniach wiatrowych i wiatrakach, biogazowniach;
- 6) w paliwach napędowych;
- 7) powstałe wskutek wandalizmu;
- 8) w szybach i oszkleniach wskutek stłuczenia.

Obowiązki Ubezpieczonego § 34

1. Niezależnie od obowiązków wskazanych w Rozdziale I OWU, do obowiązków Ubezpieczonego należą:
  - 1) przestrzeganie przepisów mających na celu zapobieganie powstaniu szkody, w szczególności przepisów o budowie i eksploatacji mienia danego rodzaju, dozoru technicznego nad urządzeniami oraz przepisów o ochronie przeciwpożarowej; Powyższy obowiązek dotyczy zarówno przedmiotu ubezpieczenia jak i innego mienia należącego do Ubezpieczonego;
  - 2) przestrzeganie instrukcji obsługi poszczególnych urządzeń; Powyższy obowiązek dotyczy zarówno przedmiotu ubezpieczenia jak i innego mienia należącego do Ubezpieczonego;
  - 3) utrzymanie budynków i pomieszczeń, w których znajdują się przedmioty ubezpieczenia w należytym stanie technicznym.
2. W przypadku niedopełnienia przez Ubezpieczonego któregokolwiek z obowiązków, o których mowa w ust. 1, CONCORDIA może odmówić wypłaty odszkodowania w części lub całości – w zależności od zakresu, w którym niedopełnienie tych obowiązków miało wpływ na powstanie szkody lub jej rozmiar.

Sumy ubezpieczenia i limity § 35

Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający osobno dla każdego rodzaju ubezpieczonego mienia, zgodnie z zasadami określonymi w §§ 36-37.

Ubezpieczenie na sumy stałe § 36

1. Sumę ubezpieczenia dla budynków, budowli, stałych elementów budynku, maszyn, urządzeń i wyposażenia ustala się dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia według:
  - 1) wartości rzeczywistej,
  - 2) wartości odtworzeniowej, jeżeli wiek budynków, budowli nie przekracza 30 lat, a w przypadku stałych elementów budynków, maszyn, urządzeń i wyposażenia, których wiek nie przekracza 10 lat.
2. Z zastrzeżeniem ust. 3, przez sumę ubezpieczenia budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, rozumie się sumę ubezpieczenia wskazaną w polisie dla takiego przedmiotu bądź sumę ubezpieczenia lub wartość przedmiotu określoną w wykazie załączonym do Umowy ubezpieczenia.
3. Przez sumę ubezpieczenia budynków, budowli, maszyn, urządzeń i wyposażenia, niewskazanych jednostkowo w polisie lub w wykazie załączonym do Umowy ubezpieczenia, a których jednostkowa wartość ustalona zgodnie z zasadami określonymi w ust. 1 nie przekracza kwoty 10 000 zł oraz przez sumę ubezpieczenia stałych elementów budynku rozumie się wskazaną w polisie łączną sumę ubezpieczenia dla danego rodzaju ubezpieczonego mienia, umniejszoną

o jednostkowe sumy ubezpieczenia przedmiotów ubezpieczenia należących do danej kategorii mienia, o których to sumach jest mowa w ust. 2.

4. Podstawę określenia sumy ubezpieczenia w pozostałych grupach mienia stanowią:
  - 1) dla materiałów i zapasów, ziemiopłodów oraz zwierząt gospodarskich – najwyższa przewidywana w okresie ubezpieczenia wartość odpowiadająca cenie ich nabycia (jeżeli Ubezpieczony sam nie wytwarza lub nie produkuje takiego mienia) lub wartości wytworzenia (jeżeli Ubezpieczony sam wytwarza lub produkuje takie mienie);
  - 2) dla nakładów inwestycyjnych – wartość odpowiadająca poniesionym lub przewidywanym w okresie ubezpieczenia wydatkom;
  - 3) dla mienia osób trzecich – najwyższa przewidywana w okresie ubezpieczenia wartość rzeczywista.

Ubezpieczenie na pierwsze ryzyko § 37

W przypadkach wymienionych poniżej Ubezpieczony może ustalić sumę ubezpieczenia w wysokości prawdopodobnej maksymalnej szkody, jaka może powstać wskutek jednego zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia (ubezpieczenie na pierwsze ryzyko), przy zachowaniu zasad ustalania wysokości szkody określonych w § 38. Ubezpieczenie na pierwsze ryzyko dotyczy:

- 1) mienia pracowniczego – w takim przypadku ustala się sumę ubezpieczenia przypadającą na jednego pracownika; całkowita suma ubezpieczenia mienia pracowniczego odpowiada iloczynowi kwoty przyjętej jako suma ubezpieczenia przypadająca na jednego pracownika i liczby pracowników;
- 2) nakładów inwestycyjnych;
- 3) mienia osób trzecich.

Ustalenie wysokości szkody § 38

1. Wysokość szkody dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia określa się według cen z dnia ustalenia odszkodowania:
  - 1) dla budynków i budowli – według wysokości kosztów remontu lub odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, potwierdzonych rachunkiem wykonawcy lub kalkulacją poszkodowanego:
    - a) przy ubezpieczeniu według wartości odtworzeniowej – w pełnej wysokości poniesionych kosztów,
    - b) przy ubezpieczeniu według wartości rzeczywistej – z potrąceniem stopnia technicznego zużycia;
  - 2) dla stałych elementów budynków, maszyn, urządzeń i wyposażenia – według ceny zakupu względnie kosztów naprawy rzeczy tego samego rodzaju, typu lub mocy powiększonej o koszty transportu i montażu z uwzględnieniem zasad podanych w pkt 1);
  - 3) dla materiałów i zapasów, ziemiopłodów oraz zwierząt gospodarskich – według cen ich nabycia (jeżeli Ubezpieczony sam nie wytwarza lub nie produkuje takiego mienia) lub wartości wytworzenia (jeżeli Ubezpieczony sam wytwarza lub produkuje takie mienie);
  - 4) dla nakładów inwestycyjnych – według wysokości kosztów remontu lub odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, potwierdzonych rachunkiem wykonawcy lub kalkulacją poszkodowanego;
  - 5) dla mienia osób trzecich – według wysokości kosztów naprawy uszkodzonych przedmiotów z potrąceniem stopnia technicznego zużycia, a w przypadku ich zniszczenia lub utraty – według wartości rzeczywistej mienia, nie więcej jednak niż w wartości oznaczonej w dowodzie przyjęcia, bez uwzględnienia prowizji i marży;
  - 6) dla mienia pracowniczego – według wysokości kosztów remontu lub naprawy z potrąceniem faktycznego zużycia lub według wartości rzeczywistej z zastrzeżeniem, że w odniesieniu do mienia jednego pracownika – w wysokości nieprzekraczającej kwoty przyjętej jako część sumy ubezpieczenia przypadającej na jednego pracownika.
2. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub sprzedaży.
3. W przypadku określenia sumy ubezpieczenia w walucie obcej wysokość szkody i sumę ubezpieczenia przelicza się na złote według średniego kursu ogłoszonego przez Prezesa NBP z dnia zawarcia Umowy ubezpieczenia.

§ 39

1. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się:
  - 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej lub pamiątkowej,
  - 2) wartości zysku lub marży Ubezpieczonego.
2. W odniesieniu do szkody całkowitej w przedmiocie ubezpieczenia, jeśli Ubezpieczonemu przysługiwało prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z nabyciem przedmiotu ubezpieczenia, wartość przedmiotu ubezpieczenia stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości odszkodowania

- przyjmuje się w kwocie netto (bez podatku od towarów i usług).
3. Jeśli Ubezpieczonemu:
    - 1) w odniesieniu do szkody częściowej – przysługuje prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z poniesieniem kosztów naprawy przedmiotu ubezpieczenia;
    - 2) w odniesieniu do innych pokrywanych przez CONCORDIĘ szkód niż szkody zaistniałe bezpośrednio w przedmiocie ubezpieczenia – przysługuje prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z poniesieniem takich kosztów; w wypłacanym odszkodowaniu nie uwzględnia się kwoty podatku, do odliczenia którego Ubezpieczony jest uprawniony.
  4. Zasady opisane w ust. 2 i 3 powyżej stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy przy ustalaniu sumy ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia uwzględniono wartość netto (bez podatku od towarów i usług) przedmiotu ubezpieczenia – nawet w przypadku gdyby Ubezpieczony nie był uprawniony do odliczenia kwoty podatku od towarów i usług.

Ustalenie i wypłata odszkodowania § 40

1. Z zastrzeżeniem § 41, wypłacane przez CONCORDIĘ odszkodowanie obejmuje następujące udokumentowane koszty:
  - 1) odpowiadające wysokości szkody obliczonej zgodnie z § 38 i § 39;
  - 2) zastosowania wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody objętej zakresem ubezpieczenia oraz zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego ubezpieczonego mienia przed taką szkodą, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne, z zastrzeżeniem § 30 ust. 5;
  - 3) usunięcia pozostałości po szkodzie w granicach 10% rozmiaru szkody objętej zakresem ubezpieczenia;
  - 4) poszukiwania miejsca uszkodzenia do limitu odpowiedzialności 2 000 zł na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia;
  - 5) umożliwienia dokonania naprawy lub wymiany uszkodzonego ubezpieczonego mienia, w tym dojazdu do uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia.
2. Wysokość odszkodowania nie może przekroczyć sum ubezpieczenia lub limitów odpowiedzialności przyjętych dla poszczególnych kategorii mienia bądź przedmiotów ubezpieczenia.

§ 41

Jeśli suma ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczonego jest niższa od jego wartości ustalonej w systemie sum stałych według zasad określonych w § 36 (niedoubezpieczenie), CONCORDIA odpowiada za dotyczącą tego przedmiotu ubezpieczenia szkodę oraz koszty, o których mowa w § 40 ust. 1, w takim stosunku, w jakim w dniu szkody suma ubezpieczenia tego przedmiotu pozostaje do jego wartości będącej podstawą określenia sumy ubezpieczenia (zasada odpowiedzialności proporcjonalnej).

§ 42

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odszkodowanie stanowi kwotę obliczoną zgodnie z postanowieniami §§ 38-41, pomniejszoną o ustaloną w Umowie franszyzę redukcyjną.
2. W przypadku braku odmiennych postanowień Umowy, wysokość franszyzy redukcyjnej wynosi 500 zł.

ROZDZIAŁ IV

DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE MIENIA OD KRADZIEŻY Z WŁAMANIEM I RABUNKU

Przedmiot ubezpieczenia § 43

1. Przedmiotem ubezpieczenia mogą być określone w Umowie ubezpieczenia:
  - 1) mienie wykorzystywane w związku z posiadaniem gospodarstwa rolnego, ewidencjonowane, stanowiące własność Ubezpieczonego lub mienie będące w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego, w tym mienie przewłaszczone na zabezpieczenie, tj.:
    - a) stałe elementy budynku (zarówno będącego budynkiem rolniczym, jak i niebędącego budynkiem rolniczym), niebędącego budynkiem mieszkalnym (jednak udzielenie ochrony ubezpieczeniowej w odniesieniu do stałych elementów budynku będącego budynkiem mieszkalnym możliwe jest na podstawie klauzuli szczególnej nr 3 do OWU),
    - b) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
    - c) materiały i zapasy,

- d) ziemniaki,
- e) zwierzęta gospodarskie,
- f) nakłady inwestycyjne;
- 2) mienie osób trzecich.
2. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wymienionym w Umowie ubezpieczenia.
3. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową również w miejscu, do którego zostało przeniesione z miejsca ubezpieczenia w związku z bezpośrednim narażeniem na powstanie szkody objętej ochroną, zgodnie z niniejszymi OWU. Mienie objęte jest także ochroną w trakcie przenoszenia lub przewożenia w powyższe miejsce.
4. Jeżeli Ubezpieczony zbywa przedmiot ubezpieczenia postanawia się, że:
  - 1) prawa z Umowy ubezpieczenia mogą być przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia; przeniesienie tych praw wymaga zgody CONCORDII;
  - 2) w razie przeniesienia praw, o których mowa w pkt 1), na nabywcę przedmiotu przechodzą także obowiązki, które ciążyły na zbywcy, chyba że strony za zgodą CONCORDII umówiły się inaczej; pomimo tego przejścia obowiązków zbywca odpowiada solidarnie z nabywcą za zapłatę składki przypadającej za czas do chwili przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę;
  - 3) jeżeli prawa, o których mowa w pkt 1), nie zostały przeniesione na nabywcę przedmiotu ubezpieczenia, stosunek ubezpieczenia wygasa z chwilą przejścia przedmiotu ubezpieczenia na nabywcę;
  - 4) postanowienia pkt 1)-3) nie mają zastosowania przy przenoszeniu wierzytelności, jakie powstały lub mogą powstać wskutek zajścia przewidzianego w Umowie wypadku.

Zakres ubezpieczenia § 44

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody, będące bezpośrednim następstwem przewidzianego zakresem ubezpieczenia zdarzenia, które zaistniało w okresie ubezpieczenia, z zastrzeżeniem postanowień § 4 oraz §§ 45-47.
2. Zakres ubezpieczenia obejmuje:
  - 1) kradzież z włamaniem,
  - 2) rabunek,
  - 3) dewastację.
3. W ramach sumy ubezpieczenia danego rodzaju mienia, ubezpieczenie obejmuje również koszty naprawy zniszczonego lub uszkodzonego mienia w związku z kradzieżą z włamaniem, rabunku lub ich usiłowania, a także zniszczonego lub uszkodzonego zabezpieczeń, łącznie z kosztami usunięcia uszkodzeń ścian, stropów dachów, okien i drzwi, przy czym koszty te łącznie nie mogą przekroczyć 10% wysokości szkody, nie więcej niż 5 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. W przypadku wystąpienia zdarzenia objętego ochroną CONCORDIA zwraca Ubezpieczonemu koszty poniesione w celu ratowania przedmiotu ubezpieczenia oraz zapobieżenia szkodzie lub zmniejszenia jej rozmiarów, w granicach sumy ubezpieczenia, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne. Powyższe koszty są zwracane, nawet jeżeli nie wystąpiła szkoda w ubezpieczonym mieniu.
5. Jeżeli koszty wymienione w ust. 4 zostały poniesione na pisemne polecenie CONCORDII, wówczas koszty te zostaną zwrócone w całości, nawet jeżeli odszkodowanie za szkodę w mieniu powiększone o te koszty przekracza łączną sumę ubezpieczenia lub limit odpowiedzialności uzgodniony dla danej Umowy ubezpieczenia.
6. Na podstawie indywidualnej oceny ryzyka CONCORDIA może wprowadzić do Umowy ograniczenia odpowiedzialności dla przedmiotu ubezpieczenia lub szkód powstałych wskutek określonych zdarzeń ubezpieczeniowych.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela § 45

Umowa ubezpieczenia nie obejmuje szkód powstałych w:

- 1) pojazdach mechanicznych, przyczepach, naczepach, ciągnikach rolniczych, taborze kolejowym, statkach powietrznych i wodnych, maszynach, urządzeniach lub narzędziach ciągniętych przez pojazdy, które podczas transportu poruszają się na własnych kołach;
- 2) papierach wartościowych, aktach, dokumentach, planach, biletach, danych na nośnikach wszelkiego rodzaju, prototypach i wzorach, eksponatach muzealnych, dziełach sztuki oraz innych przedmiotach o charakterze artystycznym, zabytkowym lub unikatowym;
- 3) wartościach pieniężnych;
- 4) środkach odurzających lub substancjach psychotropowych;
- 5) amunicji i broni palnej, w stosunku do której nie uzyskano wymaganego prawem pozwolenia;
- 6) trofeach myśliwskich;
- 7) paliwach napędowych;
- 8) kioskach, kontenerach bez fundamentów, straganach oraz w mieniu w nich lub na nich się znajdującym;
- 9) mieniu będącym w trakcie budowy, montażu, instalacji, rozruchu próbnego, testów

- poprzedzających uruchomienie;
- 10) mieniu znajdującym się w budynkach, budowlach i lokalach wyłączonych z eksploatacji przez okres dłuższy niż 30 dni;
  - 11) maszynach, urządzeniach i wyposażeniu przeznaczonym do likwidacji lub złomowania;
  - 12) słomie, sianie, trawach energetycznych;
  - 13) drzewach, krzewach, uprawach na pniu, innej roślinności, a także grzybach oraz ich grzybniach;
  - 14) zwierzętach laboratoryjnych, zwierzętach domowych, rybach, pszczołach;
  - 15) nieoznakowanych zwierzętach gospodarskich, jeżeli obowiązek ich oznakowania wynika z przepisów prawa;
  - 16) mieniu o przekroczonym terminie ważności lub wycofanym z obrotu przed powstaniem szkody oraz mieniu, którego zakup potwierdzony jest dowodem uznany przez właściwe organy za fałszywy;
  - 17) liniach transmisyjnych i przesyłowych;
  - 18) programach komputerowych;
  - 19) mieniu zabezpieczonym niezgodnie z postanowieniami dotyczącymi minimalnych warunków zabezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem, określonymi w Załączniku nr I, chyba że nie miało to wpływu na powstanie szkody.

§ 46

1. Zakres ochrony ubezpieczeniowej nie obejmuje szkód powstałych:
  - 1) wskutek utraty danych zawartych na komputerowych nośnikach informacji oraz konieczności poniesienia kosztów odtworzenia tych danych,
  - 2) w trakcie załadunku, transportu lub wyładunku,
  - 3) z natury przedmiotu ubezpieczenia (naturalne ubytki).
2. CONCORDIA nie pokrywa strat niebędących bezpośrednim następstwem szkód objętych odpowiedzialnością na podstawie niniejszych OWU (tzw. strat pośrednich), związanych między innymi z opóźnieniami, utratą rynku, utratą zysku, zwiększonymi kosztami prowadzenia działalności, stratami wynikającymi ze zobowiązań i umów.

§ 47

O ile do Umowy nie zostały włączone określone klauzule, wymienione w Załączniku nr III, z zakresu ubezpieczenia wyłączone są również szkody w mieniu znajdującym się poza budynkami i budowłami.

Sumy ubezpieczenia i limity § 48

Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający osobno dla każdego rodzaju ubezpieczonego mienia, zgodnie z zasadami określonymi w § 49.

Ubezpieczenie na pierwsze ryzyko § 49

Suma ubezpieczenia ustalana jest w wysokości prawdopodobnej maksymalnej szkody, jaka może powstać wskutek jednego zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia (ubezpieczenie na pierwsze ryzyko), przy zachowaniu zasad ustalania wysokości szkody określonych w § 51.

Limity odpowiedzialności § 50

Jeżeli niniejsze OWU oraz postanowienia Umowy ubezpieczenia nie stanowią inaczej, ustala się, że odpowiedzialność CONCORDII na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia będzie ograniczona, dla szkód powstałych wskutek dewastacji do 10% sumy ubezpieczenia danego rodzaju ubezpieczonego mienia, nie więcej niż 10 000 zł.

Ustalenie wysokości szkody § 51

1. Rozmiar szkody dla poszczególnych przedmiotów ubezpieczenia określa się według cen z dnia ustalenia odszkodowania:
  - 1) dla stałych elementów budynków, maszyn, urządzeń i wyposażenia – według ceny zakupu względnie kosztów naprawy rzeczy tego samego rodzaju, typu lub mocy powiększonej o koszty transportu i montażu:
    - a) przy ubezpieczeniu według wartości odtworzeniowej – w pełnej wysokości poniesionych kosztów,
    - b) przy ubezpieczeniu według wartości rzeczywistej – z potrąceniem stopnia technicznego zużycia;
  - 2) dla materiałów i zapasów, ziemiopłodów oraz zwierząt gospodarskich – według cen ich nabycia (jeżeli Ubezpieczony sam nie wytwarza lub nie produkuje takiego mienia) lub wartości wytworzenia (jeżeli Ubezpieczony sam wytwarza lub produkuje takie mienie);

- 3) dla nakładów inwestycyjnych – według wysokości kosztów remontu lub odbudowy w tym samym miejscu, z uwzględnieniem dotychczasowych wymiarów, konstrukcji i materiałów, potwierdzonych rachunkiem wykonawcy lub kalkulacją poszkodowanego;
  - 4) dla mienia osób trzecich – według wysokości kosztów naprawy uszkodzonych przedmiotów z potrąceniem stopnia technicznego zużycia, a w przypadku ich zniszczenia lub utraty – według wartości rzeczywistej mienia, nie więcej jednak niż w wartości oznaczonej w dowodzie przyjęcia, bez uwzględnienia prowizji i marży.
2. Wysokość szkody zmniejsza się o wartość pozostałości, które mogą być przeznaczone do dalszego użytku, przeróbki lub sprzedaży.
  3. W przypadku określenia sumy ubezpieczenia w walucie obcej wysokość szkody i sumę ubezpieczenia przelicza się na złote według średniego kursu ogłoszonego przez Prezesa NBP z dnia zawarcia Umowy ubezpieczenia.

§ 52

1. Przy ustalaniu rozmiaru szkody nie uwzględnia się:
  - 1) wartości naukowej, kolekcjonerskiej, zabytkowej lub pamiątkowej,
  - 2) wartości zysku lub marży Ubezpieczonego.
2. W odniesieniu do szkody całkowitej w przedmiocie ubezpieczenia jeśli Ubezpieczonemu przysługiwało prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z nabyciem przedmiotu ubezpieczenia wartość przedmiotu ubezpieczenia stanowiącą podstawę do ustalenia wysokości odszkodowania przyjmuje się w kwocie netto (bez podatku od towarów i usług).
3. Jeśli Ubezpieczonemu:
  - 1) w odniesieniu do szkody częściowej – przysługuje prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z poniesieniem kosztów naprawy przedmiotu ubezpieczenia;
  - 2) w odniesieniu do innych pokrywanych przez CONCORDIĘ szkód niż szkody zaistniałe bezpośrednio w przedmiocie ubezpieczenia – przysługuje prawo do odliczenia podatku od towarów i usług w związku z poniesieniem takich kosztów; w wypłacanym odszkodowaniu nie uwzględnia się kwoty podatku, do odliczenia którego Ubezpieczony jest uprawniony.
4. Zasady opisane w ust. 2 i 3 powyżej stosuje się odpowiednio, w przypadku gdy przy ustalaniu sumy ubezpieczenia przedmiotu ubezpieczenia uwzględniono wartość netto (bez podatku od towarów i usług) przedmiotu ubezpieczenia – nawet w przypadku, gdyby Ubezpieczony nie był uprawniony do odliczenia kwoty podatku od towarów i usług.

Ustalenie i wypłata odszkodowania § 53

1. Wypłacane przez CONCORDIĘ odszkodowanie obejmuje następujące udokumentowane koszty:
  - 1) odpowiadające wysokości szkody obliczonej zgodnie z § 51 i § 52;
  - 2) zastosowania wszelkich dostępnych środków w celu zmniejszenia szkody objętej zakresem ubezpieczenia oraz zabezpieczenia bezpośrednio zagrożonego ubezpieczonego mienia przed taką szkodą, jeżeli środki te były celowe, chociażby okazały się bezskuteczne, z zastrzeżeniem § 44 ust. 5;
  - 3) usunięcia pozostałości po szkodzie w granicach 10% rozmiaru szkody objętej zakresem ubezpieczenia;
  - 4) poszukiwania miejsca uszkodzenia do limitu odpowiedzialności 2 000 zł na wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia;
  - 5) umożliwienia dokonania naprawy lub wymiany uszkodzonego ubezpieczonego mienia, w tym dojazdu do uszkodzonego przedmiotu ubezpieczenia.
2. Wysokość odszkodowania nie może przekroczyć sum ubezpieczenia lub limitów odpowiedzialności przyjętych dla poszczególnych kategorii mienia bądź przedmiotów ubezpieczenia.

§ 54

1. Jeżeli nie umówiono się inaczej, odszkodowanie stanowi kwotę obliczoną zgodnie z postanowieniami §§ 51-53, pomniejszoną o ustaloną w Umowie franszyzę redukcyjną.
2. W przypadku braku odmiennych postanowień Umowy, wysokość franszyży redukcyjnej wynosi 500 zł.

ROZDZIAŁ V

DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE
ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJPrzedmiot i zakres ubezpieczenia
§ 55

- Z zastrzeżeniem określonych w OWU wyłączeń i ograniczeń odpowiedzialności, przedmiotem ubezpieczenia jest odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego za szkody w mieniu lub na osobie, wyrządzone osobom trzecim w następstwie działania lub zaniechania Ubezpieczonego, które miało miejsce w okresie ubezpieczenia, bez względu na moment wystąpienia szkody.
- Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej może obejmować:
  - ubezpieczenie OC w życiu prywatnym,
  - ubezpieczenie OC rolnika PLUS.
- Postanowienia niniejszego rozdziału mają zastosowanie do obydwu rodzajów ubezpieczeń, o których mowa w ust. 2, chyba że z treści poszczególnych postanowień wynika inaczej.

Ubezpieczenie OC w życiu prywatnym
§ 56

- Postanowienia niniejszego paragrafu mają zastosowanie wyłącznie do ubezpieczenia OC w życiu prywatnym, o którym mowa w § 55 ust. 2 pkt 1).
- Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego z tytułu wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym (odpowiedzialność cywilna deliktowa) w związku z wykonywaniem czynności życia prywatnego.
- Przez czynności życia prywatnego rozumie się czynności niezwiązane z wykonywaniem działalności rolniczej, gospodarczej, zawodowej, wykonywaniem pracy bądź świadczeniem usług na podstawie jakiegokolwiek tytułu prawnego, w szczególności czynności związane z:
  - opieką nad niepełnoletnimi dziećmi,
  - zatrudnianiem pomocy domowej lub opiekunką,
  - użytkowaniem mieszkania, domu jednorodzinnego lub innej nieruchomości,
  - posiadaniem zwierząt domowych oraz psiek dla celów niehandlowych,
  - posiadaniem lub użytkowaniem rowerów i sprzętu pływającego nieposiadającego silnika,
  - amatorskim uprawianiem sportu i użytkowaniem broni.
- Ubezpieczenie obejmuje również odpowiedzialność cywilną pomocy domowej, zatrudnionej przez Ubezpieczonego, w odniesieniu do szkód wyrządzonych osobom trzecim w związku ze świadczeniem takiej pomocy na rzecz Ubezpieczonego.
- Ubezpieczenie obejmuje również odpowiedzialność cywilną:
  - małżonka Ubezpieczonego lub osoby, z którą Ubezpieczony nie zawarł związku małżeńskiego, ale prowadzi z nią wspólne gospodarstwo domowe i pozostaje we wspólnym pożyciu;
  - osób bliskich Ubezpieczonego, jeżeli osoby te stale zamieszkują pod jednym adresem z Ubezpieczonym;
  - osób innych niż osoby bliskie Ubezpieczonego, jeżeli osoby te prowadzą z nim wspólne gospodarstwo domowe.

Ubezpieczenie OC rolnika PLUS
§ 57

- Postanowienia niniejszego paragrafu mają zastosowanie wyłącznie do ubezpieczenia OC rolnika PLUS, o którym mowa w § 55 ust. 2 pkt 2).
- Z zastrzeżeniem ustępów poniższych ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego w zakresie nieobjętym ochroną w ramach obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników.
- Umowa ubezpieczenia w zakresie ubezpieczenia OC rolnika PLUS może zostać zawarta jedynie pod warunkiem jednoczesnego zawarcia z CONCORDIA Umowy obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników. Jednak do ochrony ubezpieczeniowej udzielanej w ramach ubezpieczenia OC rolnika PLUS zastosowanie mają postanowienia niniejszych OWU i nie mają zastosowania przepisy ustawy, o której mowa w ust. 2.
- Ubezpieczenie obejmuje odpowiedzialności cywilną Ubezpieczonego za szkody wynikłe z czynu niedozwolonego oraz niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania.
- Ubezpieczenie może obejmować następujące rodzaje szkód (w zależności od wyboru Ubezpieczającego):
  - szkody w mieniu lub na osobie, związane z prowadzeniem przez Ubezpieczonego działalności agroturystycznej w tym również powstałe w następstwie dostarczenia produktów żywnościowych, w związku z prowadzeniem działalności agroturystycznej;
  - szkody w mieniu lub na osobie, spowodowane wadliwym wykonaniem usług na rzecz osób trzecich przez Ubezpieczonego w ramach wykonywanej działalności

- rolniczej (OC międzysąsiedzkie);
- szkody w mieniu, spowodowane wadą produktów dostarczonych przez Ubezpieczonego w ramach wykonywanej działalności rolniczej;
- szkody w mieniu, powstałe wskutek uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy przyjętych przez Ubezpieczonego do użytkowania, przechowania lub naprawy w ramach wykonywanej działalności rolniczej.
- Szczegółowy zakres ochrony ubezpieczeniowej w ubezpieczeniu OC rolnika PLUS jest potwierdzony w polisie.

§ 58

- Ubezpieczenie obejmuje szkody wyrządzone nieумыślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa.
- Ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Wszystkie szkody będące rezultatem tego samego zdarzenia, albo wynikające z tej samej przyczyny, niezależnie od liczby osób poszkodowanych i łącznej kwoty roszczeń, uważa się za jeden wypadek ubezpieczeniowy i przyjmuje się, że miały miejsce w chwili wystąpienia pierwszej szkody.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela
§ 59

- Zakresem Umowy ubezpieczenia nie są objęte szkody:
  - objęte zakresem obowiązkowego ubezpieczenia OC rolników lub innych ubezpieczeń obowiązkowych, zawieranych na podstawie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK, jeżeli Ubezpieczony nie zawarł takiego ubezpieczenia pomimo spoczywającego na nim obowiązku;
  - wyrządzone osobom bliskim Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego, ich pracownikom lub podwykonawcom;
  - wyrządzone w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem narkotyków, środków odurzających, substancji psychotropowych lub środków zastępczych w rozumieniu przepisów o przeciwdziałaniu narkomanii, chyba że nie miało to wpływu na powstanie szkody;
  - za które osoba zobowiązana do naprawienia szkody ponosi odpowiedzialność wskutek umownego przejęcia odpowiedzialności cywilnej osoby trzeciej, albo wskutek rozszerzenia zakresu własnej odpowiedzialności cywilnej wynikającej z ustawy, w szczególności poprzez przyjęcie na siebie zobowiązania osiągnięcia określonego rezultatu zamiast zobowiązania starannego działania;
  - wyrządzone użytkowaniem silnikowych jednostek pływających;
  - związane z użytkowaniem pojazdów mechanicznych, statków powietrznych, w tym lotni, parolotni, motolotni, a także dronów;
  - związane z zawodowym uprawianiem sportu;
  - związane z amatorskim uprawianiem narciarstwa, snowboardu oraz sportów wysokiego ryzyka;
  - wynikłe z użycia lub przechowywania broni bez wymaganego zezwolenia lub niezgodnie z obowiązującymi przepisami;
  - polegające na wystąpieniu czystych strat finansowych – tj. strat finansowych niebędących szkodą w mieniu ani na osobie, nawet jeśli takie czyste straty finansowe pozostają w związku przyczynowym ze szkodą w mieniu lub na osobie;
  - wynikłe z przeniesienia chorób zakaźnych, o których istnieniu Ubezpieczony wiedział lub przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć;
  - wynikające bezpośrednio lub pośrednio z wycieku lub innej formy przedostania się do powietrza, wody lub gruntu jakichkolwiek substancji;
  - wyrządzone w środowisku przez jego zanieczyszczenie oraz w drzewostanie lasów i parków;
  - związane z naruszeniem dóbr osobistych innych niż objęte zakresem szkody na osobie;
  - związane z naruszeniem praw autorskich, patentów, znaków towarowych, wzorów i nazw fabrycznych;
  - powstałe wskutek osiadania gruntu, osunięcia się ziemi, zalania przez wody stojące lub płynące;
  - powstałych wskutek zagrzybienia, wibracji, stopniowego lub długotrwałego oddziaływania hałasu, temperatury, wody, gazów, oparów, pleśni, dymu, kurzu, bakterii i wirusów;
  - powstałe na skutek działania wirusów komputerowych oraz wszelkich działań za pośrednictwem poczty elektronicznej lub sieci Internet;
  - polegające obowiązkowo zapłaty kar umownych, w zakresie, w jakim kara taka przekracza zakres odpowiedzialności Ubezpieczonego za daną szkodę, która zachodziłaby gdyby kary umownej nie zastrzeżono.
- Ubezpieczenie nie pokrywa grzywnien i kar administracyjnych lub sądowych oraz innych kar o charakterze pieniężnym, w tym również odszkodowań o charakterze karnym, nałożonych na Ubezpieczonego.
- W szkodach, polegających na uszkodzeniu lub zniszczeniu sprzętu elektronicznego, należącego do osoby trzeciej, ustala się udział własny w wysokości 25% należnego odszkodowania, nie mniej niż 500 zł.
- Umowa Ubezpieczenia nie obejmuje także szkód:
  - wyrządzonych osobom trzecim w następstwie zalania,

- 2) związanych z wynajmem nieruchomości, w tym szkód wyrządzonych najemcom wynajmowanych nieruchomości; powyższe wyłączenie nie dotyczy jednak ochrony ubezpieczeniowej w ramach ubezpieczenia OC rolnika PLUS, o którym mowa w § 55 ust. 2 pkt 2), udzielanej w zakresie, o którym mowa w § 57 ust. 5 pkt 1).
5. Ponadto, w ubezpieczeniu OC rolnika PLUS, o którym mowa w § 55 ust. 2 pkt 2), w ramach zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 57 ust. 5 pkt 2)-3), ochroną nie są objęte szkody:
  - 1) w samym produkcie lub w przedmiocie pracy albo usługi wykonanej przez Ubezpieczonego, w szczególności w odniesieniu do roszczeń pokrywanych na podstawie gwarancji lub rękojmi za wady;
  - 2) których przyczyną była jawna wada produktu lub wykonanej pracy lub usługi, w związku z którą została obniżona jej cena;
  - 3) wyrządzone przez rzecz nieposiadającą ważnego atestu lub niespełniającą wymaganej normy, dopuszczających ją do obrotu, o ile atest lub spełnienie normy były wymagane przez właściwe przepisy prawa;
  - 4) spowodowane bezpośrednio lub pośrednio wskutek działania krwi lub produktów krwiopochodnych;
  - 5) powstałe wskutek zmian genetycznych z jakiegokolwiek przyczyny, w tym spowodowane przez genetycznie zmodyfikowany składnik GMO lub jakiegokolwiek białko pochodzące z tego składnika;
  - 6) powstałe wskutek bezpośredniego lub pośredniego oddziaływania wyrobów tytoniowych;
  - 7) polegające na poniesieniu przez Ubezpieczonego lub osoby trzecie kosztów na wymianę, demontaż, ponowny montaż lub wycofanie wadliwej rzeczy z rynku a także na wymianę wadliwej rzeczy i zastąpienie jej rzeczą wolną od wad;
  - 8) poniesione przez producenta wyrobu finalnego wskutek wadliwości dostarczonych przez Ubezpieczonego komponentów lub części składowych, powstałe wskutek ich zmieszania lub połączenia z rzeczami pochodzącymi od poszkodowanego;
  - 9) poniesione przez producenta wyrobu finalnego wskutek wadliwości dostarczonych przez Ubezpieczonego wyrobów poddanych dalszej obróbce przez poszkodowanego, bez ich mieszania lub łączenia z rzeczami pochodzącymi od poszkodowanego.
6. Ponadto, w ubezpieczeniu OC rolnika PLUS, o którym mowa w § 55 ust. 2 pkt 2), w ramach zakresu ubezpieczenia, o którym mowa w § 57 ust. 5 pkt 4), ochroną nie są objęte szkody:
  - 1) w pojazdach mechanicznych lub ich wyposażeniu, a także w rzeczach w nich pozostawionych;
  - 2) w wartościach pieniężnych, dokumentach lub mapach.

Świadczenie Concordii § 60

1. W granicach udzielonej ochrony ubezpieczeniowej CONCORDIA zobowiązuje się do:
  - 1) dokonania faktycznej i prawnej oceny roszczeń skierowanych wobec Ubezpieczonego;
  - 2) ustalenia zasadności roszczeń skierowanych wobec Ubezpieczonego;
  - 3) podjęcia decyzji o uznaniu roszczenia i wypłacie odszkodowania lub o prowadzeniu obrony Ubezpieczonego przed nieuzasadnionym roszczeniem.
2. CONCORDIA ma prawo w każdej chwili wypłacić odszkodowanie w wysokości sumy gwarancyjnej zwalniając się z obowiązku dalszego prowadzenia obrony oraz ponoszenia innych kosztów. Jeżeli roszczenia mogą być zaspokojone kwotą niższą niż suma gwarancyjna, CONCORDIA wypłaca tylko tę niższą kwotę.
3. Należne odszkodowanie ustala się według zasad odpowiedzialności cywilnej Ubezpieczonego, w granicach sumy gwarancyjnej lub określonego podlimitu.
4. Odszkodowanie pomniejsza się o fransyzę redukcyjną, o ile została wprowadzona do Umowy ubezpieczenia.
5. Poza wypłatą odszkodowania, w granicach sumy gwarancyjnej, CONCORDIA pokrywa:
  - 1) koszty wynikłe z zastosowania środków podjętych po wystąpieniu wypadku w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów;
  - 2) koszty wynagrodzenia rzeczoznawców lub ekspertów, powołanych w uzgodnieniu z CONCORDIA w celu ustalenia okoliczności, przyczyn lub rozmiaru szkody;
  - 3) niezbędne koszty obrony sądowej w sporze prowadzonym na polecenie CONCORDII lub za jej zgodą; jeżeli w wyniku wypadku, który powoduje odpowiedzialność Ubezpieczonego, objętą ochroną ubezpieczeniową, zostanie przeciwko sprawcy szkody wdrożone postępowanie karne, CONCORDIA pokrywa koszty obrony, jeżeli zażądała powołania obrońcy lub wyraziła zgodę na pokrycie związanych z tym kosztów.

Suma gwarancyjna § 61

1. Ustalona przez Ubezpieczającego i wskazana w Umowie ubezpieczenia suma gwarancyjna stanowi górną granicę odpowiedzialności CONCORDII w odniesieniu do wszystkich wypadków ubezpieczeniowych w okresie ubezpieczenia, łącznie dla

wszystkich szkód objętych zakresem ubezpieczenia.

2. W ramach sumy gwarancyjnej mogą zostać ustalone podlimity dla określonych ryzyk, rodzajów szkód lub dla jednego wypadku ubezpieczeniowego.
3. Suma gwarancyjna ulega każdorazowemu zmniejszeniu o wysokość wypłaconego odszkodowania, aż do jej całkowitego wyczerpania.
4. Jeżeli z powodu wypłaty odszkodowania wysokość sumy gwarancyjnej stanie się niższa od jakiegokolwiek ustalonego zgodnie z ust. 2 podlimitu, podlimit ten ulega zmniejszeniu do wysokości zmniejszonej sumy gwarancyjnej.
5. Wypłata odszkodowania w zakresie ustalonego zgodnie z ust. 2 podlimitu powoduje jednocześnie zmniejszenie tego podlimitu oraz sumy gwarancyjnej.
6. Suma gwarancyjna ulega także zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3-5, w przypadku wypłaty przez CONCORDIĘ świadczeń, określonych w § 60 ust. 5.

Obowiązki Ubezpieczonego § 62

1. W razie zajścia zdarzenia, które może powodować odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkodę, Ubezpieczony obowiązany jest użyć dostępnych mu środków w celu zapobieżenia szkodzi lub zmniejszenia jej rozmiarów, a także zobowiązany jest niezwłocznie poinformować CONCORDIĘ o tym fakcie.
2. Ubezpieczony obowiązany jest zabezpieczyć możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec innych osób odpowiedzialnych za szkodę w razie wystąpienia okoliczności określonych w ust. 1, a także w razie powzięcia wiadomości o szkodzi lub zgłoszeniu roszczeń.
3. Jeżeli Ubezpieczony umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa nie zastosował środków określonych w ust. 1, CONCORDIA jest wolna od odpowiedzialności za szkody powstałe z tego powodu. Jeżeli jednak odszkodowanie zostało już wypłacone lub CONCORDIA jest zobowiązana wobec poszkodowanego do wypłaty odszkodowania niepomniejszonego w sposób, o którym mowa w zdaniu poprzednim, Ubezpieczony zobowiązany jest do zwrotu CONCORDII kwoty, która nie zostałaby przez CONCORDIĘ wypłacona gdyby nie uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 1, lub kwoty, której CONCORDIA nie mogła dochodzić skutecznie w ramach roszczeń regresowych ze względu na uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 2.

§ 63

1. W przypadku powstania szkody lub powzięcia wiadomości o szkodzi, Ubezpieczony zobowiązany jest poinformować o tym fakcie CONCORDIĘ niezwłocznie, przy czym w miarę możliwości nie później niż w ciągu 7 dni.
2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych ust. 1, CONCORDIA nie ponosi wobec Ubezpieczonego odpowiedzialności w zakresie, w którym uchybienie to przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło CONCORDII ustalenie okoliczności i skutków wypadku. W przypadku wypłaty przez CONCORDIĘ odszkodowania na rzecz poszkodowanego, Ubezpieczony jest zobowiązany do zwrotu CONCORDII kwoty, która nie zostałaby przez CONCORDIĘ wypłacona, gdyby nie uchybienie obowiązkowi, o którym mowa w ust. 1.
3. Skutki braku zawiadomienia CONCORDII o wypadku nie następują, jeżeli CONCORDIA w terminie wyznaczonym do zawiadomienia otrzymała wiadomość o okolicznościach, które należało podać do jej wiadomości.
4. Niezależnie od obowiązku określonego w ust. 1, Ubezpieczony jest także zobowiązany:
  - 1) powiadomić miejscową jednostkę policji w razie podejrzenia, że zostało popełnione przestępstwo;
  - 2) umożliwić CONCORDII dokonanie czynności niezbędnych do ustalenia okoliczności zdarzenia lub wielkości szkody, jak też weryfikacji zasadności i wysokości złożonych roszczeń;
  - 3) przedstawić wszelkie dokumenty lub inne dowody niezbędne w procesie oceny następstw zdarzenia;
  - 4) stosować się do zaleceń CONCORDII oraz udzielić informacji i niezbędnych pełnomocnictw, w tym pełnomocnictwa procesowego dla wybranego przez CONCORDIĘ adwokata lub radcy prawnego, jeżeli jest to niezbędne do prawidłowego prowadzenia sprawy.

§ 64

1. W razie otrzymania roszczenia o naprawienie szkody, Ubezpieczający ma obowiązek zaniechania działań zmierzających do zaspokojenia roszczeń poszkodowanego, w tym w szczególności uznania roszczeń lub zawarcia ugody, do czasu uzyskania pisemnej zgody CONCORDII.
2. Jeżeli przeciwko sprawcy wypadku wszczęte zostało postępowanie karne, albo jeżeli poszkodowany wystąpił z roszczeniem o odszkodowanie na drogę sądową, Ubezpieczający zobowiązany jest poinformować o tym fakcie CONCORDIĘ niezwłocznie, nie później niż w ciągu 7 dni od uzyskania wiadomości o tym fakcie.
3. Ubezpieczający obowiązany jest doręczyć CONCORDII orzeczenie sądu w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska odnośnie do wniesienia środka odwoławczego, a także stosować się do wskazówek CONCORDII dotyczących prowadzenia

- postępowania sądowego.
4. Zaspokojenie lub uznanie przez Ubezpieczającego roszczeń poszkodowanego nie wywołuje skutków wobec CONCORDII, jeżeli ta nie udzieliła na to uprzedniej zgody.
  5. Uchybienie przez Ubezpieczającego obowiązkom, o których mowa w ust. 2 i 3, nie powoduje skutków prawnych dla odpowiedzialności CONCORDII wobec poszkodowanego.
  6. W przypadku wypłaty przez CONCORDIĘ odszkodowania na rzecz poszkodowanego w pełnej wysokości, Ubezpieczający jest zobowiązany do zwrotu CONCORDII kwoty, która nie została przez CONCORDIĘ wypłacona gdyby nie uchybienie obowiązkom, o których mowa w ust. 2-3.

ROZDZIAŁ VI

DOBROWOLNE UBEZPIECZENIE NASTĘPSTW NIESZCZĘŚLIWYCH WYPADKÓW

Przedmiot ubezpieczenia § 65

1. Ubezpieczenie obejmuje następstwa nieszczęśliwych wypadków doznane przez osoby ubezpieczone na terenie całego świata.
2. Ubezpieczenie może zostać zawarte na rzecz osoby, która w dniu zawarcia Umowy nie ukończyła 70 roku życia.
3. Odpowiedzialność CONCORDII polega na wypłacie Uprawnionemu świadczenia określonego w Umowie ubezpieczenia.

Zakres ubezpieczenia § 66

Ubezpieczenie obejmuje następujące rodzaje zdarzeń, w przypadku wystąpienia których wypłacane są świadczenia w wysokości określonej poniżej, z uwzględnieniem zasad szczególnych opisanych poniżej:

1. Śmierć Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku – 100% sumy ubezpieczenia – w przypadku ryzyka zajścia wypadku ubezpieczeniowego w postaci śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, jeśli śmierć nastąpiła wyłącznie i bezpośrednio na skutek nieszczęśliwego wypadku w okresie 6 miesięcy od daty zdarzenia.
  2. Śmierć Ubezpieczonego w następstwie zawału serca i udaru mózgu.
    - 1) 100% sumy ubezpieczenia – w przypadku ryzyka zajścia wypadku ubezpieczeniowego w postaci śmierci Ubezpieczonego w następstwie zawału serca lub udaru mózgu, jeśli śmierć nastąpiła wyłącznie i bezpośrednio na skutek zawału serca lub udaru mózgu w okresie 90 dni od daty zdarzenia.
    - 2) Poza przypadkami wskazanymi w OWU, CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności także wtedy, gdy wypadek ubezpieczeniowy nastąpił na skutek nieuzasadnionego nieskorzystania z porady lekarskiej lub nieprzestrzegania zaleceń lekarza.
  3. Trwały uszczerbek na zdrowiu Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku.
    - 1) Świadczenie w postaci określonego w tabeli rodzaju uszczerbku stanowiącej Załącznik nr II do OWU procentu sumy ubezpieczenia określonej w Umowie ubezpieczenia lub polisie, wypłacane pod warunkiem, że dany uszczerbek na zdrowiu nastąpił wyłącznie i bezpośrednio na skutek nieszczęśliwego wypadku w okresie 180 dni od daty zdarzenia. W przypadku 100% trwałego uszczerbku na zdrowiu świadczenie jest równe sumie ubezpieczenia określonej w Umowie ubezpieczenia.
    - 2) Jeśli w wyniku jednego zdarzenia Ubezpieczony dozna więcej niż jednego rodzaju uszczerbku na zdrowiu, z zastrzeżeniem ust. 3 i ust. 4, świadczenie ubezpieczeniowe wypłacane przez CONCORDIĘ obejmuje wszystkie rodzaje uszczerbku na zdrowiu doznane w wyniku tego samego zdarzenia.
    - 3) W przypadku, gdy utrata zdrowia spowodowana doznaniem danego rodzaju uszczerbku na zdrowiu będzie uwzględniać w sobie utratę zdrowia spowodowaną doznaniem innego rodzaju uszczerbku na zdrowiu w wyniku zajścia tego samego zdarzenia, CONCORDIA wypłaci świadczenie ubezpieczeniowe za doznanie tego rodzaju uszczerbku na zdrowiu, za który świadczenie ubezpieczeniowe będzie najwyższe.
    - 4) Łączna wartość świadczeń z ryzyka uszczerbku na zdrowiu wypłaconych w okresie ubezpieczenia, bez względu na liczbę zdarzeń powodujących uszczerbek i liczbę rodzajów uszczerbków doznanych przez Ubezpieczonego, nie może przekroczyć sumy ubezpieczenia wskazanej w Umowie ubezpieczenia lub polisie.
    - 5) Tabela rodzaju uszczerbku jest dostępna w placówkach CONCORDII, na stronie internetowej: www.concordiaubezpieczenia.pl, oraz stanowi Załącznik nr II do niniejszych OWU.
    - 6) Rodzaj i stopień uszczerbku na zdrowiu ustalany jest niezwłocznie po zakończeniu leczenia i rehabilitacji, nie później jednak niż w ciągu 12 miesięcy od dnia zajścia zdarzenia, którego następstwem był uszczerbek na zdrowiu. Późniejsza zmiana trwałego uszczerbku na zdrowiu (polepszenie lub pogorszenie stanu zdrowia) nie daje podstawy do zmiany wysokości świadczenia.
  - 7) Rodzaj i stopień uszczerbku na zdrowiu ustalany jest przez lekarzy wskazanych przez CONCORDIĘ, na podstawie tabeli wskazanej w pkt 5).
  - 8) Uszczerbek na zdrowiu ustalany jest w procentach, w granicach wskazanych dla danego rodzaju uszczerbku w tabeli rodzaju uszczerbku Załącznik nr II.
  - 9) Jeżeli przyznane zostanie prawo do świadczenia ubezpieczeniowego z tytułu trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku i jednocześnie z tytułu zajścia tego samego nieszczęśliwego wypadku albo uszczerbku nim spowodowanego w ciągu 180 dni od dnia zajścia nieszczęśliwego wypadku Ubezpieczony umrze, wówczas kwota świadczenia z tytułu śmierci Ubezpieczonego i/lub śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku ulegnie pomniejszeniu o kwoty wypłacone bądź przyznane wcześniej z tytułu ochrony ubezpieczeniowej w ramach niniejszej klauzuli.
  - 10) Wysokość pomniejszenia świadczenia, o którym mowa w pkt 9), nie może przekroczyć łącznie sumy ubezpieczenia na wypadek śmierci Ubezpieczonego i śmierci Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku.
4. Koszty przekwalifikowania zawodowego oraz koszty wypożyczenia, naprawy lub zakupu protez, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych wspierających proces leczenia następstw nieszczęśliwego wypadku.
    - 1) CONCORDIA ponosi odpowiedzialność w przypadku ryzyka zajścia wypadku ubezpieczeniowego w postaci poniesienia przez Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku kosztów wymienionych w pkt 2), jeśli ww. koszty zostały poniesione na skutek nieszczęśliwego wypadku, w okresie 180 dni od daty zdarzenia.
    - 2) CONCORDIA ponosi następujące koszty:
      - a) przekwalifikowania zawodowego Ubezpieczonego na wypadek trwałej niezdolności do wykonywania dotychczasowej pracy spowodowanej nieszczęśliwym wypadkiem. w przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego w postaci poniesienia przez Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku kosztów przeszkolenia zawodowego, CONCORDIA zobowiązana jest do zwrotu do wysokości faktycznie poniesionych przez Ubezpieczonego kosztów, stanowiących maksymalnie 20% sumy ubezpieczenia, jednakże nie więcej niż do kwoty 2 000 zł. Warunkiem pokrycia kosztów przeszkolenia zawodowego, jest wystąpienie u Ubezpieczonego na skutek nieszczęśliwego wypadku utraty możliwości wykonywania dotychczasowej pracy zarobkowej,
      - b) wypożyczenia, naprawy lub zakupu protez, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych wspierających proces leczenia następstw nieszczęśliwego wypadku. W przypadku zajścia wypadku ubezpieczeniowego w postaci poniesienia przez Ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku kosztów wypożyczenia, naprawy lub zakupu protez, przedmiotów ortopedycznych środków pomocniczych wspierających proces leczenia, CONCORDIA zobowiązana jest do zwrotu do wysokości faktycznie poniesionych przez Ubezpieczonego kosztów, stanowiących maksymalnie 20% sumy ubezpieczenia, jednakże nie więcej niż do kwoty 2 000 zł.
    - 3) Poniesione koszty, o których mowa w pkt 2), muszą być udokumentowane oryginałami imiennych rachunków wystawionych na Ubezpieczonego. Zwracane są wyłącznie te koszty, które nie znajdują się w zakresie refundacji z ubezpieczenia społecznego lub nie zostaną pokryte z innej Umowy ubezpieczenia.
    - 4) Odpowiedzialność CONCORDII nie obejmuje kosztów poniesionych związanych ze zdarzeniami wskazanymi w pkt 2), które to koszty powstały z tytułu lub w następstwie:
      - a) leczenia niezwiązanego z nieszczęśliwym wypadkiem,
      - b) chorób, z którymi związana była hospitalizacja Ubezpieczonego w ciągu ostatnich 12 miesięcy przez zawarciem Umowy ubezpieczenia,
      - c) fizykoterapii, helioterapii,
      - d) przerywania ciąży, sztucznego zapłodnienia lub każdego innego leczenia bezpłodności oraz kosztów środków antykoncepcyjnych,
      - e) epidemii, skażeń oraz katastrof naturalnych,
      - f) leczenia przez lekarza będącego osobą bliską Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego,
      - g) wszelkiego rodzaju diagnostyki i leczenia niewchodzących w zakres niezbędnej, natychmiastowej pomocy medycznej,
      - h) szczepień,
      - i) zabiegów lub leczenia nieuznanego w sposób naukowy i medyczny,
      - j) niestosowania się Ubezpieczonego do zaleceń lekarza prowadzącego leczenie i lekarza CONCORDII.
    - 5) CONCORDIA wolna jest od odpowiedzialności, jeśli koszty leczenia powstały w konsekwencji wadliwego wykonania przez Ubezpieczonego obowiązku opłaty składek tytułem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. CONCORDIA nie odpowiada również za koszty powstałe w wyniku poddania się przez Ubezpieczonego leczeniu w niepublicznym zakładzie opieki zdrowotnej,

w wyniku czego koszty, które pokryłoby obowiązkowe ubezpieczenie społeczne, nie zostaną Ubezpieczonemu zwrócone.

5. Górną granicą odpowiedzialności CONCORDII z tytułu wszystkich zdarzeń objętych ochroną w ramach niniejszych warunków jest 100% sumy ubezpieczenia.

Wygaśnięcie ochrony ubezpieczeniowej § 67

Ochrona ubezpieczeniowa w stosunku do Ubezpiezonego wygasa:

- 1) w ostatnim dniu miesiąca, w którym Ubezpieczony ukończył 71 lat;
- 2) w dniu śmierci Ubezpiezonego;
- 3) w ostatnim dniu miesiąca, w którym Ubezpieczony ukończył 65 lat dla ryzyka śmierci Ubezpiezonego w następstwie zawału serca lub udaru mózgu.

Wyłączenia i ograniczenia odpowiedzialności Ubezpieczyciela § 68

1. CONCORDIA, w stosunku do Ubezpiezonego, nie odpowiada za zdarzenia, które powstały wskutek:
  - 1) usiłowania lub popełnienia samobójstwa, umyślnego przestępstwa, samookaleczenia przez Ubezpiezonego lub okaleczenia na prośbę Ubezpiezonego;
  - 2) działań wojennych, zamachów terrorystycznych oraz w wyniku działań zbrojnych, misjach pokojowych i stabilizacyjnych;
  - 3) w związku ze skażeniem radioaktywnym bądź katastrofą nuklearną;
  - 4) czynnego i dobrowolnego udziału w aktach przemocy, w tym m.in. strajkach, sabotażach, porachunkach;
  - 5) zatrucia alkoholem, zażyciem narkotyków, środków odurzających lub innych środków farmakologicznych nie przepisanych przez uprawnionego lekarza;
  - 6) pozostawania w stanie nietrzeźwości, uzależnienia od alkoholu, narkotyków, substancji psychotropowych lub innych substancji i leków użytych niezgodnie z zaleceniem lekarza bądź niezgodnie ze wskazaniem ich użycia;
  - 7) zdarzeń spowodowanych umyślnie lub wynikających z rażącego niedbalstwa;
  - 8) błędów w sztuce lekarskiej;
  - 9) w związku z poddaniem się eksperymentowi medycznemu;
  - 10) w wyniku nieuzasadnionego nieskorzystania z porady lekarskiej lub nieprzestrzegania zaleceń lekarza;
  - 11) prowadzenia pojazdu mechanicznego, bądź statku powietrznego lub wodnego bez wymaganych zezwoleń lub uprawnień;
  - 12) wad wrodzonych, w tym mających charakter dziedziczny i schorzeń będących ich skutkiem, chorób umysłowych bądź zaburzeń psychicznych oraz chorób zawodowych, tropikalnych, przewlekłych, a także wskutek choroby AIDS lub zakażenia Ubezpiezonego wirusem HIV;
  - 13) zdiagnozowanych chorób i wypadków zaistniałych przed zawarciem bądź przystąpieniem do Umowy ubezpieczenia;
  - 14) zawodowego uprawiania przez Ubezpiezonego, który jest zarejestrowany w związku sportowym lub klubie sportowym jakichkolwiek dyscyplin sportu, w tym udziału w zawodach, wyścigach, występach i treningach sportowych;
  - 15) uprawiania sportów w miejscach niedozwolonych;
  - 16) amatorskiego uprawiania sportów wysokiego ryzyka;
  - 17) w wyniku wypadku lotniczego, jeśli Ubezpieczony był pasażerem lub stanowił załogę nielicencjonowanych linii lotniczych.
2. Odpowiedzialność CONCORDII nie obejmuje zadośćuczynienia za doznany ból, cierpienie fizyczne i moralne oraz strat materialnych związanych z wypadkiem z tytułu utraty, uszkodzenia lub zniszczenia rzeczy osobistych i wszelkiego mienia.
3. Przy ocenie stopnia doznanej utraty zdrowia nie bierze się pod uwagę wszystkich tych rodzajów uszczerbku na zdrowiu, których Ubezpieczony doznał przed początkiem odpowiedzialności CONCORDII w wyniku innych zdarzeń, w tym z przyczyn naturalnych.
4. Na ustalenie stopnia utraty zdrowia wpływu nie ma także rodzaj czynności zawodowych wykonywanych przez Ubezpiezonego.

Suma ubezpieczenia § 69

Suma ubezpieczenia dla ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków jest jednakowa dla każdego Ubezpiezonego i wynosi; w zależności od wyboru Ubezpieczającego 5 000 zł, 10 000 zł albo 20 000 zł.

Postępowanie w razie wypadku § 70

1. W razie powstania wypadku objętego ochroną ubezpieczeniową Uprawniony jest obowiązany:
  - 1) każdy wypadek powstały w kraju lub za granicą zgłosić pisemnie CONCORDII, najpóźniej w ciągu 90 dni roboczych od daty powstania wypadku;
  - 2) złożyć wniosek o wypłatę świadczenia ubezpieczeniowego;

- 3) starać się o złagodzenie skutków wypadku przez niezwłoczne poddanie się opiece lekarskiej i zaleconemu leczeniu;
  - 4) umożliwić CONCORDII zasięgnięcie informacji o okolicznościach wypadku, w szczególności u lekarzy, którzy nad Ubezpieczonym sprawowali lub nadal sprawują opiekę po wypadku;
  - 5) poddać się na żądanie CONCORDII obserwacji klinicznej lub badaniu przez lekarzy wskazanych przez CONCORDIE;
  - 6) poddania się, na zlecenie CONCORDII, badaniom lekarskim mającym ustalić istnienie i stopień trwałego uszkodzenia ciała lub trwałego rozstroju zdrowia, a w razie konieczności, poddania się w tym celu obserwacji lekarskiej;
  - 7) umożliwienia zasięgnięcia przez CONCORDIE informacji o jego stanie zdrowia sprzed dnia zaistnienia nieszczęśliwego wypadku;
  - 8) dostarczyć CONCORDII pisemne postanowienie z Prokuratury lub Sądu w ciągu 7 dni od daty otrzymania postanowienia;
  - 9) dostarczyć dokumentację lekarską i inne dokumenty uzasadniające wysokość roszczenia;
  - 10) poinformować o zakończeniu leczenia lub planowanym terminie jego zakończenia.
2. W przypadku śmierci Ubezpiezonego niezbędnymi do wypłaty świadczenia dokumentami jest akt zgonu albo uwierzytelniony przez notariusza lub przez upoważnionego pracownika samorządu terytorialnego lub organów administracji państwowej odpis aktu zgonu Ubezpiezonego oraz karty zgonu lub innego dokumentu stwierdzającego przyczynę śmierci.
  3. W razie śmierci Ubezpiezonego, obowiązek dostarczenia dokumentów niezbędnych do ustalenia zasadności roszczeń spoczywa na osobie uprawnionej do otrzymania świadczenia.
  4. CONCORDIA może uzależnić wypłatę świadczenia ubezpieczeniowego od przedstawienia dodatkowych dokumentów, niezbędnych do dokonania oceny zasadności zgłoszonego roszczenia oraz wysokości roszczenia.
  5. CONCORDIA nie może jednak uzależnić wypłaty świadczenia ubezpieczeniowego od przedstawienia dokumentów, jeżeli na podstawie obowiązujących przepisów prawa dokumenty te mogą być uzyskane przez CONCORDIE w własnym zakresie.
  6. Jeżeli Ubezpieczający lub Ubezpieczony dopuścił się rażącego niedbalstwa lub winy umyślnej w wykonywaniu obowiązków wynikających z ust. 1 CONCORDIA może odmówić wypłaty świadczenia lub odpowiednio je zmniejszyć w stopniu, w którym przyczyniło się to do powstania szkody/uszczerbku. W przypadku gdy na skutek naruszenia obowiązków określonych w ust. 1-4 (również przez Uprawnionego do świadczenia) – bez względu na to czy naruszenie to miało charakter zawiniony czy też nie – niemożliwe jest w postępowaniu likwidacyjnym ustalenie okoliczności lub skutków wypadku – CONCORDIA nie wypłaci świadczenia ubezpieczeniowego bądź jego części. Nie uchybia to możliwości otrzymania przez osobę uprawnioną świadczenia ubezpieczeniowego w przypadku, gdy osoba uprawniona udowodni zasadność i wysokość dochodzonego roszczenia.

Ustalenie i wypłata świadczenia § 71

1. Jeżeli przed śmiercią poszkodowanego, która nie pozostaje w związku przyczynowym z wypadkiem, nie został ustalony procent trwałego uszczerbku na zdrowiu, wysokość świadczenia ustala się na podstawie dokumentacji lekarskiej.
2. CONCORDIA może skierować Ubezpiezonego na badania, celem określenia rozmiaru doznanej szkody. Koszt badań oraz powołania komisji pokrywa CONCORDIA. CONCORDIA może również dokonać oceny stanu zdrowia na podstawie dokumentacji medycznej.
3. CONCORDIA udostępni osobom uprawnionym do świadczenia informacje i dokumenty, które miały wpływ na ustalenie odpowiedzialności gwarancyjnej CONCORDII i wysokości świadczenia. Osoby te mają prawo wglądu do akt szkodowych i sporządzania na swój koszt odpisów lub kserokopii dokumentów akt szkodowych. CONCORDIA zapewnia sposób udostępniania akt szkodowych niepowodujący nadmiernego, utrudnienia dla tych osób.
4. Świadczenie wypłaca się w polskich złotych niezależnie od miejsca wypadku.
5. Osobie, która była ubezpieczona na podstawie kilku umów ubezpieczenia przysługuje świadczenie z każdej Umowy, jednak świadczenia dotyczące zwrotu kosztów nie mogą przewyższać rzeczywistych kosztów.
6. Świadczenie z tytułu:
  - 1) śmierci Ubezpiezonego wypłacane jest Uposażonemu lub Uposażonym;
  - 2) wystąpienia trwałego uszczerbku na zdrowiu Ubezpiezonego – wypłacane jest Ubezpieczonemu.
7. Zasady wypłaty świadczeń na rzecz Uposażonego lub Uposażonych są następujące:
  - 1) jeśli wyznaczono jednego Uposażonego, świadczenie wypłacane jest w całości temu Uposażonemu;
  - 2) możliwe jest wyznaczenie więcej niż jednego Uposażonego ze wskazaniem proporcji, w jakiej nastąpić ma wypłata świadczenia na rzecz poszczególnych Uposażonych;
  - 3) w przypadku gdy nie wyznaczono Uposażonego, przyjmuje się, że Uposażonymi są:
    - a) małżonek Ubezpiezonego;
    - b) dzieci Ubezpiezonego;
    - c) rodzice Ubezpiezonego;

- 4) w przypadku gdy brak jest osób wskazanych w pkt 3) Uposażonymi są inni spadkobiercy Ubezpieczonego;
- 5) w przypadku gdy jest więcej niż jeden Uposażony, ale nie określono proporcji, w jakiej nastąpić ma wypłata świadczenia na rzecz poszczególnych Uposażonych, świadczenie przypada w równych częściach na rzecz każdego z Uposażonych;
- 6) w przypadku gdy jeden z Uposażonych umrze lub przestanie istnieć przed dniem zajścia zdarzenia ubezpieczeniowego lub zostanie odwołany bez wskazania jaki ma być udział pozostałych Uposażonych, udział tego Uposażonego przypada pozostałym Uposażonym w proporcjach takich, w jakich pozostaje udział tych Uposażonych do różnicy pomiędzy sumą udziałów wszystkich Uposażonych, a udziałem Uposażonego, który zmarł lub przestał istnieć.

KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 1 BUDYNKI ROLNICZE PLUS

Postanowienia wstępne § 1

1. Na podstawie niniejszej klauzuli szczególnej rozszerza się zakres ochrony ubezpieczeniowej w obowiązkowym ubezpieczeniu budynków rolniczych. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach niniejszej klauzuli może zostać udzielona jedynie pod warunkiem jednoczesnego zawarcia z CONCORDIA Umowy ubezpieczenia obowiązkowego ubezpieczenia budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych.
2. Z zastrzeżeniem odmiennych postanowień niniejszej klauzuli, strony przyjmują, że do ochrony ubezpieczeniowej udzielanej na podstawie niniejszej klauzuli mają zastosowanie przepisy Rozdziału 1 i Rozdziału 4 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK. Jednak przepisy powyższej ustawy, nie mają zastosowania w odniesieniu do sposobu, zawarcia Umowy ubezpieczenia (dotyczy to również przepisów o automatycznym wznowieniu Umowy na okres kolejnych 12 miesięcy).
3. Ochrona ubezpieczeniowa, o której mowa w niniejszej klauzuli może zostać udzielona w dwóch wariantach:
  - 1) Wariant I – dotyczący ubezpieczenia budynków rolniczych będących budynkami mieszkalnymi;
  - 2) Wariant II – dotyczący ubezpieczenia budynków rolniczych niebędących budynkami mieszkalnymi.

Wariant I § 2

1. Z zastrzeżeniem ust. 2-5, w odniesieniu do obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych będących budynkami mieszkalnymi, zakres odpowiedzialności wynikający z ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK rozszerza się o odpowiedzialność CONCORDII za szkody będące bezpośrednim następstwem następujących zdarzeń:
  - 1) zalania,
  - 2) huku ponaddzwiękowego,
  - 3) uderzenia pojazdu,
  - 4) upadku drzewa, masztu, słupa, anteny, komina, latarni,
  - 5) dymu i sadzy,
  - 6) przepięcia,
 o ile zdarzenie takie zaistniało w okresie ubezpieczenia.
2. Ubezpieczenie budynku mieszkalnego obejmuje również udokumentowane koszty wynajęcia lokalu zastępczego w przypadku szkody w budynku spowodowanej zdarzeniami objętymi ochroną na podstawie ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK bądź spowodowanej zdarzeniami określonymi w ust. 1. Koszty te zwracane są wtedy, gdy ubezpieczony budynek mieszkalny nie nadaje się do zamieszkiwania przez co najmniej 3 doby.
3. CONCORDIA zwraca koszty wynajęcia lokalu zastępczego zaczynając od 4. doby po powstaniu szkody do dnia, w którym można ponownie zamieszkać w ubezpieczonym budynku mieszkalnym, jednak nie dłużej niż przez 90 dni. Za każdy dzień wynajęcia lokalu CONCORDIA zwraca kwotę nie większą niż równoważność 0,5‰ (promila) sumy ubezpieczenia budynku mieszkalnego. CONCORDIA nie zwraca żadnych kosztów dodatkowych związanych z wynajęciem lokalu, takich jak np. posiłki lub koszty korzystania z telefonu.
4. Odpowiedzialność CONCORDII na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia jest ograniczona, dla szkód powstałych wskutek przepięcia – do 20% sumy ubezpieczenia danego budynku w obowiązkowym ubezpieczeniu budynków rolniczych.
5. CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za szkody wyrządzone zdarzeniami wymienionymi w ust. 1, powstałe w budynkach mieszkalnych, w których prowadzona jest działalność gospodarza inna niż działalność agroturystyczna.

Wariant II § 3

1. Z zastrzeżeniem ust. 2, w odniesieniu do ubezpieczenia obowiązkowego budynków rolniczych niebędących budynkami mieszkalnymi, zakres odpowiedzialności wynikający z ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK rozszerza się o odpowiedzialność CONCORDII za szkody będące bezpośrednim następstwem następujących zdarzeń:
  - 1) szkód wodociągowych,
  - 2) huku ponaddzwiękowego,
  - 3) uderzenia pojazdu,
  - 4) upadku drzewa, masztu, słupa, anteny, komina, latarni,
  - 5) dymu i sadzy,
  - 6) wandalizmu,
  - 7) przepięcia,
 o ile zdarzenie takie zaistniało w okresie ubezpieczenia.
2. Odpowiedzialność CONCORDII na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia jest ograniczona, dla szkód powstałych wskutek:
  - 1) przepięcia – do 10% sumy ubezpieczenia danego budynku w obowiązkowym ubezpieczeniu budynków rolniczych, nie więcej niż 5 000 zł;
  - 2) wandalizmu – do 10% sumy ubezpieczenia danego budynku w obowiązkowym ubezpieczeniu budynków rolniczych, nie więcej niż 5 000 zł;
  - 3) pozostałych zdarzeń objętych zakresem ubezpieczenia wskazanych w ust. 1 – do sumy danego ubezpieczenia budynku w obowiązkowym ubezpieczeniu budynków rolniczych.

KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 2 MOJE GOSPODARSTWO

Postanowienia wstępne § 1

1. Postanowienia niniejszej klauzuli szczególnej mają charakter szczególny w stosunku do postanowień:
  - 1) Rozdziału III – w zakresie ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych,
  - 2) Rozdziału IV – w zakresie ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem.
2. Na podstawie niniejszej klauzuli wprowadza się szczególne zasady odpowiedzialności w stosunku do zasad wynikających z Rozdziału III i IV OWU. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej klauzuli, zastosowanie znajdują odpowiednie postanowienia Rozdziałów I, III i IV OWU.
3. W przypadku sprzeczności postanowień niniejszego rozdziału z postanowieniami Rozdziałów III lub IV OWU, stosuje się postanowienia niniejszego rozdziału.
4. Niniejsza klauzula w zależności od wyboru Ubezpieczającego może mieć zastosowanie:
  - 1) zarówno w odniesieniu do ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych oraz do ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem;
  - 2) jak i wyłącznie do jednego z ubezpieczeń wymienionych w pkt 1), podczas gdy do drugiego z tych ubezpieczeń będą miały zastosowanie zasady niezmodyfikowane niniejszą klauzulą.
5. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach niniejszej klauzuli może zostać udzielona w wariantach:
  - 1) Podstawowym,
  - 2) Pełnym.

Przedmiot ubezpieczenia § 2

1. Odmienne niż wynika z postanowień Rozdziału III i IV OWU, przedmiotem ubezpieczenia w ramach ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych lub ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem jest całość mienia (które zgodnie z zapisami niniejszych OWU może stanowić przedmiot ubezpieczenia) należącego do danej kategorii mienia, stanowiącego własność Ubezpieczonego lub będącego w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego, w tym przewłaszczone na zabezpieczenie.
2. Kategorie mienia objęte ochroną ubezpieczeniową uzależnione są od wybranego przez Ubezpieczającego wariantu ubezpieczenia (Pełnego lub Podstawowego).
3. Przedmiotem ubezpieczenia w wariantcie Podstawowym jest mienie należące do następujących kategorii:
  - 1) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
  - 2) ziemiopłody,
  - 3) zwierzęta gospodarskie z wyłączeniem drobiu w chowie fermowym, jeleni i danieli oraz zwierząt futerkowych.
4. Przedmiotem ubezpieczenia w wariantcie Pełnym jest mienie należące do następujących kategorii:
  - 1) budowle,

- 2) maszyny, urządzenia i wyposażenie,
- 3) materiały i zapasy,
- 4) ziemniaki,
- 5) zwierzęta gospodarskie z wyłączeniem drobiu oraz zwierząt futerkowych w chowie w ramach działów specjalnych produkcji rolnej oraz jeleni i danieli.
5. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w miejscu wymienionym w Umowie ubezpieczenia.
6. Mienie jest objęte ochroną ubezpieczeniową również w miejscu, do którego zostało przeniesione z miejsca ubezpieczenia w związku z bezpośrednim narażeniem na powstanie szkody objętej ochroną, zgodnie z niniejszymi OWU. Mienie objęte jest także ochroną w trakcie przenoszenia lub przewożenia w powyższe miejsce. Postanowienia szczególne dla ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych

Postanowienia szczególne dla ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych § 3

1. Zakres zdarzeń obejmowanych ochroną w ramach ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych zależy od wybranego przez Ubezpieczającego wariantu ubezpieczenia.
2. W wariantcie Podstawowym ubezpieczenie obejmuje:
  - 1) pożar,
  - 2) uderzenie pioruna,
  - 3) wybuch,
  - 4) upadek statku powietrznego,
  - 5) trzęsienie ziemi,
  - 6) huragan,
  - 7) grad,
  - 8) deszcz nawalny,
  - 9) osunięcie się ziemi,
  - 10) zapadanie się ziemi,
  - 11) lawina.
3. Zakres ubezpieczenia w wariantcie Pełnym obejmuje zdarzenia wymienione w ust. 2, oraz dodatkowo:
  - 1) powódź,
  - 2) napór śniegu,
  - 3) spływ wód po zboczkach,
  - 4) szkody wodociągowe,
  - 5) huk ponaddźwiękowy,
  - 6) uderzenie pojazdu,
  - 7) upadek drzewa, maszty, stopy, anteny, komina, latarni,
  - 8) dym i sadza.

Postanowienia szczególne o charakterze wspólnym Wspólna suma ubezpieczenia. Ubezpieczenie na pierwsze ryzyko § 4

1. Dla wszystkich przedmiotów ubezpieczenia w ramach wybranego przez Ubezpieczającego wariantu ustalana jest jedna, łączna suma ubezpieczenia w danym ubezpieczeniu. W przypadku gdy zasady odpowiedzialności wynikające z niniejszej klauzuli mają dotyczyć zarówno ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych jak i ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku, ustala się odrębne sumy ubezpieczenia dla każdego z tych ubezpieczeń.
2. Suma ubezpieczenia ustalana jest w wysokości prawdopodobnej maksymalnej szkody, jaka może powstać wskutek jednego zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia (ubezpieczenie na pierwsze ryzyko), przy zachowaniu zasad ustalania wysokości szkody określonych w Rozdziale III lub IV OWU.

KLAUZULA SZCZEGÓLNA NR 3 UBEZPIECZENIE AGRO DOM

Postanowienia wstępne § 1

1. Postanowienia niniejszej klauzuli szczególnej mają charakter szczególny w stosunku do postanowień:
  - 1) Rozdziału II OWU, w odniesieniu do obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych,
  - 2) Rozdziału III OWU, w odniesieniu do ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych,
  - 3) Rozdziału IV OWU, w odniesieniu do ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku.
2. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej klauzuli, zastosowanie znajdują odpowiednie postanowienia Rozdziałów I, II, III i IV OWU.

3. W przypadku sprzeczności postanowień niniejszego rozdziału z postanowieniami Rozdziałów III lub IV OWU, stosuje się postanowienia niniejszego rozdziału.
4. Ochrona ubezpieczeniowa w ramach niniejszej klauzuli może zostać udzielona w wariantcie Basic, Standard, Premium albo Prestiż. Wariant ubezpieczenia wskazany jest w Umowie ubezpieczenia.

Przedmiot ubezpieczenia § 2

1. Na podstawie niniejszej klauzuli w wariantach Basic, Standard oraz Premium, przedmiotem ubezpieczenia jest:
  - 1) ubezpieczenie budynków rolniczych w zakresie wskazanym w klauzuli szczególnej nr 1, wariant I (dotyczący ubezpieczenia budynków rolniczych będących budynkami mieszkalnymi);
  - 2) ubezpieczenie OC w życiu prywatnym w zakresie wskazanym w § 55 ust. 2 pkt 1) OWU (Rozdział V);
  - 3) ubezpieczenie mienia, o którym mowa w ust. 2, w zakresie ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (o którym mowa w Rozdziale III OWU) lub w ramach ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku (o którym mowa w Rozdziale IV OWU).
2. Na podstawie niniejszej klauzuli w wariantach Basic, Standard oraz Premium, przedmiotem ubezpieczenia w ramach ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (o którym mowa w Rozdziale III OWU) lub w ramach ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku (o którym mowa w Rozdziale IV OWU) – odmiennie niż określono to w postanowieniach Rozdziału III i IV OWU – są określone w Umowie, stanowiące własność Ubezpieczonego lub będące w jego posiadaniu na podstawie innego tytułu prawnego, w tym przewłaszczone na zabezpieczenie:
  - 1) ruchomości domowe;
  - 2) stałe elementy budynku mieszkalnego.
3. Na podstawie niniejszej klauzuli w wariantcie Prestiż przedmiotem ubezpieczenia jest:
  - 1) ubezpieczenie budynków rolniczych będących budynkami mieszkalnym i w zakresie odpowiedzialności wynikającej z ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, UFG i PBUK rozszerzonej o odpowiedzialność CONCORDII za szkody będące bezpośrednim następstwem jakichkolwiek zdarzeń losowych z zastrzeżeniem pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I, III i IV OWU oraz § 5 niniejszej klauzuli,
  - 2) ubezpieczenie mienia, o którym mowa w ust. 2, w zakresie ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych (o którym mowa w Rozdziale III OWU) rozszerzonego o odpowiedzialność CONCORDII za szkody będące bezpośrednim następstwem jakichkolwiek zdarzeń losowych z zastrzeżeniem pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I oraz III OWU lub w ramach ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku (o którym mowa w Rozdziale IV OWU) z zastrzeżeniem pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I oraz IV OWU,
  - 3) Ubezpieczenie OC w życiu prywatnym w zakresie wskazanym w § 55 ust. 2 pkt 1) OWU (Rozdział V).
4. Ubezpieczeniem na podstawie niniejszej klauzuli w zakresie, o którym mowa w ust. 2 oraz ust 3 pkt 2), objęte są również ruchomości domowe stanowiące własność osób trzecich pozostających z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym.
5. Warunkiem udzielenia ochrony ubezpieczeniowej w ramach niniejszej klauzuli jest to, że przedmioty ubezpieczenia określone w ust. 2, ust. 3 pkt 2) oraz ust. 4 znajdują się w budynku mieszkalnym objętym ochroną ubezpieczeniową w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych od ognia i innych zdarzeń losowych (bez względu na to, z jakim zakładem ubezpieczeń jest zawierana taka Umowa ubezpieczenia).

Postanowienia szczególne dla ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych § 3

1. Zakres ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w § 2 ust. 2 niniejszej klauzuli, obejmuje następujące zdarzenia:
  - 1) pożar,
  - 2) uderzenie pioruna,
  - 3) wybuch,
  - 4) upadek statku powietrznego,
  - 5) trzęsienie ziemi,
  - 6) huragan,
  - 7) dym i sadza,
  - 8) grad,
  - 9) deszcz nawalny,
  - 10) napór śniegu,
  - 11) osunięcie się ziemi,
  - 12) zapadanie się ziemi,
  - 13) lawina,

- 14) zalanie,
  - 15) powódź,
  - 16) spływ wód po zboczach,
  - 17) huk ponaddzwiękowy,
  - 18) przepięcie,
  - 19) uderzenie pojazdu,
  - 20) upadek drzewa, masztu, stupa, anteny, komina, latarni.
2. Zakres ubezpieczenia, o których mowa w § 2 ust. 2 niniejszej klauzuli, w wariancie Premium, oprócz zdarzeń wskazanych w ust. 1, obejmuje również:
- 1) pęknięcie mrozowe,
  - 2) rozmrożenie,
  - 3) wandalizm.
3. Zakres ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych budynku mieszkalnego, ruchomości domowych oraz stałych elementów budynku mieszkalnego w wariancie Prestiż obejmuje odpowiedzialność CONCORDII za szkody będące bezpośrednim następstwem jakichkolwiek zdarzeń losowych z zastrzeżeniem pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I i III OWU oraz § 5 niniejszej klauzuli.

Postanowienia szczególne dla ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku § 4

Bez względu na wybrany wariant ubezpieczenia, zakres przedmiotów ubezpieczenia, o których mowa w § 2 ust. 1 oraz ust. 3, w ramach ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku niniejszej klauzuli dotyczy szkód będących następstwem wyłącznie:

- 1) kradzieży z włamaniem,
- 2) rabunku (tj. bez ubezpieczenia następstw dewastacji).

Postanowienia szczególne o charakterze wspólnym Wyłączenia § 5

1. Niezależnie od pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I, III oraz IV OWU, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje również szkód powstałych w:
  - 1) mieniu znajdującym się w budynkach mieszkalnych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza inna niż działalność agroturystyczna, mieniu znajdującym się w loggiach oraz na balkonach lub tarasach,
  - 2) przedmiotach w ilościach wskazujących na ich przeznaczenie handlowe,
  - 3) przedmiotach służących do działalności handlowej, usługowej lub produkcyjnej, z wyłączeniem działalności agroturystycznej.
2. Niezależnie od pozostałych wyłączeń lub ograniczeń odpowiedzialności określonych w Rozdziałach I, III, IV OWU oraz ust. 1, ochrona ubezpieczeniowa w wariancie Prestiż nie obejmuje również szkód powstałych w wyniku:
  - 1) procesów zachodzących wewnątrz przedmiotu ubezpieczenia, w tym jego wewnętrznego rozkładu;
  - 2) działania światła lub zmiany struktury;
  - 3) pogorszenia właściwości, zmiany kształtu, wgniecień, odprysnięcia, zarysowania, odpadnięcia, odklejenia, pobrudzenia, poplamienia, wysuszenia, zmiany kształtu, przebarwienia oraz pęknięcia i stłuczenia, o ile zakres ubezpieczenia nie został rozszerzony o klauzulę ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów od stłuczenia;
  - 4) zabrudzenia lub odbarwienia tynków lub elewacji na skutek działania wody pochodzącej z opadów atmosferycznych lub błota pośniegowego, w tym także błota wytworzonego w związku z ruchem pojazdów mechanicznych;
  - 5) śmierci, leczenia i zabiegów medycznych zwierząt domowych wynikających z choroby lub przyczyn naturalnych;
  - 6) ucieczki zwierząt domowych;
  - 7) drgań spowodowanych ruchem pojazdów lądowych, podziemnych, powietrznych;
  - 8) prowadzenia prac budowlanych, remontowych, montażowych lub instalacyjnych w miejscu ubezpieczenia;
  - 9) zadymienia lub sadzy w związku z przygotowaniem posiłków;
  - 10) awarii i uszkodzeń przedmiotu powstałych wskutek przyczyny związanej z jego eksploatacją, konstrukcją i obsługą;
  - 11) zakłóceń lub przerw w dostawie mediów, w szczególności prądu elektrycznego, gazu, wody;
  - 12) działania osoby lub osób, polegającego na przypadkowym uszkodzeniu lub zniszczeniu przedmiotu ubezpieczenia.

Suma ubezpieczenia. Ubezpieczenie na pierwsze ryzyko § 6

Suma ubezpieczenia mienia ustalana jest w wysokości prawdopodobnej maksymalnej

szkody, jaka może powstać wskutek jednego zdarzenia objętego zakresem ubezpieczenia (ubezpieczenie na pierwsze ryzyko), przy zachowaniu zasad ustalania wysokości szkody określonych w Rozdziale III i IV OWU oraz § 8 niniejszej klauzuli.

Limity odpowiedzialności § 7

W odniesieniu do odpowiedzialności CONCORDII na podstawie niniejszej klauzuli ustala się, że odpowiedzialność CONCORDII dla szkód określonych poniżej będzie ograniczona do wskazanego poniżej limitu odpowiedzialności na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia:

- 1) szkody w stałych elementach budynku mieszkalnego lub ruchomościach domowych wskutek przepięcia do 20% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów budynku mieszkalnego,
- 2) w gotówce do 10% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów budynku mieszkalnego, nie więcej jednak niż 5 000 zł,
- 3) w biżuterii, kamieniach szlachetnych, perłach, a także w przedmiotach wykonanych w całości lub części ze złota, srebra i platyny, a także pozostałych metali z grupy platynowców (np. monety kolekcjonerskie, medale itp.), do 30% sumy ubezpieczenia ruchomości domowych i stałych elementów budynku mieszkalnego, nie więcej niż 10 000 zł,
- 4) wskutek wandalizmu do 10 000 zł.

Szczególne zasady ustalania wysokości szkody § 8

Przy ustalaniu wysokości szkody w ubezpieczonym mieniu przyjmuje się stopień technicznego zużycia zależny od wieku ubezpieczonego mienia, zgodnie z poniższą tabelą:

Wiek (w latach)	Stopień zużycia technicznego:	
	sprzęt audiowizualny, fotograficzny, elektroniczny, komputerowy, AGD oraz instrumenty muzyczne i odzież	stałe elementy budynku mieszkalnego oraz pozostałe ruchomości domowe
nowy	0%	0%
1-2	15%	0%
3-5	30%	15%
6-10	50%	30%
pow. 10	80%	60%

§ 9

Jeżeli nie umówiono się inaczej, odszkodowanie pomniejsza się o udział własny:

1. W szkodach powstałych wskutek przepięcia w przenośnym sprzęcie elektronicznym – w wysokości 500 zł.
2. W szkodach będących następstwem wandalizmu – w wysokości 200 zł.
3. W szkodach powstałych wskutek zalania wodą, pochodzącą z opadów atmosferycznych lub topnienia śniegu – w wysokości:
  - 1) 10% wartości szkody, jednak nie mniej niż 100 zł w pierwszej szkodzie,
  - 2) 50% wartości szkody, jednak nie mniej niż 500 zł w drugiej lub następnej szkodzie.

Członek Zarządu
Grzegorz Kukla

Prezes Zarządu
Jacek Smolarek

Dotyczy klientów Banku BGŻ BNP Paribas SA:

W odniesieniu do umów ubezpieczenia Concordia Agro zawieranych za pośrednictwem Banku BGŻ BNP Paribas SA, każdorazowo klauzula „Agro Dom” przyjmuje nazwę handlową „Majątek Prywatny”.

ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR I Minimalne wymagania zabezpieczenia mienia przed kradzieżą z włamaniem

Minimalne warunki zabezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem

- Ściany, sufity, podłogi, dachy i piwnice nie mogą posiadać niezabezpieczonych otworów, przez które możliwy byłby dostęp do ubezpieczonego mienia bez włamania.
- Wszystkie drzwi prowadzące do budynku lub umieszczone w jego wydzielonej części znajdującej się w dyspozycji lub pod kontrolą Ubezpieczonego, z których możliwy jest bezpośredni dostęp do ubezpieczonego mienia lub do innych pomieszczeń umożliwiających przedostanie się do ubezpieczonego mienia, powinny posiadać konstrukcję drzwi zewnętrznych oraz być wykonane z materiałów odpornych na włamanie i spełniać następujące wymagania:
  - zabezpieczenie drzwi zewnętrznych oraz sposób osadzenia futryny, okuć i zamków winny być odpowiednie dla drzwi zewnętrznych i stanowić przeszkodę, której sforsowanie nie jest możliwe bez użycia siły oraz narzędzi, w odniesieniu do drzwi antywłamaniowych posiadających stosowny atest o podwyższonej odporności na włamanie, wydany zgodnie z obowiązującymi normami przez uprawnioną instytucję (dotyczy to również zamków i wkładek do zamków w tych drzwiach), uważa się, że są one wystarczającym zabezpieczeniem, niezależnie od postanowień pkt 2)-5);
  - drzwi zewnętrzne inne niż budynków mieszkalnych winny być zamykane na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy (wielozapadkowy) lub na jedną kłódkę wielozastawkową (wielozapadkową) zawieszoną na skoblu;
  - drzwi zewnętrzne budynków mieszkalnych winny być zamykane na co najmniej dwa zamki wielozastawkowe (wielozapadkowe); dopuszcza się zabezpieczenie pomieszczenia drzwiami wyposażonymi w jeden zamek o podwyższonej odporności na włamanie, który posiada stosowny atest wydany zgodnie z obowiązującymi normami przez uprawnioną instytucję;
  - drzwi oszklone nie mogą być zaopatrzone w zamki lub zasuwki, które można otworzyć bez użycia klucza przez otwór wybity w szybie;
  - drzwi dwuskrzydłowe powinny posiadać wewnętrzne rygle (górną i dolną) unieruchamiające jedno ze skrzydeł.
- Wszystkie okna i inne zewnętrzne otwory oszklone powinny być w należytym stanie technicznym, właściwie osadzone i zamknięte w sposób stanowiący przeszkodę, której sforsowanie nie jest możliwe bez użycia siły oraz narzędzi, czego dowodem będą pozostawione ślady włamania. Okna, oszklone drzwi i inne zewnętrzne otwory w piwnicach, suterenach lub na parterze, a także na wyższych kondygnacjach, do których jest dostęp z przybudówek, balkonów, tarasów, dachów lub drabinek pożarowych, jak również otwory na strychach i w piwnicach, z których jest przejście do dalszych pomieszczeń, powinny być ponadto na całej powierzchni zabezpieczone przeciwwłamaniową osłoną mechaniczną, o której mowa w ust. 4. W odniesieniu do szyb kuloodpornych, a także szyb wielowarstwowych (wzmocnionych) klasy co najmniej P3, posiadających stosowne i udokumentowane certyfikaty, uważa się, że są one wystarczającym zabezpieczeniem, niezależnie od postanowień ust. 4.
- Za przeciwwłamaniowe osłony mechaniczne uznaje się kraty stałe lub ruchome, rolety zewnętrzne i okiennice. Przeciwwłamaniowe osłony mechaniczne powinny być takiej konstrukcji i tak założone, aby przedostanie się do wnętrza nie było możliwe bez uprzedniego ich uszkodzenia za pomocą narzędzi. Ruchome kraty, rolety zewnętrzne i okiennice winny być zamykane na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy (wielozapadkowy) lub jedną kłódkę wielozastawkową (wielozapadkową), chyba że warunki techniczne tych zabezpieczeń przewidują inny sposób zamknięcia od wewnątrz lokalu.
- Odstąpienie od wymogów określonych w ust. 3 jest możliwe, jeżeli:
  - w ubezpieczonej lokalizacji ustanowiono stały dozór, lub
  - pomieszczenie z ubezpieczonym mieniem zostało wyposażone w sprawny, konserwowany i posiadający stosowny certyfikat elektroniczny system alarmujący o włamaniu w miejscu ubezpieczenia lub miejscu oddalonym, tj. np. w wartowni zakładu, na posterunku policji lub w centrum alarmowym firmy ochrony mienia.
- Jeżeli sztaby, skoble oraz inne okucia zewnętrznych zabezpieczeń otworów drzwiowych i okiennych nie są wmurowane w ściany, winny być przytwierdzone do muru od wewnątrz lokalu tak, aby nie można ich było zdemontować od zewnątrz tego lokalu.
- Plac składowy, służący do przechowywania środków obrotowych lub mienia osób trzecich, uważa się za prawidłowo zabezpieczony jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:
  - stały dozór,
  - trwałe ogrodzenie do wysokości co najmniej 1,6 m,
  - zamknięty (brama wjazdowa zamknięta na co najmniej jeden zamek wielozastawkowy lub jedną kłódkę wielozastawkową),
  - należyte oświetlenie, za które uważa się sprawne stałe oświetlenie całej powierzchni placu.
- Pomieszczenia wykonane w całości lub w części z siatki drucianej lub z innych materiałów azurowych, a także z brezentu lub powłok z tworzyw sztucznych (np. tunele foliowe, namioty) nie są uważane za pomieszczenia należycie zabezpieczone.

ZAŁĄCZNIK NR II Tabela rodzajów oraz określonych procentowo uszczerbków na zdrowiu

A. USZKODZENIA GŁOWY	Procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu	
	prawa	lewa
1. Uszkodzenie powłok czaszki (bez uszkodzeń kostnych):		
a) uszkodzenie powłok czaszki – w zależności od rozmiaru ruchomości i tkiwości blizn itp.		do 10
b) oskalpowanie		25
2. Uszkodzenie kości sklepienia i podstawy czaszki (wgłębienia, szczeliny, fragmentacja) – zależnie od rozległości uszkodzeń		do 10
3. Ubytek w kościach czaszki:		
a) o średnicy poniżej 2,5 cm		7
b) o średnicy powyżej 2,5 cm – w zależności od rozmiarów		do 25
Uwaga: jeżeli przy uszkodzeniach i ubytkach kości czaszki (poz. 2 i 3) występują jednocześnie uszkodzenia powłok czaszki (poz. 1), należy osobno oceniać stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku za uszkodzenia lub ubytki kości według poz. 2 lub 3 i osobno za uszkodzenia powłok czaszki według poz. 1.		
4. Powikłania towarzyszące uszkodzeniom wymienionym w poz. 1, 2, 3 w postaci: nawracającego się wycieku płynu mózgowo-rdzeniowego, przewlekłego zapalenia kości, ropowicy podczepkowej leczonej operacyjnie, zakrzepnicy powłok, przepukliny mózgowej – ocenia się dodatkowo – w zależności od rodzaju i stopnia powikłań		do 15
5. Porażenie i niedowład połowicze:		
a) porażenie połowicze lub paraplegie (porażenia kończyn dolnych) uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie 0 – 1° wg Skali Lovette'a		100
b) głęboki niedowład połowiczy lub parapareza 2° wg Skali Lovette'a		do 80
c) średniego stopnia niedowład połowiczy lub parapareza kończyn dolnych 3° wg Skali Lovette'a		do 60
d) niewielki lub dyskretny niedowład połowiczy lub niedowład ko czyn dolnych 4° wg Skali Lovette'a, dyskretny deficyt siły przy obecności zaburzeń napięcia mięśniowego, niedostateczności precyzji ruchów itp.		do 35

e) monoparezy pochodzenia ośrodkowego:		
kończyna górna wg Skali Lovette'a		
- 0°	40	30
- 1-2°	do 35	do 25
- 3-4°	do 25	do 15
kończyna dolna wg Skali Lovette'a		
- 0°		40
- 1-2°		30
- 3-4°		do 20
6. Zespoły pozapiramidowe:		
a) utrwalony zespół pozapiramidowy znacznie utrudniający sprawność ustroju i wymagający opieki osób trzecich		100
b) zespół pozapiramidowy utrudniający sprawność ustroju z zaburzeniami mowy, napadami ocznymi itp.		80
c) zaznaczony zespół pozapiramidowy		30
7. Zaburzenia równowagi pochodzenia mózdkowego:		
a) uniemożliwiające chodzenie i samodzielne funkcjonowanie		100
b) utrudniające chodzenie i sprawność ruchową w stopniu znacznym		do 80
c) miernego stopnia utrudnienie chodu i sprawności ruchowej		do 60
d) dyskretnie wpływające na sposób chodu i niewielkie upośledzenie zborności i precyzji ruchów		do 25
8. Padaczka:		
a) z licznymi napadami ze współistnieniem zaburzeń psychicznych, charakteropatii, otepienia wymagających opieki innej osoby		100
b) padaczka z zaburzeniami psychicznymi w zależności od ich nasilenia		do 70
c) padaczka bez zmian psychicznych w zależności od częstości napadów		do 40
Uwaga: podstawą rozpoznania padaczki są obserwacje przez lekarza napadu, typowe zmiany EEG, dokumentacja ambulatoryjna bądź szpitalna.		
9. Zaburzenia neurologiczne i psychiczne uwarunkowane organicznie (encefalopatie):		
a) ciężkie zaburzenia wymagające stałej opieki osób trzecich (zmiany otepienne, utrwalone psychozy)		100
b) encefalopatie ze zmianami charakterologicznymi w zależności od stopnia		do 70
c) encefalopatie z utrwalonymi skargami subiektywnymi, jak bóle, zawroty głowy, wzmożona pobudliwość nerwowa, trudności w skupieniu uwagi, z zaburzeniami pamięci, snu itp.		30
Uwaga: za encefalopatią poza zespołem organicznym przemawiają odchylenia przedmiotowe w stanie neurologicznym, zmiany w zapisie EEG. Encefalopatia powinna być potwierdzona badaniami dodatkowymi.		
10. Zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń OUN:		
a) utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo – mózgowym		do 10
b) ujawnienie się psychozy w następstwie ciężkiego stresu		do 80
11. Zaburzenia mowy:		
a) afazja całkowita (sensoryczna lub sensoryczno-motoryczna) z agrafią i aleksją		80
b) afazja całkowita motoryczna		60
c) afazja znacznego stopnia utrudniająca porozumiewanie się		40
d) afazja nieznacznego stopnia		20
12. Zespoły podwzgórzowe pourazowe (cukrzyca, moczówka prosta, nadczynność tarczycy i inne zaburzenia wewnątrzwydzielnicze pochodzenia ośrodkowego):		
a) znacznie upośledzające czynność ustroju		60
b) nieznacznie upośledzające czynność ustroju		30
13. Uszkodzenia częściowe lub całkowite nerwów ruchowych gałki ocznej:		
a) nerwu okoruchowego:		
w zakresie mięśni wewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia		do 15
w zakresie mięśni zewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia		do 30
b) nerwu błotkowego		3
c) nerwu odwodzącego – w zależności od stopnia uszkodzenia		do 15
14. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu trójdzielnego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
		do 20
15. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu trzeciowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
		do 20
Uwaga: uszkodzenie nerwu trzeciowego łącznie z pęknięciem kości skalistej należy ocenić według poz. 49		
16. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów językowo-gardłowych i błędnego – w zależności od stopnia zaburzeń mowy, połykania, oddechu, krążenia i przewodów pokarmowego		
		do 50
17. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu dodatkowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
		do 15
18. Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu podjęzykowego – w zależności od stopnia uszkodzenia		
		do 20

B. USZKODZENIA TWARZY

19. Uszkodzenia powłok twarzy (blizny i ubytki):		
a)	oszpeczenia bez zaburzeń funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy	do 10
b)	oszpeczenie z miernymi zaburzeniami funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji	do 30
c)	oszpeczenia połączone z dużymi zaburzeniami funkcji (przyjmowanie pokarmów, zaburzenia oddychania, mowy, ślinotok i zaburzenia funkcji powiek itp.) – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji	do 60
20. Uszkodzenia nosa:		
a)	uszkodzenia nosa bez zaburzeń oddychania i powonienia – zależnie od rozległości uszkodzenia	do 10
b)	uszkodzenia nosa z zaburzeniami oddychania – zależnie od rozległości uszkodzenia i stopnia zaburzeń oddychania	do 20
c)	uszkodzenia nosa z zaburzeniami oddychania i powonienia – w zależności od stopnia zaburzeń w oddychaniu i powonieniu	do 25
d)	utrata powonienia w następstwie uszkodzenia przedniego dołu czaszkowego	5
e)	utrata nosa w całości (łącznie z kośćmi nosa)	30
Uwaga: jeżeli uszkodzenie nosa wchodzi w zespół uszkodzeń objętych poz. 19, należy stosować ocenę według tej pozycji (tj. według poz. 19).		
21. Utrata zębów:		
a)	siekacze i kły – za każdy ząb	0,5
b)	pozostałe zęby począwszy od dwóch – za każdy ząb (niezależnie od zaprotezowania)	1
22. Utrata części szczęki górnej lub dolnej (łącznie z oszpeceniem i utratą zębów) – staw rzekomy – zależnie od rozległości ubytków stanu odżywiania i powikłań		do 30
23. Utrata szczęki (łącznie z oszpeceniem i utratą zębów):		
a)	górną	40
b)	dolną	50
24. Złamania szczęki i/lub żuchwy wygojone z przemieszczeniem odłamów:		
a)	szczęki	do 40
b)	żuchwy	do 40
25. Ubytek podniebienia:		
a)	z zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	do 30
b)	z dużymi zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	do 40
26. Ubytki języka:		
a)	bez zaburzeń mowy i połykania	3
b)	z zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	do 15
c)	z dużymi zaburzeniami mowy – w zależności od stopnia zaburzeń	do 40
d)	całkowita utrata języka	50

C. USZKODZENIA NARZĄDU WZROKU

27. a) Przy obniżeniu ostrości wzroku lub utracie wzroku jednego lub obojga oczu stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu określa się według następującej tabeli:

Ostrość wzroku oka prawego	Ostrość wzroku oka lewego	1,0	0,9	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,3	0,2	0,1	0
		(10/10)	(9/10)	(8/10)	(7/10)	(6/10)	(5/10)	(4/10)	(3/10)	(2/10)	(1/10)	-
procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu												
1,0	(10/10)	0	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35
0,9	(9/10)	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40
0,8	(8/10)	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45
0,7	(7/10)	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50
0,6	(6/10)	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55
0,5	(5/10)	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
0,4	(4/10)	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65
0,3	(3/10)	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
0,2	(2/10)	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80
0,1	(1/10)	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90
0	-	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100

Uwaga: ostrość wzroku zawsze określa się po korekcji szklami zarówno przy zmętnieniu rogówki lub soczewki, jak i przy współistnieniu uszkodzenia siatkówki lub nerwu wzrokowego.

b) utrata wzroku z jednoczesnym wyluszczeniem gałki ocznej	38
28. Porażenie nastawności (akomodacji) – przy zastosowaniu szkieł poprawczych:	

a) jednego oka	15
b) obojga oczu	30
29. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów tępych:	
a) rozdarcie naczyniówki jednego oka	wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a)
b) zapalenie naczyniówki i siatkówki jednego oka, powodujące zaburzenia widzenia środkowego lub obwodowego	jw.
c) przedziurawienie plamki żółtej jednego oka	jw.
d) zanik nerwu wzrokowego	jw.
30. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów drążących:	
a) blizny rogówki lub twardówki (garbiak twardówki)	jw.
b) zaćma urazowa (uszkodzenie soczewki)	jw.
c) ciało obce wewnątrzgałkowe powodujące obniżenie ostrości wzroku	jw.
31. Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów chemicznych i termicznych (oparzenia itp.)	
	jw.
32. Koncentryczne zwężenie pola widzenia ocenia się według niżej podanej tabeli:	

zwężenie do	przy nienaruszonym drugim oku	w obojgu oczach	przy ślepotcie drugiego oka
60°	0	0	35%
50°	5%	15%	45%
40°	10%	25%	45%
30°	15%	50%	70%
20°	20%	80%	85%
10°	25%	90%	95%
poniżej 10°	35%	95%	100%

33. Połowicze niedowidzenia:	
a) dwuskroniowe	60
b) dwunosowe	30
c) jednoimienne	25
d) jednoimienne górne	10
e) jednoimienne dolne	40
34. Utrata funkcji soczewki po operacyjnym usunięciu zaćmy pourazowej, przy braku jednoczesnego pojedynczego widzenia obuocznego:	
a) w jednym oku	25
b) w obojgu oczach	40
35. Usunięcie zaćmy pourazowej ze wszczęciem sztucznej soczewki wewnątrzgałkowej:	
a) w jednym oku	15
b) w obojgu oczach	30
36. Zaburzenia w drożności przewodów łzowych (łzawienie):	
a) w jednym oku	10
b) w obojgu oczach	15
37. Odwarstwienie siatkówki jednego oka – oceniać według tabeli ostrości wzroku poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia poz. 32.	
38. Jaskra – oceniać według tabeli ostrości wzroku (poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia (poz. 32), z tym że ogólny procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu nie może wynosić więcej niż 35% za jedno oko i 100% za oboje oczu.	
39. Wytrzeszcz tętniący – w zależności od stopnia	do 100
40. Zaćma urazowa	wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a)
41. Przewlekłe zapalenie spojówek	10

D. USZKODZENIA NARZĄDU SŁUCHU

42. Przy upośledzeniu ostrości słuchu procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu określa się według niżej podanej tabeli:

Obliczanie procentowego uszczerbku na zdrowiu z tytułu utraty słuchu wg Rosera (w mod.)

Ucho prawe \ Ucho lewe	0-25 dB	26-40 dB	41-70 dB	pow. 70 dB
0-25 dB	0%	5%	10%	20%
26-40 dB	5%	15%	20%	30%
41-70 dB	10%	20%	30%	40%
pow. 70 dB	20%	30%	40%	50%

Uwaga: oblicza się średnią dla ucha prawego i lewego oddzielnie dla 500, 1000 i 2000 Hz.

43. Urazy małżowiny szyjnej:	
a) utrata części małżowiny	5
b) zniekształcenie małżowiny (blizny, oparzenia i odmrożenia) w zależności od stopnia	do 10
c) utrata jednej małżowiny	15
d) utrata obu małżowin	25
44. Zewnętrzne zarośnięcie zewnętrznego przewodu słuchowego	
a) jednostronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	oceniać wg tabeli ostrości słuchu (poz. 42)
b) obustronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	jw.
45. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego:	
a) jednostronne	5
b) obustronne	10
46. Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego powikłane perlakiem, próchnicą kości lub polipem ucha – w zależności od stopnia powikłań:	
a) jednostronne	do 15
b) obustronne	do 20
47. Uszkodzenie ucha środkowego w następstwie złamania kości skroniowej z upośledzeniem słuchu	oceniać wg tabeli ostrości słuchu (poz. 42)
48. Uszkodzenie ucha wewnętrznego:	
a) z uszkodzeniem części słuchowej	ww
b) z uszkodzeniem części statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 50
c) z uszkodzeniem części słuchowej i statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 60
49. Uszkodzenie nerwu twarzowego łącznie z pęknięciem kości skalistej:	
a) jednostronne – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 40
b) dwustronne	60
E. USZKODZENIA SZYI, KRTANI, TCHAWICY I PRZEŁYKU	
50. Uszkodzenie gardła z upośledzeniem funkcji	do 25
51. Uszkodzenie lub zwężenie krtani pozwalające na obchodzenie się bez rurki tchawicznej – w zależności od stopnia zwężenia	do 30
52. Uszkodzenie krtani, powodujące konieczność stałego noszenia rurki tchawicznej:	
a) z zaburzeniami głosu – w zależności od stopnia	do 50
b) z bezgłosem	60
53. Uszkodzenie tchawicy – w zależności od stopnia jej zwężenia	do 60
54. Uszkodzenie przełyku powodujące:	
a) częściowe trudności w odżywianiu – w zależności od stopnia upośledzenia stanu odżywiania	do 30
b) odżywianie tylko płynami	50
c) całkowitą niedrożność przełyku ze stałą przetoką żołądkową	80
55. Uszkodzenie tkanek miękkich (skóry i mięśni) szyi z ograniczeniem ruchomości szyi – w zależności od stopnia i ustawienia głowy	do 30
Uwaga: uszkodzenia tkanek miękkich z jednoczesnym uszkodzeniem kręgosłupa szyjnego należy oceniać według poz. 89.	
F. USZKODZENIA KLATKI PIERSIOWEJ I ICH NASTĘPSTWA	
56. Blizny powłok klatki piersiowej ograniczające ruchomość klatki piersiowej – w zależności od stopnia ograniczenia ruchomości klatki piersiowej	do 30
57. Utrata gruczołu piersiowego (w części lub w całości)	do 25
58. Uszkodzenie przynajmniej 2 żeber (złamanie itp.)	
a) z obecnością zniekształceń i bez zmniejszenia pojemności życiowej płuc	do 10
b) z obecnością zniekształceń i zmniejszeniem pojemności życiowej płuc – w zależności od stopnia zmniejszenia pojemności życiowej	do 25
59. Złamanie mostka ze zniekształceniem	do 10
60. Zapalenie kości (przetoki) żeber lub mostka	20
61. Uszkodzenia płuc i opłucnej (zrosty opłucnowe, uszkodzenia tkanki płucnej, ubytki tkanki płucnej, ciała obce itp.):	
a) bez niewydolności oddechowej	10
b) z niewydolnością oddechową – w zależności od stopnia	do 40
62. Uszkodzenie tkanki płucnej powikłane przetokami oskrzelowymi, ropnieniem płuc przetoki – w zależności od stopnia niewydolności oddechowej	do 80
Uwaga: przy orzekaniu według pozycji 61 i 62 stopień uszkodzenia tkanki płucnej i niewydolności oddechowej potwierdzić badaniem spirometrycznym i badaniem rentgenowskim.	
63. Uszkodzenie serca lub osierdzia:	
a) z wydolnym układem krążenia	10

b) z objawami względnej wydolności układu krążenia	30
c) z objawami niewydolności krążenia – w zależności od stopnia niewydolności	do 90
Uwaga: stopień uszkodzenia serca oceniać należy na podstawie badania radiologicznego, elektrokardiograficznego i badania ECHO.	
64. Przepukliny przeponowe – w zależności od stopnia zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego, oddychania i krążenia	do 40
G. USZKODZENIE BRZUCHA I ICH NASTĘPSTWA	
65. Uszkodzenia powłok jamy brzusznej (przepukliny urazowe, wysiłkowe, przetoki itp.) – w zależności od umiejscowienia i rozmiarów uszkodzenia powłok jamy brzusznej	do 30
Uwaga: 1. Za przepukliny urazowe uważa się przepukliny spowodowane pourazowym uszkodzeniem powłok brzusznych (np. po rozerwaniu mięśni powłok brzusznych). 2. Za przepukliny tzw. wysiłkowe uważa się przepukliny spowodowane nagłym wysiłkiem fizycznym lub gwałtownym ruchem.	
66. Uszkodzenie żołądka, jelit i sieci:	
a) bez zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego i przy dostatecznym stanie odżywiania	10
b) z zaburzeniami trawienia i niedostatecznym stanem odżywiania – w zależności od stopnia zaburzeń stanu odżywiania	do 50
67. Przetoki jelitowe, kałowe i odbytu sztuczny – w zależności od stopnia zanieczyszczenia się i zmian zapalnych tkanek otaczających przetokę:	
a) jelita cienkiego	do 80
b) jelita grubego	do 50
68. Przetoki okołoodbytnicze	15
69. Uszkodzenia zwieracza odbytu, powodujące stałe, całkowite nietrzymanie kału i gazów	60
70. Wypadnięcie odbytnicy – w zależności od stopnia wypadnięcia	do 30
71. Utrata śledziony	
a) bez większych zmian w obrazie krwi	15
b) ze zmianami w obrazie krwi lub i ze zrostami otrzewnowymi	30
72. Uszkodzenia wątroby i przewodów żółciowych, pęcherzyka żółciowego lub trzustki:	
a) bez zaburzeń ich czynności	do 10
b) z zaburzeniami ich czynności w zależności od stopnia	do 60
H. USZKODZENIA NARZĄDÓW MOCZOPŁCIOWYCH	
73. Uszkodzenie jednej nerki lub obu nerek powodujące upośledzenie ich funkcji – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	do 25
74. Utrata jednej nerki przy drugiej zdrowej i prawidłowo działającej	35
75. Utrata jednej nerki przy upośledzeniu funkcjonowania drugiej nerki – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji pozostałej nerki	do 75
76. Uszkodzenie moczowodu powodujące zawężenie jego światła	20
77. Uszkodzenie pęcherza – w zależności od stopnia zmniejszenia jego pojemności, zaburzeń w oddawaniu moczu, przewlekłych stanów zapalnych	do 30
78. Przetoki dróg moczowych i pęcherza moczowego – w zależności od stopnia stałego zanieczyszczenia się moczem	do 50
79. Zwężenie cewki moczowej:	
a) powodujące trudności w oddawaniu moczu	15
b) z nietrzymaniem lub zaleganiem moczu	do 50
c) z nietrzymaniem moczu lub zaleganiem moczu z powikłaniami	do 60
80. Utrata prącia	40
81. Częściowa utrata prącia	20
82. Utrata jednego jądra lub jajnika	20
83. Utrata obu jąder lub jajników	40
84. Wodniak jądra	10
85. Utrata macicy:	
a) w wieku do 50 lat	40
b) w wieku powyżej 50 lat	20
86. Uszkodzenie krocza powodujące wypadnięcie narządów rodnych:	
a) pochwy	10
b) pochwy i macicy	30
I. OSTRE ZATRUCIA I ICH NASTĘPSTWA (ORZEKAĆ NIE WCZEŚNIEJ NIŻ PO 6 MIESIĄCACH)	
87. Nagłe zatrucie gazami oraz substancjami (z wyjątkiem zatruc pokarmowych):	
a) ze stwierdzoną utratą przytomności, lecz bez wtórnych powikłań	10
powodujące uszkodzenie układu krwiotwórczego i narządów wewnętrznych (rozedma, przewlekły nieżyt krtani, tchawicy i oskrzeli) – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 25
Uwaga: uszkodzenia układu nerwowego spowodowane nagłym zatruciem gazami należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego.	
88. Nagłe zatrucie pokarmami powodujące uszkodzenie narządów mięsnych przewodu pokarmowego – w zależności od stopnia uszkodzenia	do 15

Uwaga: 1. Uszkodzenie układu nerwowego wskutek nagłych zatruc pokarmowych należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego.
2. Zatrucie włośnicami nie pozostawia w zasadzie trwałych następstw.

J. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA, RDZENIA KRĘGOWEGO I ICH NASTĘPSTWA

89. Uszkodzenia kręgosłupa w odcinku szyjnym:

a) ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji lub zginania powyżej 20 stopni	do 15
b) całkowite zeszywnienie	do 35
c) całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem głowy	do 50

90. Uszkodzenia kręgosłupa w odcinku piersiowym i lędźwiowym:

a) ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji powyżej 20 stopni lub zginania do 50 cm	do 15
b) całkowite zeszywnienie	do 25
c) całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem tułowia	do 40

91. Izolowane uszkodzenia wyrostków poprzecznych, wyrostków ościstych – w zależności od ich liczby i zaburzeń funkcji

do 10

92. Uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgow, obecnością ciała obcego itp. ocenia się według poz. 89-91, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu

do 10

93. Uszkodzenia rdzenia kręgowego:

a) przy objawach poprzecznego przecięcia rdzenia z całkowitym porażeniem lub niedowładem dużego stopnia dwóch lub czterech kończyn	100
b) niedowład kończyn dolnych bez uszkodzenia górnej części rdzenia (kończyn górnych), umożliwiającym poruszanie się za pomocą dwóch lasek	70
c) niedowład kończyn dolnych umożliwiającym poruszanie się o jednej lasce	40
d) porażenie całkowite obu kończyn górnych z zanikami mięśniowymi, zaburzeniami czucia i zmianami troficznymi bez porażenia kończyn dolnych (po wylewie śródrdzeniowym)	100
e) niedowład znacznego stopnia obu kończyn górnych znacznie upośledzający czynność kończyn (po wylewie śródrdzeniowym)	70
f) niedowład nieznacznego stopnia obu kończyn górnych (po wylewie śródrdzeniowym)	30
g) zaburzenia ze strony zwieraczy i narządów płciowych bez niedowładów (zespół stożka końcowego)	40
h) zaburzenia czucia, zespoły bólowe bez niedowładów – w zależności od stopnia zaburzeń	do 30

94. Urazowe zespoły korzonkowe (ból, ruchowe, czuciowe lub mieszane) – w zależności od stopnia:

a) szyjne	do 10
b) piersiowe	do 10
c) lędźwiowo-krzyżowe	do 15
d) guziczne	5

K. USZKODZENIA MIEDNICY

95. Utrwalone rozejście się spojenia łonowego lub rozerwania stawu krzyżowo-biodrowego – w zależności od stopnia przemieszczenia i zaburzeń chodu

do 35

96. Złamanie miednicy z przerwaniami obręczy biodrowej jedno- lub wielomiejscowe – w zależności od zniekształcenia i upośledzenia chodu:

a) w odcinku przednim (kość łonowa, kulszowa)	do 20
b) w odcinku przednim i tylnym (w tym Malgainge'a)	do 45

97. Złamanie dna panewki – w zależności od upośledzenia funkcji stawu i zmian zniekształcających:

a) bez zwinięcia centralnego	do 20
b) ze zwinięciem centralnym	do 40

98. Izolowane złamanie miednicy (talerz biodrowy, kolce biodrowe, guz kulszowy) – w zależności od zniekształcenia i zaburzeń funkcji

do 20

Uwaga: towarzyszące uszkodzenia narządów miednicy i objawy neurologiczne ocenia się dodatkowo według pozycji dotyczących odpowiednich uszkodzeń narządów miednicy lub uszkodzeń neurologicznych.

L. USZKODZENIA KOŃCZYNY GÓRNEJ

Uwaga: przy uszkodzeniach kończyn górnych u osób leworęcznych stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ustala się według zasad przewidzianych w tabeli, przyjmując dla uszkodzeń ręki prawej procenty ustalone dla ręki lewej, a dla uszkodzeń ręki lewej procenty ustalone dla ręki prawej.

Łopatka

99. Złamanie łopatki:

a) wygojone złamanie łopatki z nieznacznym przemieszczeniem bez większych zaburzeń funkcji kończyny	5	
b) wygojone złamanie łopatki z przemieszczeniem i znaczącym ograniczeniem funkcji kończyny w zależności od stopnia zaburzeń	do 40	do 30

Uwaga: normy pozycji 99 uwzględniają również ewentualne powikłania neurologiczne.

Obojczyk

100. Wadliwe wygojone złamanie obojczyka – w zależności od stopnia zniekształcenia i ograniczenia ruchów

do 25

do 20

101. Staw rzekomy obojczyka ograniczający ruchy kończyny

25

20

102. Zwinięcie stawu obojczykowo-barkowego lub obojczykowo-mostkowego – w zależności od ograniczenia ruchów, upośledzenia zdolności dźwigania i stopnia zniekształcenia

do 25

do 20

103. Uszkodzenie obojczyka powikłane przewlekłym zapaleniem kości i obecnością ciał obcych ocenia się według pozycji 100-102, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu o	5	
Uwaga: przy współistniejących powikłaniach neurologicznych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących uszkodzeń odpowiednich odcinków kończyny – w zależności od stopnia wypadnięcia funkcji.		
Bark		
104. Przewlekłe zmiany stawu barkowego – w zależności od stopnia ograniczenia funkcji przykurczu	do 30	do 25
105. Zastarzałe nieodprowadzone zwłknięcie stawu barkowego – w zależności od zakresu ruchów i ustawienia kończyny	do 30	do 30
106. Nawykowe zwłknięcie barku potwierdzone zaświadczeniem lekarskim i Rtg	25	20
107. Staw cepowy w następstwie pourazowych ubytków kości – w zależności od zaburzeń funkcji	do 40	do 35
Uwaga: staw wiotki z powodu porażen ocenia się według norm neurologicznych.		
108. Zesztywnienie stawu barkowego:		
a) w ustawieniu częściowo korzystnym (w odwiedzeniu około 70°, antepozycja 35° i rotacja zewnętrzna około 25°) w zależności od ustawienia i funkcji	do 35	do 30
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	40	35
109. Bliznowaty przykurcz stawu barkowego w zależności od zaburzeń czynności stawu	do 15	do 10
110. Uszkodzenie barku powikłane przewlekłym zapaleniem kości, obecnością ciał obcych, przetokami i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 104-109, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu – w zależności od stopnia powikłań i upośledzenia funkcji.	do 35	do 25
111. Utrata kończyny w barku	75	70
112. Utrata kończyny wraz z łopatką	80	75
Ramię		
113. Złamanie kości ramiennej – w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji kończyny:		
a) z niewielkim przemieszczeniem i zaburzeniem osi	do 15	do 10
b) ze znacznym przemieszczeniem i skróceniem	do 30	do 25
c) złamania powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, brakiem zrostu, stawem rzekomym, ciałami obcymi i zmianami neurologicznymi	do 55	do 50
114. Uszkodzenia mięśni, ścięgien i ich przyczepów w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji:		
a) mięśnia dwugłowego	do 15	do 10
b) uszkodzenie innych mięśni ramienia	do 20	do 15
115. Utrata kończyny w obrębie ramienia		
a) z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej	70	65
b) przy dłuższych kikutach	65	60
116. Przepukliny mięśniowe ramienia	3	
Staw łokciowy		
117. Złamanie obwodowej nasady kości ramiennej – w zależności od zaburzeń osi i ograniczenia ruchów w stawie łokciowym:		
a) bez większych przemieszczeń, zniekształceń i ograniczenia ruchomości	do 15	do 10
b) z dużym zniekształceniem i ze znacznym przykurczem	do 30	do 25
118. Zesztywnienie stawu łokciowego:		
a) w zgięciu zbliżonym do kąta prostego i z zachowanymi ruchami obrotowymi przedramienia (75°-110°)	do 30	do 25
b) z brakiem ruchów obrotowych	do 35	do 30
c) w ustawieniu wyprostowanym lub zbliżonym (160°-180°)	do 50	do 45
d) w innych ustawieniach – zależnie od przydatności czynnościowej kończyny	do 45	do 40
119. Przykurcz w stawie łokciowym – w zależności od zakresu zgięcia, wyprostu i stopnia zachowania ruchów obrotowych przedramienia:		
a) przy niemożności zgięcia do 90°	do 30	do 25
b) przy możliwości zgięcia ponad kąt prosty	do 20	do 15
Uwaga: wszelkie inne uszkodzenia w obrębie stawu łokciowego należy oceniać według pozycji 117-119.		
120. Cepowy staw łokciowy – w zależności od stopnia wiotkości i stanu mięśni	do 30	do 25
121. Uszkodzenie stawu łokciowego powikłane przewlekłym stanem zapalnym, przetokami, ciałami obcymi itp. Ocenia się według pozycji 117-120, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu o	do 5	
Przedramię		
122. Złamania w obrębie dalszych nasad jednej lub obu kości przedramienia, powodujące ograniczenia ruchomości nadgarstka i zniekształcenia – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych:		
a) ze zniekształceniem	do 15	do 10
b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficze, krążeniowe itp.)	do 25	do 20
123. Złamania trzonów jednej lub obu kości przedramienia – w zależności od przemieszczeń, zniekształceń i zaburzeń czynnościowych:		
a) ze zniekształceniem i zaznaczonymi zaburzeniami funkcji	do 15	do 10

b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficzne, krążeniowe itp.)	do 35	do 30
124. Staw rzekomy kości promieniowej	do 30	do 25
125. Staw rzekomy kości łokciowej	do 20	do 15
126. Bark zrostu, staw rzekomy obu kości przedramienia	do 40	do 35
127. Uszkodzenie przedramienia powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, obecnością ciał obcych, ubytkiem tkanki kostnej i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 122-126, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań	do 15	do 15
128. Utrata kończyny w obrębie przedramienia – w zależności od charakteru kikuta i jego przydatności do oprostowania	do 65	do 60
129. Utrata przedramienia w sąsiedztwie stawu nadgarstkowego	55	50

Nadgarstek

130. Ograniczenie ruchomości w obrębie nadgarstka w następstwie jego uszkodzeń (skręcenia, zwichnięcia, złamania kości nadgarstka, martwice aseptyczne tych kości) – w zależności od ustawienia, zakresu ruchów, objawów bólowych i troficznych oraz funkcji palców:		
a) ograniczenie ruchomości	do 10	do 8
b) ograniczenie ruchomości dużego stopnia	do 20	do 15
c) ograniczenie ruchomości dużego stopnia z ustawieniem ręki czynnościowo niekorzystnym	do 30	do 25
131. Całkowite zeszywnienie w obrębie nadgarstka:		
a) w ustawieniu czynnościowo korzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	do 30	do 25
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	do 45	do 40
132. Uszkodzenia nadgarstka powikłane głębokimi trwałymi troficznymi zmianami, przewlekłym i ropnym zapaleniem kości nadgarstka, przetokami i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 130 i 131, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań o	do 10	do 10
133. Utrata ręki na poziomie nadgarstka	55	50

Ł. ŚRÓDRĘCZE I PALCE

Kciuk

134. Złamania i zwichnięcia kciuka (pierwszej kości śródręcza i paliczków kciuka) – w zależności od ustawienia, zniekształcenia i stopnia zaburzeń funkcji kciuka:		
a) z przemieszczeniem	do 10	do 8
b) z dużym przemieszczeniem i zniekształceniem	do 20	do 15

Uwaga: przy ocenie stopnia zaburzeń czynności kciuka należy brać pod uwagę przede wszystkim zdolność przeciwstawienia i chwytu.

135. Utraty w obrębie kciuka:		
a) utrata opuszki	do 5	do 3
b) utrata paliczka paznokciowego	do 10	do 8
c) utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka podstawowego (do 2/3 długości paliczka)	15	10
d) utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawowego poniżej 2/3 długości lub utrata obu paliczków bez kości śródręcza	20	15
e) utrata obu paliczków z kością śródręcza	30	25
136. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie kciuka (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienie, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji	do 10	do 8
b) znaczne ograniczenie funkcji	do 20	do 15
c) upośledzenie funkcji graniczące z następstwami utraty kciuka	do 30	do 25

Palec wskazujący

137. Utraty w obrębie palca wskazującego:		
a) utrata opuszki	do 5	do 3
b) utrata paliczka paznokciowego	do 7	do 5
c) utrata paliczka paznokciowego z 1/3 dalszą paliczka środkowego	8	5
d) utrata paliczka paznokciowego i środkowego powyżej 1/3	12	10
e) utrata trzech paliczków	do 17	do 15
f) utrata palca wskazującego z kością śródręcza	23	25
138. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palca wskazującego oraz II kości śródręcza (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienie, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	do 8	do 5
b) znaczne ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	do 12	do 10
c) bezużyteczność palca graniczącą z utratą wskaziciela	17	15

Palec trzeci, czwarty i piąty

139. Utrata całego paliczka lub części paliczka:		
a) palca trzeciego i czwartego – za każdy paliczek	3	2
b) palca piątego – za każdy paliczek	1	1

140. Utrata palców III, IV lub V z kością śródreżca	12	8
141. Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palców III, IV, V (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienia, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:		
a) ograniczenie funkcji palca – w zależności od stopnia	2	1
b) znaczne ograniczenie funkcji palca – w zależności od stopnia	4	3
c) bezużyteczność palca granicząca z utratą	7	5

Uwaga: przy uszkodzeniach obejmujących większą liczbę palców globalna ocena musi być niższa niż całkowita utrata tych palców i odpowiadać stopniowi użyteczności ręki. Uszkodzenie obejmujące wszystkie palce z pełną utratą użyteczności ręki nie mogą przekroczyć dla ręki prawej 55%, a dla lewej 50%.

M. USZKODZENIE KOŃCZYNY DOLNEJ

Biodro

142. Utrata kończyny dolnej przy wyluszczeniu jej w stawie biodrowym lub odjęcie w okolicy podkrętarzowej	85
143. Przykurcze i ograniczenie ruchów w stawie biodrowym w następstwie uszkodzeń tkanek miękkich i w zależności od stopnia	do 25
144. Zeszywnienie stawu biodrowego – w zależności od ustawienia i wtórnych zaburzeń statyki i dynamiki:	
a) w ustawieniu czynnościowo korzystnym	do 35
b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	do 60
145. Inne następstwa uszkodzeń stawu biodrowego (zwichnięć, złamań bliższej nasady kości udowej, złamań szyjki, złamań przezkrętarzowych i podkrętarzowych, złamań krętarzy itp.) – w zależności od zakresu ruchów, przemieszczeń, skrócenia, zniekształceń i różnego rodzaju zmian wtórnych oraz dolegliwości subiektywnych:	
a) ze zmianami miernego stopnia	do 20
b) ze zmianami dużego stopnia	do 40
c) z bardzo ciężkimi zmianami miejscowymi i dolegliwościami wtórnymi (kręgosłup, staw krzyżowo-biodrowy, kolano itp.)	do 65
146. Przykurcze i zeszywnienia powikłane przewlekłym zapaleniem tkanki kostnej, z przetokami, ciałami obcymi itp. Ocenia się według pozycji 142-145, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań o	do 15

Uwaga: jako wynik urazowego uszkodzenia biodra zgłaszane są często następujące zmiany chorobowe: krwipochodne ropne zapalenie kości, gruźlica kostno-stawowa, nowotwory, martwice aseptyczne kości, biodro szpotawe dorastających i inne zniekształcenia powodujące zaburzenia statyki. Przy tego rodzaju stanach chorobowych należy szczególną uwagę zwracać na istnienie związku przyczynowego między tymi schorzeniami a wypadkiem.

Udo

147. Złamanie kości udowej – w zależności od zniekształceń, skrócenia, zaników mięśniowych i ograniczenia ruchów w stawach:	
a) z nieznacznymi zmianami i skróceniem do 4 cm	do 15
b) z miernymi zmianami i skróceniem do 6 cm	do 30
c) ze skróceniem ponad 6 cm i ciężkimi zmianami	do 40
148. Staw rzekomy lub ubytki kości udowej uniemożliwiające obciążenie kończyny – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji, skrócenia i zaburzeń wtórnych	do 60
149. Uszkodzenia skóry, mięśni, ścięgien (oparzenia, przecięcia, pęknięcia podskórne, przepukliny mięśniowe itp.) – w zależności od zaburzeń funkcji itp.	do 20
150. Uszkodzenia dużych naczyń, tętniaki pourazowe – w zależności od stopnia wtórnych zaburzeń troficznych	do 30
151. Uszkodzenia uda powikłane przewlekłym ropnym zapaleniem kości, przetokami, ciałami obcymi, skostnieniem pozaszkieletowym i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 147-150, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań	do 10
152. Uszkodzenia uda powikłane z współistniejącym uszkodzeniem nerwu kulszowego ocenia się według pozycji 147-150, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów uszkodzenia nerwu o	do 65
Uwaga: łączny stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu ocenianego według pozycji 147-150 i 152 nie może przekroczyć 70%.	
153. Utrata kończyny – zależnie od długości kikuta i przydatności jego cech do oprotezowania	do 70

Kolano

154. Zeszywnienie stawu kolanowego:	
a) w pozycji funkcjonalnej korzystnej 0-15°	do 30
b) przy większych stopniach zgięcia lub przeproście powyżej -10° (minus 10°) stosuje się ocenę wg pp. a) - zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu za każde 4° odchylenie ponad granicę 15° lub -10° o:	1
155. Trwałe ograniczenia ruchomości stawu kolanowego w następstwie uszkodzeń samego stawu (uszkodzenia więzadłowe, torebkowe, łąkotek, kości tworzących staw kolanowy itd.) – w zależności od charakteru przykurczu i zakresu ubytku funkcji:	
a) utrata ruchomości w zakresie 0-40° za każde 2° ubytku ruchu	1
b) utrata ruchomości w zakresie 40°-90° za każde 5° ubytku ruchu	1
c) utrata ruchomości w zakresie 90°-120° za każde 10° ubytku ruchu	1
Uwaga: prawidłowo funkcjonalny zakres ruchów przyjmuje się w granicach 0°-120°.	
156. Inne następstwa uszkodzeń kolana: skrócenie kończyny, zaburzenia osi, stawu (koślawość, szpotawość, ruchomość patologiczna), dolegliwości przewlekłe zapalne, zapalenia ropne, ciała obce, przetoki itp. – w zależności od stopnia	do 20
157. Utrata kończyny na poziomie stawu kolanowego	65

Podudzie

158. Złamanie kości podudzia – w zależności od zniekształcenia, przemieszczenia, powikłań wtórnych, zmian troficznych i czynnościowych kończyny itp.:	
a) ze zmianami lub skróceniami do 4 cm	do 15

b) z dużymi wtórnymi zmianami lub ze skróceniem od 4 cm do 6 cm	do 25	
c) ze skróceniem powyżej 6 cm lub bardzo rozległymi zmianami wtórnymi i z dodatkowymi powikłaniami w postaci przewlekłego zapalenia kości, przetok, zmian troficznych skóry z owrzodzeniami, stawów rzekomych, ubytków kostnych i zmian neurologicznych	do 50	
159. Izolowane złamanie strzałki (oprócz kostki bocznej)	3	
160. Uszkodzenie tkanek miękkich podudzia, uszkodzenia ścięgna Achillesa i innych ścięgien – zależnie od rozległości uszkodzenia, zaburzeń czynnościowych i zniekształceń stopy	do 20	
161. Utrata kończyny w obrębie podudzia – w zależności od charakteru kikuta, długości, przydatności do oprotezowania i zmian wtórnych w obrębie kończyny:		
a) przy długości kikuta do 8 cm mierząc od szpary stawowej	60	
b) przy dłuższych kikutach	do 55	
Stawy skokowe, stopa		
162. Ograniczenie ruchomości i zniekształcenia w stawach skokowych (w następstwie wykręcenia, zwichnięcia, złamania kości tworzących staw, zranień, ciał obcych, blizn itp.) – w zależności od ich stopnia i dolegliwości:		
a) bez zniekształceń	do 15	
b) ze zniekształceniem, upośledzeniem funkcji ruchowej i statycznej stopy	do 25	
c) powikłane przewlekłym zapaleniem kości stawu, przetokami, martwicą aseptyczną, zmianami neurologicznymi itp.	do 40	
163. Zesztywnienie stawu skokowego – w zależności od ustawienia stopy, zmian wtórnych i powikłań:		
a) pod kątem zbliżonym do prostego	do 20	
b) w innych ustawieniach czynnościowo niekorzystnych	do 40	
164. Złamania kości piętowej lub skokowej z przemieszczeniem, zniekształceniem i innymi zmianami wtórnymi:		
a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 15	
b) znacznego stopnia lub z powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 30	
165. Utrata kości piętowej lub kostkowej	40	
166. Uszkodzenia kości stępu z przemieszczeniem, zniekształceniami i innymi zmianami wtórnymi:		
a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	do 10	
b) znacznego stopnia lub innymi powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń	do 20	
167. Złamania kości śródstopia z przemieszczeniem, zniekształceniem stopy:		
a) złamania I lub V kości z wyraźnym przemieszczeniem – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	do 15	
b) złamania II, III lub IV kości śródstopia – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	do 10	
c) złamanie trzech i więcej kości śródstopia – w zależności od zaburzeń czynnościowych	do 20	
168. Złamania kości śródstopia powikłane zapaleniem kości, przetokami, wtórnymi zmianami troficznymi i zmianami neurologicznymi ocenia się według pozycji 167, zwiększając stopień stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań	do 10	
169. Inne uszkodzenia stopy pozostawiające zmiany bliznowe i zniekształcające – w zależności od stopnia upośledzenia czynności	do 15	
170. Utrata stopy w całości	50	
171. Utrata stopy na poziomie stawu Choparta	40	
172. Utrata stopy w stawie Lisfranka	35	
173. Utrata stopy w obrębie kości śródstopia – zależnie od rozległości utraty przedstopia i cech kikuta	do 30	
Palce stopy		
174. Utrata paliczka paznokciowego palucha	do 5	
175. Utrata całego palucha	7	
176. Utrata wraz z kością śródstopia – w zależności od rozmiaru utraty kości śródstopia	do 20	
177. Utrata palców II-V w części lub całości – za każdy palec	2	
178. Utrata V palca wraz z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia	do 10	
179. Utrata palców II-IV z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia, za każdy palec	do 5	
180. Inne uszkodzenia i zniekształcenia palców – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	do 5	
N. PORAZENIE LUB NIEDOWŁADY POSZCZEGÓLNYCH NERWÓW OBWODOWYCH		
181. Uszkodzenie częściowe lub całkowite – w zależności od stopnia zaburzeń:		
a) nerwu przeponowego poniżej jego połączenia z nerwem podobojczykowym	do 15	
b) nerwu piersiowego długiego	do 15	do 10
c) nerwu pachwowego	do 25	do 20
d) nerwu mięśniowo-skórnego	do 25	do 20
e) nerwu promieniowego powyżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	do 45	do 35
f) nerwu promieniowego poniżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	do 30	do 25
g) nerwu promieniowego nad wejściem do kanału mięśnia odwracacza przedramienia	do 25	do 15
h) nerwu promieniowego po wyjściu z kanału mięśnia odwracacza przedramienia	do 15	do 10

i) nerwu pośrodkowego w zakresie ramienia	do 40	do 30
j) nerwu pośrodkowego w zakresie nadgarstka	do 25	do 15
k) nerwu łokciowego	do 30	do 20
l) spłotu karkowego części nadobojczykowej (górnjej)	do 25	do 20
m) spłotu barkowego części podobojczykowej (dolnej)	do 45	do 40
n) pozostałych nerwów odcinka szyjno-piersiowego		do 15
o) nerwu zasłonowego		do 15
p) nerwu udowego		do 30
q) nerwów pośladkowych (górnego i dolnego)		do 20
r) nerwu sromowego wspólnego		do 25
s) nerwu kulszowego przed podziałem na nerw piszczelowy i strzałkowy (normę w wysokości ponad 50% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)		do 60
t) nerwu piszczelowego – (normę w wysokości ponad 30% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)		do 40
u) nerwu strzałkowego		do 20
v) spłotu łędźwiowo-krzyżowego		do 70
w) pozostałych nerwów odcinka łędźwiowo-krzyżowego		do 10
"Uwaga: według pozycji 181 ocenia się tylko uszkodzenia nerwów obwodowych. W przypadkach współistnienia uszkodzeń kostnych, mięśniowych i nerwowych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących uszkodzeń kończyn górnych i dolnych."		
182. Kaulalgie potwierdzone obserwacją szpitalną – w zależności od stopnia zmian troficznych i nasilenia bólów	30	50

ZAŁĄCZNIK NR III KLAUZULE DODATKOWE

§ 1 Klauzule mające zastosowanie do dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych

Klauzula OG1 Ubezpieczenia ryzyka przepięcia

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- W odniesieniu do ubezpieczonych w ramach dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych lub w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych:
  - budynków,
  - budowli,
  - stałych elementów budynków,
  - maszyn, urządzeń i wyposażenia,
 zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek przepięcia.
- CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za szkody będące następstwem przepięcia:
  - we wszelkiego rodzaju miernikach, licznikach, bezpiecznikach, stycznikach, odgromnikach, grzejnych urządzeniach elektrycznych;
  - wkładkach topikowych, czujnikach, żarówkach, lampach oraz wszelkich innych elementach i materiałach, które z uwagi na swoje specyficzne przeznaczenie i warunki pracy ulegają szybkiemu zużyciu lub które podlegają okresowej wymianie w ramach konserwacji, zgodnie z instrukcją techniczną i zaleceniami producenta;
  - w maszynach i urządzeniach, w których – w okresie poprzedzającym szkodę – nie przeprowadzono okresowego badania eksploatacyjnego stosownie do obowiązujących przepisów prawa lub zaleceń producenta;
  - powstałe w trakcie naprawy lub prób dokonywanych na maszynach i urządzeniach, z wyjątkiem prób związanych z okresowymi badaniami eksploatacyjnymi;
  - powstałego w mikroinstalacjach, o których mowa w Klauzuli OG23.
- Ubezpieczający ustala łączny limit odpowiedzialności na wszystkie przedmioty ubezpieczenia w odniesieniu do szkód powstałych wskutek przepięcia w okresie ubezpieczenia.
- Jeżeli nie umówiono się inaczej, w odniesieniu do szkód objętych ochroną na podstawie niniejszej klauzuli w odniesieniu do mienia:
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych – obowiązuje odrębna suma ubezpieczenia w wysokości 10 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych obowiązuje limit odpowiedzialności w wysokości 10 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia, jednak nie więcej niż łączna suma ubezpieczenia mienia w ramach tego ubezpieczenia.

Klauzula OG2A Ubezpieczenia ryzyka wandalizmu

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- W odniesieniu do ubezpieczonych w ramach dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych lub w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych:
  - budynków,
  - budowli,
  - stałych elementów budynków,
  - maszyn, urządzeń i wyposażenia,
  - mikroinstalacji, o których mowa w klauzuli dodatkowej OG23,
 zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek wandalizmu.
- Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód o charakterze estetycznym, polegających na pomalowaniu, porysowaniu, zarysowaniu powierzchni, umieszczenia napisów lub znaków graficznych (graffiti) oraz stłuczenia szyb.
- Ubezpieczający ustala łączny limit odpowiedzialności na wszystkie przedmioty ubezpieczenia w odniesieniu do szkód powstałych wskutek wandalizmu w okresie ubezpieczenia.
- Jeżeli nie umówiono się inaczej, w odniesieniu do szkód objętych ochroną na podstawie niniejszej klauzuli w odniesieniu do mienia:
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych – obowiązuje odrębna suma ubezpieczenia w wysokości 5 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych obowiązuje limit odpowiedzialności w wysokości 5 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia, jednak nie więcej niż łączna suma ubezpieczenia mienia w ramach tego ubezpieczenia.
- Każde odszkodowanie z tytułu wandalizmu pomniejszone zostanie o udział własny Ubezpieczonego w szkodzie w wysokości 5%, nie mniej niż 500 zł, który nie może być zniesiony.

Klauzula OG4A Ubezpieczenia ryzyka rozmrożenia środków obrotowych (-18°C)

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- W odniesieniu do środków obrotowych ubezpieczonych w ramach ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek rozmrożenia.
- Ubezpieczenie obejmuje wyłącznie środki obrotowe, których właściwości naturalne nakazują przechowywanie ich w temperaturze minus 18°C lub niższej.
- CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za wszelkie szkody powstałe wskutek niewłaściwego przechowywania środków obrotowych.

4. Ubezpieczający ustala łączny limit odpowiedzialności na wszystkie przedmioty ubezpieczenia w odniesieniu do szkód powstałych wskutek rozmrożenia w okresie ubezpieczenia.
5. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII za szkody powstałe wskutek zdarzeń objętych niniejszą klauzulą wynosi 20% sumy ubezpieczenia materiałów i zapasów od ognia i innych zdarzeń losowych, nie więcej niż 20 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Klauzula OG4B **Ubezpieczenia ryzyka rozmrożenia środków obrotowych** **(-4°C)**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. W odniesieniu do środków obrotowych ubezpieczonych w ramach ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek rozmrożenia.
2. Ubezpieczenie obejmuje wyłącznie środki obrotowe, których właściwości naturalne nakazują przechowywanie ich w temperaturze minus 4°C lub niższej.
3. CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za wszelkie szkody powstałe wskutek niewłaściwego przechowywania środków obrotowych.
4. Ubezpieczający ustala łączny limit odpowiedzialności na wszystkie przedmioty ubezpieczenia w odniesieniu do szkód powstałych wskutek rozmrożenia w okresie ubezpieczenia.
5. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII za szkody powstałe wskutek zdarzeń objętych niniejszą klauzulą wynosi 20% sumy ubezpieczenia materiałów i zapasów od ognia i innych zdarzeń losowych, nie więcej niż 20 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Klauzula OG8 **Ubezpieczenia szkód w mieniu znajdującym się na placach** **składowych**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. Ubezpieczenie obejmuje szkody objęte zakresem dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych powstałe w ubezpieczonych ziemiopłodach oraz materiałach i zapasach znajdujących się na placach składowych.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód:
  - 1) w zwierzętach gospodarskich,
  - 2) w słomie, sieniu lub trawach energetycznych,
  - 3) będących następstwem uderzenia w ubezpieczone mienie pojazdu,
  - 4) w razie braku zabezpieczenia mienia zgodnie z jego właściwościami naturalnymi, parametrami technicznymi wymaganymi dla danego rodzaju mienia oraz wytycznymi producenta dotyczącymi sposobu przechowywania mienia,
3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII z tytułu niniejszej klauzuli wynosi 20% łącznej sumy ubezpieczenia ziemiopłodów oraz materiałów i zapasów, nie więcej niż 50 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
4. Dla szkód powstałych wskutek powodzi, gradu, huraganu i deszczu nawalnego, CONCORDIA ponosi odpowiedzialność do 15% limitu ustalonego zgodnie z ust. 3 niniejszej klauzuli.

Klauzula OG10 **Automatycznego pokrycia mienia**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. CONCORDIA w ramach dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych oraz dobrowolnego ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku obejmuje automatyczną ochroną ubezpieczeniową nowonabyte budynki, budowle, stałe elementy budynku oraz maszyny, urządzenia i wyposażenie, a także takie mienie, którego wartość wzrosła wskutek dokonania inwestycji lub modernizacji z dniem przejścia na Ubezpieczonego ryzyka związanego z posiadaniem tego mienia, z zastrzeżeniem, że odpowiedzialność CONCORDII rozpoczyna się po dokonaniu wszystkich odbiorów technicznych oraz po pozytywnym zakończeniu prób i testów maszyn i urządzeń.
2. Ochroną ubezpieczeniową automatycznie na okres 60 dni zostaje objęte mienie, o którym mowa w ust. 1, o ile fakt nabycia lub wzrostu wartości mienia zostanie zgłoszony CONCORDII w tym okresie.
3. Jeżeli strony nie umówią się inaczej odpowiedzialność CONCORDII w stosunku do automatycznie ubezpieczonego na mocy niniejszej klauzuli mienia ograniczona jest do kwoty odpowiadającej 20% łącznej sumy ubezpieczenia, nie więcej niż 500 000 zł.
4. CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności za szkody w mieniu, o którym mowa powyżej, w razie niedopełnienia obowiązku zgłoszenia w określonym w ust. 2 terminie.

5. W razie przekroczenia limitu ustalonego dla potrzeb niniejszej klauzuli odpowiedzialność CONCORDII ograniczona jest do sumy ubezpieczenia powiększonej o limit wynikający z klauzuli automatycznego pokrycia.
6. Objęcie ochroną ubezpieczeniową mienia po przekroczeniu ustalonego w ust. 3 limitu może mieć miejsce na podstawie indywidualnego wniosku Ubezpieczającego oraz pisemnej akceptacji CONCORDII, z zastrzeżeniem, że początek odpowiedzialności CONCORDII w odniesieniu do powyższego mienia nastąpić może najwcześniej od dnia złożenia wniosku.
7. Dodatkowa składka wynikająca z udzielonej ochrony na mocy niniejszej klauzuli naliczona zostanie z zastosowaniem stawki wynikającej z zawartej Umowy ubezpieczenia, w systemie pro rata temporis.
8. Rozliczenie składki wynikającej z udzielanej ochrony ubezpieczeniowej następuje w przeciągu 14 dni po zakończeniu kwartału, w którym nastąpiło przekazanie inwestycji do użytkowania lub do ewidencji środków trwałych Ubezpieczającego, jeżeli taka ewidencja jest prowadzona.

Klauzula OG11C **Klauzula zwiększenia sum ubezpieczenia ziemiopłodów** **(sierpień–październik)**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. CONCORDIA obejmuje ochroną, w zakresie dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych, wzrost wartości ubezpieczanych ziemiopłodów w trakcie trwania Umowy ubezpieczenia, w okresie pomiędzy 1 sierpnia a 31 października.
2. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII za szkody powstałe wskutek zdarzeń objętych zakresem ubezpieczenia w okresie wskazanym w ust. 1 wynosi 120% sumy ubezpieczenia ziemiopłodów od ognia i innych zdarzeń losowych na dzień zawarcia Umowy ubezpieczenia, nie więcej niż wzrost o 50 000 zł.
3. Klauzula nie dotyczy umów ubezpieczenia zawieranych na okres krótszy niż 12 miesięcy.

Klauzula OG12 **Leeway**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że przy wyliczaniu odszkodowania CONCORDIA odstępuje od stosowania zasady odpowiedzialności proporcjonalnej w przypadku niedoubezpieczenia mienia, jeżeli spełniony jest którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) wartość przedmiotu ubezpieczenia w dniu szkody nie przekracza 120% sumy ubezpieczenia tego przedmiotu;
- 2) wysokość szkody nie przekracza 20% sumy ubezpieczenia danego przedmiotu.

Klauzula OG17 **Ubezpieczenia zwierząt gospodarskich od porażenia prądem**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. W odniesieniu do zwierząt gospodarskich ubezpieczonych w ramach dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, zakres ubezpieczenia obejmuje szkody będące bezpośrednim następstwem porażenia prądem.
2. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII za szkody objęte ochroną na podstawie niniejszej klauzuli wynosi 15% sumy ubezpieczenia zwierząt gospodarskich nie więcej niż 25 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Klauzula OG18 **Ubezpieczenia mienia związanego z wylęgiem drobiu,** **chowem drobiu lub zwierząt futerkowych w ramach działań** **specjalnych produkcji rolnej**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. Dobrowolne ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych obejmuje również szkody powstałe w mieniu związanym z wylęgiem drobiu, chowem drobiu lub zwierząt futerkowych w ramach działań specjalnych produkcji rolnej.
2. W odniesieniu do ubezpieczonego drobiu lub zwierząt futerkowych, CONCORDIA nie odpowiada za szkody powstałe wskutek dymu i sadzy.

Klauzula OG19 **Ubezpieczenia mienia związanego z produkcją grzybów** **i grzybnii**

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. Dobrowolne ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych obejmuje również

szkody powstałe w mieniu związanym z produkcją grzybów i grzybnii.

- Z zakresu ubezpieczenia przedmiotowej klauzuli wyłączone są szkody powstałe w grzybach oraz grzybniach.

Klauzula OG20 Ubezpieczenia paliw napędowych

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- Dobrowolne ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych obejmuje również szkody powstałe w paliwach napędowych znajdujące się w pojemnikach lub zbiornikach, które spełniają warunki określone w obowiązujących przepisach prawa w zakresie przechowywania paliw płynnych.
- Z zakresu ubezpieczenia przedmiotowej klauzuli wyłączone są szkody powstałe w paliwach napędowych znajdujących się w pojazdach, lub w pojemnikach i zbiornikach niespełniających wymogów określonych w ust. 1.

Klauzula OG21 Ubezpieczenia słomy, siana, traw energetycznych składowanych w budynkach

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- Ubezpieczenie obejmuje szkody objęte zakresem dobrowolnego ubezpieczenia od ognia i innych zdarzeń losowych powstałe w słomie, sianie trawach energetycznych składowanych w budynkach.
- W odniesieniu do mienia wskazanego w niniejszej klauzuli, CONCORDIA nie odpowiada za szkody powstałe wskutek zalania, bez względu na włączenie do Umowy ubezpieczenia klauzuli zalania.
- Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII z tytułu niniejszej klauzuli wynosi 20% łącznej sumy ubezpieczenia ziemiopłodów, nie więcej niż 30 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
- Każde odszkodowanie za szkody w słomie, sianie lub trawach energetycznych powstałe wskutek pożaru lub wybuchu pomniejszone zostanie o udział własny Ubezpieczonego w szkodzie w wysokości 20%, nie mniej niż 500 zł, który nie może być zniesiony.

Klauzula OG22 Ubezpieczenia mienia od zalania

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- W odniesieniu do mienia ubezpieczonego w ramach dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych lub obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych, zakres ubezpieczenia obejmuje szkody powstałe wskutek zalania.
- Ubezpieczający ustala łączny limit odpowiedzialności na wszystkie przedmioty ubezpieczenia w odniesieniu do szkód powstałych wskutek zalania w okresie ubezpieczenia.
- Jeżeli nie umówiono się inaczej, w odniesieniu do szkód objętych ochroną na podstawie niniejszej klauzuli w odniesieniu do mienia:
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych – obowiązuje odrębna suma ubezpieczenia w wysokości 20 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia,
  - objętego ochroną ubezpieczeniową w ramach dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych obowiązuje limit odpowiedzialności w wysokości 20 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia, jednak nie więcej niż łączna suma ubezpieczenia mienia w ramach tego ubezpieczenia.
- W szkodach powstałych wskutek zalania wodą, pochodzącą z opadów atmosferycznych lub topnienia śniegu, potrąca się udział własny Ubezpieczonego w wysokości:
  - 10% wartości szkody, jednak nie mniej niż 100 zł w pierwszej szkodzie;
  - 50% wartości szkody, jednak nie mniej niż 500 zł w drugiej lub następnej szkodzie.
- Udziały własne wskazane w ust. 4 nie mogą zostać zniesione.

Klauzula OG23 Ubezpieczenia odnawialnych źródeł energii

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- Przedmiotem ubezpieczenia w zakresie dobrowolnego ubezpieczenia mienia od ognia i innych zdarzeń losowych, dobrowolnego ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz klauzuli dodatkowej ubezpieczenia ryzyka wandalizmu na podstawie niniejszej klauzuli mogą być wskazane w Umowie, będące własnością Ubezpieczającego i wykorzystywane na cele własne lub z zamiarem sprzedaży

nadwyżki uzyskanej energii, zgodnie z Ustawą o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 poz. 478) mikroinstalacje, przez które rozumie się:

- 1) kolektory słoneczne** – urządzenia przeznaczone do konwersji energii promieniowania słonecznego na ciepło, posiadające certyfikat zgodności z normą PN-EN 12975-1, PN-EN 12975-2, PN-EN ISO 9806 lub posiadające certyfikat SOLAR KEYMARK;
  - 2) system fotowoltaiczny** – panele fotowoltaiczne wraz z oprzyrządowaniem, służące do bezpośredniej zmiany energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną, posiadające certyfikat zgodności z normą PN-EN 61215 lub PN-EN 61646;
  - 3) pompę ciepła** – urządzenie grzewcze, korzystające z odnawialnych źródeł energii, posiadające certyfikat zgodności z normą PN-EN 14511, PN-EN 12309, PN-EN 16147 lub PN-EN 15879-1;
  - 4) małą elektrownię wiatrową** – urządzenie służące do zamiany energii wiatru w energię elektryczną, składające się z wieży wraz z fundamentem oraz umieszczonego w gondoli przetwornika energii wiatrowej z przekładnią i wirnikiem z łopatkami posiadające certyfikat zgodności z normą PN-EN 61400-2;
  - 5) źródła ciepła opalane biomasą** – kotły z automatycznym lub ręcznym zasilaniem w paliwo, dedykowane wyłącznie do spalania określonego rodzaju biomasy, posiadające certyfikat zgodności z normą PN-EN 303-5;
  - 6) mikrokogenerację** – skojarzoną produkcję energii cieplnej i elektrycznej w oparciu o urządzenia małych i średnich mocy, posiadające certyfikat zgodności z normą PN-ISO 8528.
- Ochroną ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku oraz ryzyka wandalizmu, objęte są wyłącznie mikroinstalacje umiejscowione na dachu budynku.
  - Ochroną ubezpieczeniową nie są objęte:
    - 1) mikroinstalacje nieprzymocowane trwałe do budynku lub podłoża;
    - 2) szkody powstałe w wyniku nieużytkowania mikroinstalacji przez okres dłuższy niż 60 dni;
    - 3) szkody powstałe w wyniku montażu mikroinstalacji przez firmy lub osoby nieposiadające stosownych uprawnień do wykonywania tych czynności, o których mowa w obowiązujących przepisach prawa,
    - 4) szkody powstałe w wyniku wystąpienia ryzyka przepięcia, bez względu na rozszerzenie zakresu ubezpieczenia o inne klauzule dodatkowe.
  - Sposób ustalania sumy ubezpieczenia:
    - 1) dla mikroinstalacji w wieku do 10 lat (licząc od daty produkcji najważniejszych komponentów np. paneli fotowoltaicznych, turbiny wiatrowej), Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający na podstawie wartości odtworzeniowej mienia z dnia zawarcia Umowy.
    - 2) dla mikroinstalacji w wieku powyżej 10 lat (licząc od daty produkcji najważniejszych komponentów np. paneli fotowoltaicznych, turbiny wiatrowej), Sumę ubezpieczenia ustala Ubezpieczający na podstawie wartości rzeczywistej mienia z dnia zawarcia Umowy.
  - Rozmiar szkody i wysokość odszkodowania dla ubezpieczonego mienia ustala się w wartości odtworzeniowej, jako koszt naprawy uszkodzonego lub zakupu zniszczonego mienia, z zachowaniem jego dotychczasowych parametrów.
  - Rozmiar szkody i wysokość odszkodowania dla ubezpieczonego mienia będącego w wieku powyżej 10 lat (licząc od daty produkcji najważniejszych komponentów np. paneli fotowoltaicznych, turbiny wiatrowej), ustala się w wartości rzeczywistej.
  - Ubezpieczony zobowiązany jest dostarczyć Ubezpieczycielowi dokumenty niezbędne do rozpatrzenia wniosku o wypłatę odszkodowania, w tym:
    - 1) wykaz utraconych lub zniszczonych przedmiotów z podaniem ich wartości,
    - 2) dokumenty związane z zakupem i eksploatacją mikroinstalacji (w szczególności załączniki gwarancyjne i okresowe dokonywane zgodnie z wymaganiami i przelagami producenta),
    - 3) inne, wymienione przez Ubezpieczyciela w zawiadomieniu skierowanym do osoby występującej z roszczeniem i niezbędne do ustalenia odpowiedzialności za szkodę lub wysokości odszkodowania dokumenty.
  - W klauzuli zastosowanie ma franszyza integralna w wysokości 500 zł.

Klauzula OG24 Ubezpieczenia różnicy pomiędzy ceną nabycia/kosztom wytworzenia a ceną sprzedaży

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

- CONCORDIA pokrywa różnicę pomiędzy ceną nabycia/kosztom wytworzenia ubezpieczonych sprzedanych i nieodebranych przez kupującego środków obrotowych a ich ceną sprzedaży, jednak nie więcej niż 15% ceny nabycia/wytworzenia, o ile na skutek zrealizowania się zdarzenia losowego objętego ochroną ubezpieczenia ulegną one zniszczeniu bądź uszkodzeniu.
- Z zastrzeżeniem powyższego uzgadnia się, że cena sprzedaży nie obejmuje kosztów transportu.
- Jeżeli nie umówiono się inaczej, z zastrzeżeniem ust. 1, limit odpowiedzialności w okresie ubezpieczenia wynosi 20% sumy ubezpieczenia środków obrotowych, ale nie więcej niż 50 000 zł, na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.
- W przypadku niedoubezpieczenia środków obrotowych wysokość odszkodowania zostanie ustalona zgodnie z § 41 OWU.

Klauzula OG30 Ubezpieczenia szyb i innych przedmiotów od stłuczenia

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że ubezpieczenie obejmuje szkody powstałe w oszkleniu i innych przedmiotach na następujących warunkach:

1. W granicach ustalonej sumy ubezpieczenia zakres ochrony ubezpieczeniowej obejmuje stłuczenie lub pęknięcie, będących własnością Ubezpieczającego, lub będących w jego posiadaniu na podstawie tytułu prawnego:
  - 1) stałych oszkleń zewnętrznych i wewnętrznych budynków i budowli,
  - 2) szklanych lub kamiennych wykładzin oraz budowli, neonów, reklam świetlnych, szyldów, gablot, luster i witraży niezabytkowych, wykonanych ze szkła, minerałów i ich imitacji lub tworzyw sztucznych.
2. Ochroną ubezpieczeniową objęte jest mienie znajdujące się na terenie Polski, w miejscu wymienionym w Umowie ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa zostaje zachowana mimo przeniesienia własności ubezpieczonego mienia między jednostkami organizacyjnymi Ubezpieczonego, lokalizacjami jednostek lub przeniesienia własności ubezpieczonego mienia na nowo powołane jednostki Ubezpieczającego oraz w przypadku przeniesienia własności na bank, zakład ubezpieczeń lub inny podmiot (jako zabezpieczenie wierzytelności).
3. Ubezpieczenie, w granicach sumy ubezpieczenia, obejmuje także:
  - 1) koszty ustawienia rusztorów lub drabin umożliwiających wstawienie szyb;
  - 2) demontaż lub naprawę instalacji świetlnych i neonowych;
  - 3) odtworzenie znaków reklamowych lub informacyjnych.
4. Odpowiedzialność CONCORDII nie obejmuje szkód:
  - 1) w szklanych i kamiennych wykładzinach podłogowych;
  - 2) w szybach zainstalowanych w środkach transportu, urządzeniach technicznych i różnego rodzaju instalacjach;
  - 3) w mieniu znajdującym się w lokalu, budynku lub budowli zamkniętym i nieużytkowanym przez okres dłuższy niż 30 dni;
  - 4) polegających na poplamieniu, zmianie barwy, zadrapaniu, porysowaniu, odprysnięciu kawałków powierzchni ubezpieczonych przedmiotów;
  - 5) będących następstwem niewłaściwego działania lub wady urządzeń oświetleniowych;
  - 6) powstałych wskutek wymiany, wymontowywania ubezpieczonego przedmiotu, prac konserwacyjnych lub naprawczych;
  - 7) zaistniałych podczas transportu;
  - 8) które łącznie ze wszystkimi kosztami dodatkowymi nie przekraczają 250 zł.
5. Wartość szkody obliczana jest według cen detalicznych przedmiotów tego samego lub podobnego rodzaju, gatunku, materiału i wymiarów albo według kosztów naprawy, z uwzględnieniem zakresu rzeczywistych uszkodzeń. Koszty naprawy powinny być udokumentowane rachunkiem wykonawcy albo kalkulacją Ubezpieczającego, jeżeli naprawił on szkodę własnymi siłami.
6. Wartość szkody, w granicach sumy ubezpieczenia, obejmuje:
  - 1) niezbędne koszty demontażu i montażu,
  - 2) koszty transportu,
  - 3) koszty odtworzenia folii antywłamaniowych,
  - 4) koszty odtworzenia nadruków reklamowych na drzwiach zewnętrznych i witrażach.
7. Granicą odpowiedzialności CONCORDII z tytułu niniejszej klauzuli jest suma ubezpieczenia określona w Umowie ubezpieczenia.

§ 2 Klauzule mające zastosowanie do dobrowolnego ubebezpieczenia mienia od kradzieży z włamaniem i rabunku

Klauzula KR2 Ubezpieczenia zewnętrznych elementów stałych budynków i budowli

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. CONCORDIA rozszerza ochronę ubezpieczeniową o szkody powstałe w elementach stałych budynków i budowli od kradzieży i dewastacji.
2. Przedmiotem ubezpieczenia jest mienie znajdujące się na zewnątrz ubezpieczonego budynku lub budowli i trwale do niego przymocowane, tj. anteny, wszelkiego rodzaju, szyldy, neony, markizy, tablice reklamowe, zabezpieczenia okien i drzwi (np. rolety, żaluzje antywłamaniowe, okienne), a także elementy oświetlenia oraz instalacji: alarmowych (w tym kamery), wentylacyjnych lub klimatyzacyjnych, a także inne elementy instalacji, które ze względów technologicznych muszą być zainstalowane za zewnątrz ubezpieczonego budynku lub budowli.
3. CONCORDIA nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli elementy budynku nie zostały zamontowane lub zainstalowane w taki sposób, że ich wymontowanie było możliwe bez pozostawienia śladów użycia siły lub narzędzi.
4. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII za szkody powstałe wskutek zdarzeń objętych niniejszą klauzulą wynosi 15 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Klauzula KR8 Ubezpieczenia szkód w mieniu znajdującym się na placach składowych

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. Ubezpieczenie obejmuje szkody objęte zakresem dobrowolnego ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem i rabunku powstałe w ubezpieczonych ziemiopłodach oraz materiałach i zapasach znajdującym się na placach składowych.
2. Ubezpieczenie nie obejmuje szkód:
  - 1) w zwierzętach gospodarskich;
  - 2) w słomie, sienie lub trawach energetycznych;
  - 3) w razie braku zabezpieczenia mienia zgodnie z jego właściwościami naturalnymi, parametrami technicznymi wymaganymi dla danego rodzaju mienia oraz wytycznymi producenta dotyczącymi sposobu przechowywania mienia;
  - 4) powstałej wskutek kradzieży z włamaniem, gdy plac składowy był zabezpieczony niezgodnie z wymaganiami określonymi w Załączniku nr I.
3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, limit odpowiedzialności CONCORDII z tytułu niniejszej klauzuli wynosi 20% łącznej sumy ubezpieczenia ziemiopłodów oraz materiałów i zapasów, nie więcej niż 20 000 zł na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Klauzula KR24 Ubezpieczenia różnicy pomiędzy ceną nabycia/kosztom wytworzenia a ceną sprzedaży

Z zachowaniem pozostałych niezmienionych niniejszą klauzulą postanowień Umowy ubezpieczenia i OWU ustala się, że:

1. CONCORDIA pokrywa różnicę pomiędzy ceną nabycia/kosztom wytworzenia ubezpieczonych sprzedanych i nieodebranych przez kupującego środków obrotowych a ich ceną sprzedaży, jednak nie więcej niż 15% ceny nabycia/wytworzenia, o ile na skutek zrealizowania się zdarzenia objętego ochroną ubezpieczenia ulegną one zniszczeniu bądź uszkodzeniu.
2. Z zastrzeżeniem powyższego uzgadnia się, że cena sprzedaży nie obejmuje kosztów transportu.
3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, z zastrzeżeniem ust. 1, limit odpowiedzialności w okresie ubezpieczenia wynosi 20% sumy ubezpieczenia środków obrotowych, ale nie więcej niż 20 000 zł, na jedno i wszystkie zdarzenia w okresie ubezpieczenia.

Jak zgłosić szkodę?

Telefon

61 858 48 08

E-mail

szkody.poznan@concordiaubezpieczenia.pl

Fax

61 858 48 99

WWW

Formularze ON-LINE na

www.concordiaubezpieczenia.pl

ZASADY SKŁADANIA REKLAMACJI

- Klientowi przysługuje prawo do składania reklamacji dotyczących usług świadczonych przez Ubezpieczyciela.
- Poprzez reklamację rozumie się każde wystąpienie Klienta lub jego pełnomocnika, zawierające zastrzeżenia dotyczące działalności wykonywanej przez Ubezpieczyciela lub świadczonych przez Ubezpieczyciela usług.
- Z zastrzeżeniem ust. 4 poniżej, Klientem uprawnionym do wniesienia reklamacji jest:
  - zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym:
    - osoba fizyczna będąca Ubezpieczającym, Ubezpieczonym, Uposażonym lub Uprawnionym z Umowy ubezpieczenia;
    - osoba fizyczna dochodząca roszczeń na podstawie przepisów ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 392 j.t.), w tym również od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego lub Polskiego Biura Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.
  - zgodnie z przepisami ustawy z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń – poszukujący ochrony ubezpieczeniowej, Ubezpieczający lub Ubezpieczony będący osobą prawną lub spółką nieposiadającą osobowości prawnej.
- Zgodnie z przyjętymi przez Ubezpieczyciela zasadami dotyczącymi reklamacji, Klientem uprawnionym do wniesienia reklamacji są również inne osoby lub podmioty niż wskazane w ust. 3 powyżej, które zgłaszają zastrzeżenia dotyczące działalności wykonywanej przez Ubezpieczyciela lub świadczonych przez Ubezpieczyciela usług.
- Jeśli jednak Umowa ubezpieczenia była zawarta lub miała zostać zawarta za pośrednictwem jednego z pośredników wymienionych poniżej:
  - brokera ubezpieczeniowego;
  - agenta ubezpieczeniowego lub agenta oferującego ubezpieczenia uzupełniające wykonujących czynności agencyjne na rzecz więcej niż jednego zakładu ubezpieczeń w zakresie tego samego działu ubezpieczeń, zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (tzw. multiagent);- a jednocześnie reklamacja składana jest w zakresie niezwiązanym z udzielaną ochroną ubezpieczeniową, reklamacja taka powinna być wniesiona do takiego pośrednika, który jest też zobowiązany do jej rozpatrzenia i udzielenia odpowiedzi Klientowi.
- Reklamacja może zostać złożona przez Klienta lub jego pełnomocnika:
  - osobiście w siedzibie Ubezpieczyciela, w Oddziałach i u agentów ubezpieczeniowych działających w imieniu Ubezpieczyciela;
  - pisemnie na adres Ubezpieczyciela: **ul. S. Małachowskiego 10, 61-129 Poznań**;
  - telefonicznie pod numerem telefonu **61 858 48 00**;
  - jak również za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres: **skargi@concordiaubezpieczenia.pl** lub poprzez formularz kontaktowy na stronie internetowej Ubezpieczyciela.
- Ubezpieczyciel udzieli odpowiedzi na złożoną reklamację bez zbędnej zwłoki, jednak nie później niż w terminie do 30 dni od daty jej otrzymania.
- W uzasadnionych przypadkach termin do udzielenia odpowiedzi może zostać wydłużony do 60 dni. Jednakże w razie zaistnienia takiej sytuacji, Klient jest uprzednio informowany o wystąpieniu okoliczności, które wymagają dodatkowych ustaleń i stanowią przyczynę udzielenia odpowiedzi w terminie późniejszym.
- Odpowiedź na złożoną reklamację jest udzielana Klientowi w postaci papierowej lub za pomocą innego trwałego nośnika informacji. Na wniosek Klienta odpowiedź na złożoną reklamację może zostać udzielona pocztą elektroniczną.
- Spory związane z usługami świadczonymi przez Ubezpieczyciela mogą być rozstrzygane:
  - w drodze pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, o którym mowa w ustawie o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym;
  - przez sąd powszechny, którego właściwość ustalona będzie zgodnie z właściwymi przepisami prawa (przepisami Kodeksu postępowania cywilnego, ustawy regulującej wykonywanie działalności ubezpieczeniowej lub ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych);
  - w drodze pozasądowego postępowania za pomocą platformy ODR prowadzonej przez Komisję Europejską (internetowy system rozstrzygania sporów), jeżeli Klient zawarł umowę ubezpieczenia za pośrednictwem Internetu (www.ec.europa.eu/consumers/odr).
- Ponadto, Klient będący osobą fizyczną ma możliwość uzyskania bezpłatnej pomocy prawnej korzystając z usług:
  - Rzecznika Finansowego (www.rf.gov.pl);
  - Miejskich i Powiatowych Rzeczników Konsumenta – w odniesieniu do tych Klientów, którzy zawarli z Ubezpieczycielem umowę ubezpieczenia (www.uokik.gov.pl).
- Właściwym dla Ubezpieczyciela organem nadzoru jest Komisja Nadzoru Finansowego z siedzibą w Warszawie, Plac Powstańców Warszawy 1.
- Ubezpieczyciel na żądanie składającego reklamację potwierdza fakt jej złożenia pisemnie lub w inny uzgodniony z nim sposób.